

Stichting
Bedrijfstakpensioenfonds
voor Vlees, Vleeswaren,
Gemaksvoeding en Pluimveevlees

Stichting Bedrijfstakpensioenfonds voor Vlees, Vleeswaren,
Gemaksvoeding en Pluimveevlees
Postbus 4471, 6401 CZ HEERLEN
Telefoon: 088-1163072 / 73
www.vlep.nl

Ingeschreven in het Handelsregister van de
Kamer van Koophandel onder nummer 41150818.

Verslag over het boekjaar
1-1-2022 t/m 31-12-2022

Voorwoord

Geachte lezer,

Namens het bestuur van het pensioenfonds willen wij u graag informeren over de werkzaamheden, het beleid en de pensioenontwikkelingen van het fonds in het jaar 2022. Het bestuursverslag geeft u tevens inzicht in de financiële situatie van het fonds.

Belangrijke ontwikkelingen

Invasie Rusland in Oekraïne

Op 24 februari 2022 viel het Russische leger buurland Oekraïne binnen. Sindsdien woedt er een oorlog die over de hele wereld impact heeft. In dit jaarverslag staan we stil bij de impact van de oorlog op het fonds en de bij het fonds betrokken partijen.

COVID-19

In januari 2022 zijn de coronamaatregelen stapsgewijs versoepeld ingezet en uiteindelijk begin 2023 volledig opgeheven. Het bestuur en de uitbestedingspartijen hebben een nieuwe balans gevonden tussen fysiek en digitaal werken.

Nadat de financiële positie kort na aanvang van de pandemie een dieptepunt bereikte, is de situatie steeds verder verbeterd.

Verbetering financiële positie

Eind 2021 bedroeg de actuele dekkingsgraad van het fonds 100,0%. Per einde 2022 is de financiële positie verbeterd tot een actuele dekkingsgraad van 110,4%. Daarmee lag de actuele dekkingsgraad boven de minimaal vereiste dekkingsgraad van 104,4%. De beleidsdekkingsgraad (gemiddelde dekkingsgraad over voorgaande twaalf maanden) bedroeg eind 2022 106,7% (96,2% eind 2021).

Ten tijde van het schrijven van dit jaarverslag is de financiële positie van het pensioenfonds verder verbeterd. De actuele dekkingsgraad per eind mei 2023 bedraagt 114,5%. Een stijging van de rente en opgeveerde aandelenmarkten zijn de oorzaak van de hogere dekkingsgraad. De huidige dekkingsgraad maakt de kans op kortingen een stuk kleiner dan voorgaande jaren.

Toeslag per 1 januari 2023¹⁾

Het bestuur heeft in december 2022 besloten om de pensioenen van (gewezen) deelnemers en gepensioneerden met 3% te verhogen. Dit is de eerste verhoging van de pensioenen sinds 2008.

De toeslag kon worden verleend omdat de financiële positie in 2022 is verbeterd én omdat de voorwaarden voor het verlenen van toeslagen zijn versoepeld tussen 1 juli 2022 en 31 december 2022. Het fonds voldeed per eind november 2022 aan de versoepelde voorwaarden.

¹⁾ De toeslag per 1 januari 2023 is reeds verwerkt in de technische voorzieningen per 31 december 2022.

Op weg naar een nieuw pensioenstelsel

Het fonds heeft in 2021 in nauwe samenwerking met sociale partners de eerste stappen gezet op weg naar het nieuwe pensioenstelsel. In 2022 is dit project voortgezet.

Leeswijzer

Dit jaarverslag is als volgt opgebouwd. Na het voorwoord is het meerjarenoverzicht overzicht opgenomen met de financiële gegevens. Vervolgens wordt in hoofdstuk 1 stilgestaan bij het fonds, het bestuur, het intern toezicht, de geschillencommissie en de uitbesteding door het fonds.

In hoofdstuk 2 wordt aandacht besteed aan de ontwikkelingen op het gebied van de financiële positie, het herstelplan, wet- en regelgeving, goed pensioenfondsbestuur, communicatie en extern toezicht. Het financiële beleid van het fonds komt in hoofdstuk 3 uitgebreid aan bod. Hoofdstuk 4 bevat een omschrijving van de uitvoering van de pensioenregeling, waaronder ook een toelichting op de wijzigingen die hebben plaatsgevonden in 2022.

Het voorwoord, meerjarenoverzicht en de hoofdstukken 1 tot en met 4 vormen samen het bestuursverslag. Na het bestuursverslag doet de raad van toezicht in hoofdstuk 5 verslag over het boekjaar 2022. In hoofdstuk 6 is het woord aan het verantwoordingsorgaan van het fonds.

De jaarrekening is opgenomen in hoofdstuk 7. Hoofdstuk 8 bevat de overige gegevens waaronder de verklaring van de certificerend actuaire en de controleverklaring van de accountant.

In de bijlagen zijn het verzekerdenbestand, de begrippenlijst en de periodieke duurzaamheidsrapportage over de ecologische en sociale kenmerken van de pensioenregeling opgenomen.

Wij vertrouwen erop dat de informatie in het verslag u een goed beeld geeft van het fonds. Mocht u desondanks nog vragen hebben, dan kunt u deze richten aan het bestuur per adres Pompmolenlaan 10c, 3447 GK te Woerden.

Tot slot bedanken wij iedereen die in het verslagjaar heeft bijgedragen aan het goed functioneren van het fonds.

Met vriendelijke groet,
namens het bestuur,

J.R. Schepen
Werkgeversvoorzitter

I.M. van Eekelen
Werknemersvoorzitter

Woerden, 22 juni 2023

Inhoud

	Pagina
Voorwoord	3
Meerjarenoverzicht	7
1 Bestuursverslag - Het fonds	
1.1. Inleiding	9
1.2. Over het fonds	9
1.3. Het bestuur	12
1.4. Sleutelfuncties	16
1.5. Het intern toezicht	16
1.6. Uitbesteding	18
2 Bestuursverslag - Ontwikkelingen	
2.1. Invasie Oekraïne door Rusland	19
2.2. Covid-19 pandemie	19
2.3. Ontwikkelingen financiële positie	19
2.4. Nieuw pensioenstelsel	22
2.5. Herstelplan	23
2.6. Wet- en regelgeving	24
2.7. Goed pensioenfondsbestuur	25
2.8. Communicatie	32
2.9. Toezichthouder AFM, AP en DNB	34
3 Bestuursverslag - Financieel beleid	
3.1. Inleiding	35
3.2. Financieel toetsingskader	35
3.3. Premie	37
3.4. Toeslag	39
3.5. Totale kosten uitvoering pensioen- en vermogensbeheer	41
3.6. Kosten uitvoering pensioenbeheer	42
3.7. Actuariële paragraaf	45
3.8. Beleggingen	50
3.9. Maatschappelijk verantwoord beleggen (MVB)	54
3.12. Toekomstparagraaf	78

4 Bestuursverslag - Uitvoering van de pensioenregeling

4.1. Inleiding	79
4.2. De pensioenregeling	79
4.3. Schattingswijzigingen	80
4.4. Wijzigingen statuten en reglementen	81
4.5. Slotopmerkingen	82

5 Verslag van de raad van toezicht

5.1. Inleiding	83
5.2. Voorbereiding overgang naar nieuwe pensioenstelsel	83
5.3. Strategie	84
5.4. Governance	84
5.5. Financiële opzet	84
5.6. Beleggingsbeleid inclusief MVB beleid.	85
5.7. Communicatie	85
5.8. IT, informatiebeveiliging en Datakwaliteit	85
5.9. Naleving en toepassing Code Pensioenfondsen	85
5.10. Functioneren van de raad van toezicht in 2022	86

6 Verslag van het verantwoordingsorgaan

6.1. Het verantwoordingsorgaan in 2022	87
6.2. Terugblik op 2022	88
6.3. Bevindingen, oordeel en aanbevelingen	89

7 Jaarrekening

7.1 Balans per 31 december	92
7.2 Staat van baten en lasten	94
7.3 Kasstroomoverzicht	96
7.4 Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling	97
7.5 Toelichting op de balans per 31 december	106
7.6 Toelichting op de staat van baten en lasten	115
7.7 Risicoparagraaf	120

8 Overige gegevens

8.1 Statutaire regeling omtrent de bestemming van het saldo van baten en lasten	128
8.2 Actuariële verklaring	129
8.3 Controleverklaring van de onafhankelijke accountant	131

Bijlagen

Verzekerdenbestand	141
Begrippenlijst	142
Annex 8	144

Meerjarenoverzicht

	2022	2021	2020	2019	2018
Aantallen					
Actieve deelnemers (inclusief arbeidsongeschikten)	27.670	26.845	27.571	26.955	26.301
Gewezen deelnemers	80.437	75.849	80.165	77.464	74.740
Pensioengerechtigden	15.756	15.109	14.351	13.526	13.078
Totaal	123.863	117.803	122.087	117.945	114.119
Totaal aangesloten ondernemingen	1.321	1.342	1.315	1.318	1.225
Financiële gegevens (in duizenden euro)					
Toeslagen					
Indexatie actieven	3,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
Indexatie inactieven	3,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
Beleggingen voor risico pensioenfonds					
Belegd vermogen	3.052.888 ¹⁾	3.884.496 ¹⁾	3.715.319 ¹⁾	3.301.515 ¹⁾	2.716.295
Beleggingsopbrengsten	-923.726	109.727	325.531	468.807	-59.715
Beleggingsrendement	-23,72%	2,83%	9,93%	18,26%	-2,23%
Benchmarkrendement	-23,30%	2,30%	9,81%	17,79%	-1,77%
Z-score	-0,31	0,48	0,15	0,43	0,21
Reserves					
Kapitaal en beleidsreserve	291.711	-1.482	-411.942	-254.411	-186.794
Technische voorzieningen					
Voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds	2.810.769 ²⁾	3.929.430	4.165.474	3.384.400	2.768.748
Langlopende schuld (uit hoofde van VPL)	0	0	12.625	205.129	163.158

¹⁾ Inclusief vorderingen en schulden uit hoofde van beleggingen en saldi bij depotbanken.

²⁾ De toeslagverlening per 1 januari 2023 is verwerkt in de technische voorziening per 31 december 2022.

	2022	2021	2020	2019	2018
Premiebijdragen van werkgevers en werknemers					
Feitelijke premies (exclusief VPL)	159.032	155.433	113.889	116.548	94.951
Feitelijke premies Gemaksvoeding	23,99%	22,99%	22,99%	22,99%	24,29%
Feitelijke premies Versvlees	27,08%	27,08%	27,08%	27,08%	26,08%
Feitelijke premies Pluimvee	25,30%	24,30%	24,30%	24,30%	23,30%
Feitelijke premies Vleeswaren	25,45%	24,45%	24,45%	24,45%	23,45%
Kostendeekkende premie (exclusief VPL)	198.844	212.869	188.687	164.443	138.024
Gedempte premie (exclusief VPL)	148.765	147.680	104.336	107.259	94.702
Pensioenuitkeringen	52.061	48.823	46.266	40.730	38.842
Dekkingsgraad					
Beleidsdekkingsgraad	106,7%	96,2%	85,1%	91,5%	98,7%
Aanwezige dekkingsgraad	110,4%	100,0%	90,1%	92,5%	93,3%
Reële dekkingsgraad	79,9%	77,3%	69,2%	73,0%	79,6%
Minimaal vereiste dekkingsgraad	104,4%	104,3%	104,4%	104,4%	104,7%
Vereiste dekkingsgraad	120,2%	116,6%	116,3%	117,0%	118,3%
Gemiddelde rekenrente	2,47%	0,60%	0,27%	0,82%	1,47%
Kostenratio's					
Totale pensioenuitvoerings- en administratiekosten	5.580	5.665	6.099	5.131	5.447
Pensioenuitvoeringskosten per deelnemer (in euro)	128	135	145	127	138
Kosten vermogensbeheer	10.549	10.556	9.876	10.016	9.336
Transactiekosten	3.833	2.922	2.209	1.915	2.061
Totale kosten vermogensbeheer	14.382	13.478	12.085	11.931	11.397
Kosten vermogensbeheer in percentage van het gemiddeld belegd vermogen	0,30%	0,28%	0,28%	0,31%	0,34%
Transactiekosten in percentage van het gemiddeld belegd vermogen	0,11%	0,08%	0,06%	0,06%	0,07%
Totale kosten vermogensbeheer in percentage van het gemiddeld belegd vermogen	0,41%	0,36%	0,34%	0,37%	0,41%

1 Bestuursverslag - Het fonds

1.1. Inleiding

Stichting Bedrijfstakpensioenfonds voor Vlees, Vleeswaren, Gemaksvlees en Pluimveevlees (pensioenfonds VLEP) heeft verschillende organen, zoals het bestuur, diverse commissies, het verantwoordingsorgaan en de raad van toezicht. Daarnaast is een aantal externe partijen intensief bij het fonds betrokken. In dit hoofdstuk stelt het fonds de bestuursorganen en externe partijen voor. Allereerst volgen de doelstelling en een aantal algemene gegevens van het fonds.

1.2. Over het fonds

1.2.1. Naam en vestigingsplaats

Stichting Bedrijfspensioenfonds voor de Vleeswarenindustrie werd in 1956 opgericht op initiatief van een vertegenwoordiging uit de bedrijfstak en is statutair gevestigd te 's-Gravenhage. De Gemaksvleesindustrie, de Versvlees- en vleesbewerkende Industrie en de Pluimveeverwerkende Industrie hebben zich respectievelijk op 1 januari 1982, 1 januari 1999 en 1 januari 2002 bij het fonds aangesloten.

Het fonds is ingeschreven bij de Kamer van Koophandel in Utrecht onder nummer 41150818. De laatste statutenwijziging vond plaats op 24 mei 2022. Het fonds is aangesloten bij de Pensioenfederatie, de belangenorganisatie voor pensioenfondsen.

1.2.2. Missie, visie en strategie

Missie

Wij zorgen voor een pensioen voor iedereen die werkt(e) in de vlees-, vleeswaren-, gemaksvlees- en pluimveesector. We zijn een professioneel en betrouwbaar pensioenfonds, dat pragmatisch en op een maatschappelijk verantwoorde manier handelt, de kosten beheerst en de belangen van onze werkgevers en deelnemers evenwichtig behartigt.

Visie

VLEP zorgt voor een goed pensioen, waarbij we de pensioenregeling zo duidelijk mogelijk en toekomstbestendig maken. We handelen op een maatschappelijk verantwoorde manier en ontzorgen aangesloten werkgevers. We bieden pensioendeelnemers meer individuele regie op hun pensioen. Dat doen we door onze deelnemers proactief te informeren, we maken keuzemogelijkheden voor het pensioen inzichtelijk en begeleiden ze bij het maken van die keuzes.

Strategie

Om deze missie te bereiken is de strategie van VLEP:

- ◆ de risico's die in de regeling aanwezig zijn, op een evenwichtige wijze afwegen over alle belanghebbenden;
- ◆ het betaalbaar houden van de pensioenregeling;
- ◆ het behalen van een passend rendement om in eerste instantie de nominale verplichtingen te kunnen nakomen en in tweede instantie om een toeslag te kunnen verlenen;

- ◆ het optimaliseren van de dienstverlening aan werkgevers en deelnemers in de bedrijfstakken;
- ◆ een heldere communicatie over de pensioenregeling, op een transparante, persoonlijke en herkenbare wijze.

In dit bestuursverslag leest u wat het fonds in 2022 heeft gedaan om haar missie te vervullen.

1.2.3. Samenwerkende organisaties

Het bestuur benoemt op voordracht van de hieronder genoemde organisaties een lid van het bestuur en/ of het verantwoordingsorgaan.

De werkgeversverenigingen die partij zijn bij de cao's van respectievelijk de Vleeswarenindustrie, de Gemaksvoedingindustrie, de Versvlees- en vleesbewerkende industrie en de Pluimveeverwerkende industrie zijn:

1. De Vereniging voor de Nederlandse Vleeswarenindustrie, te Zoetermeer (VNV);
Louis Braillelaan 80
2719 EK Zoetermeer
telefoonnummer: (079) 363 49 20
website: www.vleeswarenindustrie.nl
2. De Algemene Kokswaren- en Snackproducenten Vereniging, te Zoetermeer (AKSV);
Louis Braillelaan 80
2719 EK Zoetermeer
telefoonnummer: (079) 363 49 19
website: www.aksv.nl
3. De Centrale Organisatie voor de Vleessector, te Zoetermeer (COV);
Postbus 61
2700 AB Zoetermeer
telefoonnummer: (079) 363 49 00
website: www.cov.nl
4. Vereniging van de Nederlandse Pluimveeverwerkende Industrie, te Veenendaal (Nepluvi);
Vendelier 57D
3905 PC Veenendaal
telefoonnummer: (030) 635 52 52
website: www.nepluvi.nl

De werknemersverenigingen die partij zijn bij de cao's van de Vleeswarenindustrie, de Gemaksvoedingindustrie, de Versvlees- en vleesbewerkende industrie en de Pluimveeverwerkende Industrie zijn:

1. FNV, te Utrecht;
Postbus 9208
3506 GE Utrecht
telefoonnummer: (088) 368 03 68
website: www.fnv.nl

2. CNV Vakmensen, te Utrecht;
Postbus 2525
3500 GM Utrecht
telefoonnummer: (030) 751 10 07
website: www.cnvvakmensen.nl

1.2.4. Externe partijen

Het fonds werkt samen met de volgende externe partijen:

Bestuursondersteuning

Actor bureau voor sectoradvies, te Woerden

Uitvoeringsorganisatie Pensioenbeheer

AZL N.V., te Heerlen

Vermogensbeheer

Columbia Threadneedle Netherlands B.V. (per 1 juli 2022 door overname BMO Asset Management Netherlands B.V.), te Amsterdam
(Fiduciair beheerder)

Northern Trust, te Amsterdam (Custodian)

Adviserend actuaris

AZL N.V., te Heerlen, mevrouw I.A.J. Smeets AAG

Externe adviseur

Sprenkels, te Amsterdam, mevrouw L. Thissen AAG RBA RMFI

Adviseur vermogensbeheer

Sprenkels, te Amsterdam, de heer M. Euverman AAG CFA

Adviseur risicomanagement

First Pensions, te Utrecht, de heer E. Beckers CFA (tot 1 januari 2023)

First Pensions, te Utrecht, mevrouw E. Beets LLM (vanaf 1 januari 2023)

Certificerend actuaris

Aon, te Rotterdam, de heer J.A.M. Dankers AAG

Externe accountant

KPMG Accountants N.V., te Utrecht, de heer A.R.B. de Bruin RA

Compliance officer, tevens privacy officer

Actor bureau voor sectoradvies, te Woerden, mevrouw K.M. Westerhoff

Naast voornoemde genoemde partijen maakt het fonds op opdrachtbasis gebruik van diensten en producten van derde partijen indien daar aanleiding toe is.

1.3. Het bestuur

1.3.1. Samenstelling

Het bestuur van VLEP is paritair samengesteld conform de mogelijkheden van de Wet versterking bestuur pensioenfondsen. Het bestuur bestaat uit twaalf bestuursleden van wie zes van werkgeverszijde, vier van werknemerszijde en twee namens pensioengerechtigden.

De bestuurssamenstelling is in 2022 gewijzigd. Mevrouw Bronswijk-Pais is op 1 juli 2022 afgetreden en de heer Klijn op 1 oktober 2022. Met ingang van 1 januari 2022 is de heer Pet benoemd als nieuw bestuurslid en lid van de risicomanagement- en de financiële commissie. Per diezelfde datum zijn de heren Van der Kruijk en Muusers herbenoemd voor een nieuwe termijn van zes resp. twee jaar.

Na het aftreden van de heer Klijn is mevrouw van Eekelen benoemd tot werknemersvoorzitter.

In 2022 was de heer Klijn tot 1 oktober voorzitter van het fonds. Vanaf 1 oktober was mevrouw Van Eekelen de voorzitter. Het paritaire bestuur is op 31 december 2022 als volgt samengesteld:

Leden werkgevers	Benoemd tot	Organisatie
De heer J.R. Schepen	1 januari 2026	VNV
De heer P.J.M. Dobbelaar	1 januari 2024	COV
De heer R.P. van der Kruijk	1 januari 2028	VNV
De heer J.G. Sieraad	1 januari 2029	Nepluvi
De heer K.H. Kremer	1 januari 2025	AKSV
De heer G.J. Wichems	1 januari 2025	COV

Leden werknemers	Benoemd tot	Organisatie
Mevrouw I.M. van Eekelen	1 januari 2026	FNV
De heer M. Pet	1 januari 2024	CNV Vakmensen
Vacant		FNV
Vacant		FNV

Leden pensioengerechtigden	Benoemd tot	Organisatie
De heer R.K. van der Ploeg	1 januari 2029	FNV
De heer Muusers	1 januari 2029	FNV

Vanwege het aftreden van mevrouw Bronswijk-Pais en het aflopen van de benoemingstermijn van de heer Van der Ploeg zijn er verkiezingen uitgeschreven voor de bestuurszetels namens pensioengerechtigden per 1 januari 2023. Voor beide functies is één geschikte kandidaat voorgedragen. Om die reden heeft er geen verkiezing plaatsgevonden. De heer Van der Ploeg is herbenoemd voor een nieuwe termijn van zes jaar en de heer Muusers is benoemd voor een termijn van zes jaar. De wisseling van de heer Muusers naar een zetel namens pensioengerechtigden heeft derhalve geleid een verlenging van zijn benoemingstermijn en tevens tot een vacature voor een werknemerszetel.

De heer Kremer is afgetreden per 1 januari 2023. De heer Sieraad is per 1 januari 2023 herbenoemd voor een termijn van zes jaar. Met ingang van 1 januari 2023 is mevrouw S.A. Mariano (op voordracht van FNV) benoemd tot bestuurslid en lid van de beleggingscommissie voor een termijn van zes jaar. Mevrouw Mariano heeft zich gedurende 2022 als aspirant bestuurslid en lid van de beleggingscommissie voorbereid op haar benoeming.

1.3.2. Vergaderdata, studiedagen en overige bijeenkomsten

Het bestuur heeft in 2022 negen keer vergaderd. De vergaderingen vonden respectievelijk plaats op 27 januari, 24 maart, 16 juni, 23 juni, 7 juli, 4 oktober, 18 oktober, 24 november en 15 december. Ook heeft het bestuur één of meerdere dagdelen aan opleiding besteed op 19 april en op 29 en 30 september. Op 30 september heeft het bestuur tevens de jaarlijkse zelfevaluatie uitgevoerd.

1.3.3. Voorzittersoverleg

Het voorzittersoverleg van het fonds bestaat uit de werkgeversvoorzitter van het bestuur, de heer Schepen en de werknemersvoorzitter, tot 1 oktober 2022 de heer Klijn en vanaf 1 oktober 2022 mevrouw Van Eekelen. Het voorzittersoverleg vindt minimaal vier keer per jaar plaats of zoveel vaker als nodig is.

Het voorzittersoverleg is op 31 december 2022 als volgt samengesteld:

Leden

Mevrouw I.M. van Eekelen

De heer J.R. Schepen

In 2022 heeft het voorzittersoverleg plaatsgevonden op 20 januari, 10 maart, 5 april, 19 mei, 5 juli, 15 september, 11 oktober en 6 december. Daarnaast hebben de voorzitters op 10 maart, 5 juli en 11 oktober overleg gevoerd met de raad van toezicht en op 15 september met het verantwoordingsorgaan.

1.3.4. Bestuurlijke commissies

Om een beheerste, integere bedrijfsvoering en robuuste governance te borgen, heeft het fonds een aantal bestuurlijke commissies ingesteld. Deze commissies doen voorbereidend werk in kwesties waarover het bestuur een besluit moet nemen. Zij kunnen in de voorbereidingsfase dieper ingaan op de achtergronden en consequenties van te nemen beleidsbeslissingen. Tevens kan voor verdere uitvoering van besluiten een specifiek mandaat aan de commissies worden verleend. De leden van de bestuurlijke commissies kunnen zich laten bijstaan door externe deskundigen.

De commissies bestaan uit minimaal drie bestuursleden. De commissies zijn samengesteld op basis van de kennis en ervaring van de betreffende bestuursleden. Een paritaire invulling van de commissie wordt nagestreefd, maar is geen voorwaarde.

In 2022 waren de volgende bestuurlijke commissies werkzaam:

Beleggingscommissie

De beleggingscommissie ziet toe op en adviseert het bestuur over het beleggingsbeleid en de uitbesteding daarvan. De beleggingscommissie bestaat uit drie leden van het bestuur.

De heer Muusers was gedurende het boekjaar de voorzitter van de beleggingscommissie.

Deze commissie vergadert minimaal vier keer per jaar. In 2022 is de beleggingscommissie achtmaal bijeengekomen te weten op 18 januari, 8 maart, 28 april, 31 mei, 30 juni, 6 september, 27 september en 8 november. Op 24 november heeft de beleggingscommissie het concept beleggingsplan 2023 aan het bestuur gepresenteerd in de bestuursvergadering.

De heer M. Euverman (Sprenkels) is aangesteld als onafhankelijk adviseur van de beleggingscommissie. De beleggingscommissie is op 31 december 2022 als volgt samengesteld:

Leden

De heer D.H.M. Muusers (voorzitter)

De heer J.R. Schepen

Vacante positie (vanaf 1 januari 2023 ingevuld door mevrouw S.A. Mariano)

Risicomanagementcommissie

De risicomanagementcommissie vervult de tweedelijns rol in het integrale risicomanagement van het fonds. De voorzitter van de commissie is ook de sleutelfunctiehouder van de risicomanagementfunctie. Tevens adviseert de commissie het bestuur inzake (de kaders rondom) integraal risicomanagement. Verder behoren tot de taak van de commissie alle andere adviserende taken die haar door het bestuur worden opgedragen.

De risicomanagementcommissie vergadert ten minste viermaal per jaar. In 2022 is de risicomanagementcommissie bijeengekomen op 18 januari, 17 maart, 14 april, 9 juni, 20 september, 6 oktober en 17 november. De heer Sieraad fungeerde in het jaar 2022 als voorzitter van de risicomanagementcommissie.

De heer E. Beckers (First Pensions) is aangesteld als onafhankelijk adviseur van de risicomanagementcommissie. Met ingang van 1 januari 2023 is deze rol overgenomen door mevrouw E. Beets LLM (First Pensions). De risicomanagementcommissie is op 31 december 2022 als volgt samengesteld:

Leden

De heer M. Pet

De heer J.G. Sieraad (voorzitter)

De heer G.J. Wichems

Financiële commissie

De financiële commissie adviseert het bestuur inzake het opstellen van de begroting en monitoring van de kosten en de incassowerkzaamheden. Tevens is de financiële commissie betrokken bij het jaarwerkproces.

De financiële commissie vergadert jaarlijks minimaal viermaal. In 2022 is de financiële commissie bijeengekomen op 17 februari, 19 mei, 13 september en 10 november.

De heer Kremer was in 2022 voorzitter van de financiële commissie.

De financiële commissie is op 31 december 2021 als volgt samengesteld:

Leden

De heer K.H. Kremer (voorzitter)

De heer M. Pet

De heer J.G. Sieraad

Met ingang van 1 januari 2023 is de zetel van de heer Kremer vacant.

Communicatiecommissie

De communicatiecommissie houdt zich bezig met de voorbereiding van de besluitvorming van het bestuur over het communicatiebeleid en de inzet van communicatiemiddelen. De communicatiecommissie bestaat uit drie leden van het bestuur. De communicatiecommissie vergadert op de momenten dat dit nodig wordt geacht, maar tenminste vier keer per jaar.

In 2022 is de communicatiecommissie bijeengekomen op 10 februari, 17 mei, 6 september en 8 november.

In 2022 was mevrouw Van Eekelen de voorzitter van de communicatiecommissie. De communicatiecommissie is op 31 december 2022 als volgt samengesteld:

Leden

Mevrouw I.M. van Eekelen (voorzitter)

De heer R.P. van der Kruijk

De heer R.K. van der Ploeg

Handhavingscommissie

De handhavingscommissie houdt zich bezig met de handhavingsactiviteiten die de verplichtstelling van het fonds met zich meebrengt. Het gaat daarbij onder andere om beoordeling van dossiers (zoals werkingssfeerzaken en vrijstellingen) en rapportages van de pensioenadministrateur. De handhavingscommissie bestaat uit 4 leden van het bestuur. De handhavingscommissie vergadert tenminste vier keer per jaar.

In 2022 heeft de handhavingscommissie vergaderd op 17 februari, 12 april, 7 juli, 13 september en 17 november.

In 2022 was de heer Klijn tot 1 oktober de voorzitter van de handhavingscommissie. Vanaf 1 oktober heeft mevrouw Van Eekelen de voorzittersrol overgenomen.

De handhavingscommissie is op 31 december 2022 als volgt samengesteld:

Leden

Mevrouw I.M. van Eekelen (voorzitter)

De heer P.J.M. Dobbelaar (toehoorder, tevens sleutelfunctiehouder interne audit)

De heer R.P. van der Kruijk

De heer J.R. Schepen

1.4. Sleutelfuncties

1.4.1. Actuariële-, risicobeheer- en interne audit-sleutelfunctie

De IORP II richtlijn schrijft onder andere voor dat pensioenfondsen moeten beschikken over 3 sleutelfuncties, te weten de actuariële functie, de risicobeheerfunctie en de interne auditfunctie. Het bestuur heeft de certificerend actuaaris, de heer J.A.M. Dankers AAG, (Aon) benoemd tot houder van de actuariële sleutelfunctie. Het bestuur heeft de overige sleutelfuncties belegd binnen het bestuur. De heer P.J.M. Dobbelaar is benoemd als houder van de sleutelfunctie interne audit. Het bestuur heeft de heer J.G. Sieraad benoemd tot houder van de sleutelfunctie risicobeheer.

De sleutelfunctiehouders rapporteren periodiek over hun werkzaamheden en bevindingen.

1.5. Het intern toezicht

1.5.1. Raad van toezicht

De raad van toezicht heeft als taak toezicht te houden op het beleid van het bestuur en op de algemene gang van zaken in het pensioenfonds. Het orgaan onderhoudt een actieve dialoog met het bestuur. Het is belast met het toezien op een adequate risicobeheersing en evenwichtige belangenafweging door het bestuur. De raad van toezicht legt verantwoording af over de uitvoering van de taken aan het verantwoordingsorgaan. Het interne toezicht betreft de naleving door het fonds van normen in de Code Pensioenfondsen in haar toezicht. De raad van toezicht doet in hoofdstuk 5 verslag van haar bevindingen.

De raad van toezicht is op 31 december 2022 als volgt samengesteld:

Leden

De heer M.P. Vijver

Mevrouw C.M. van der Werf (voorzitter)

De heer H.P. Zevenhuizen

Per 1 januari 2022 heeft de heer M.P. Vijver mevrouw M.M. Verheul opgevolgd.

1.5.2. Verantwoordingsorgaan

Het bestuur legt verantwoording af aan het verantwoordingsorgaan over het beleid en de wijze waarop het beleid is uitgevoerd. Ook de raad van toezicht legt verantwoording af aan het verantwoordingsorgaan. Daarnaast heeft het verantwoordingsorgaan de bevoegdheid om een oordeel te geven over het handelen van het bestuur, over het door het bestuur uitgevoerde beleid en over beleidskeuzes voor de toekomst. Het verantwoordingsorgaan baseert zijn oordeel op het bestuursverslag van het fonds, de jaarrekening, de bevindingen van de raad van toezicht en overige informatie.

Adviesrecht

Het bestuur stelt het verantwoordingsorgaan in de gelegenheid advies uit te brengen over elk voorgenomen besluit over:

- het beleid inzake beloningen;
- de vorm en inrichting van het intern toezicht;
- de profielschets voor leden van de raad van toezicht;
- het vaststellen en wijzigen van een interne klachten- en geschillenprocedure;
- het vaststellen en wijzigen van het communicatie- en voorlichtingsbeleid;
- het wijzigen van het reglement van het verantwoordingsorgaan;
- het vaststellen en wijzigen van het toeslagbeleid, dan wel het verlenen van toeslagen;
- vermindering van de verworven pensioenaanspraken en pensioenrechten;
- gehele of gedeeltelijke overdracht van de verplichtingen van het fonds of de overname van verplichtingen door het fonds;
- liquidatie, fusie of splitsing van het fonds;
- het sluiten, wijzigen of beëindigen van een uitvoeringsovereenkomst;
- de samenstelling van de feitelijke premie en de hoogte van de premiecomponenten; en
- het omzetten van het pensioenfonds in een andere rechtsvorm, bedoeld in artikel 18 van Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek.

Het verantwoordingsorgaan is op 31 december 2022 als volgt samengesteld:

Leden	Namens	Benoemd tot	Organisatie
De heer G.W.P. Biemans	werkgevers	1 juli 2026	COV
De heer J.H.W. Wolters	werknemers	1 juli 2024	FNV
De heer H.S.M.S. Heugen	werknemers	1 juli 2026	FNV
De heer M. van den Nieuwenhuijsen	werknemers	1 juli 2024	FNV
De heer O.A.H. Mars	werknemers	1 juli 2024	FNV
De heer J.A. van Heugten	pensioengerechtigden	1 juli 2026	FNV
De heer G.J. ter Schuur	werknemers	1 juli 2026	CNV
De heer S. Simion	werknemers	1 juli 2026	FNV
De heer P. van den Tillaart	pensioengerechtigden	1 juli 2024	CNV

In maart 2022 is de heer Heugen benoemd voor de zetel die bij aanvang van het boekjaar vacant was. In 2022 zijn de heren Peters en Van Koppenhagen afgetreden. De heer Van den Nieuwenhuijsen heeft de heer Van Koppenhagen opgevolgd en de heer Peters is opgevolgd door de heer Van Heugten.

De heer Ter Schuur was in 2022 voorzitter van het verantwoordingsorgaan. De heer Biemans fungeerde in 2022 als plaatsvervangend voorzitter.

Voor het verslag van het verantwoordingsorgaan verwijzen wij u naar hoofdstuk 6 van dit Bestuursverslag.

1.6. Uitbesteding

Het bestuur heeft de uitvoering van het pensioenbeheer in 2022 uitbesteed aan AZL N.V. (hierna: AZL). Nadere afspraken over de kwaliteit van de dienstverlening zijn vastgelegd in een servicelevel agreement (SLA).

De bestuursondersteuning, inclusief communicatieadvies en de compliance officer, van het fonds is uitbesteed aan Actor Bureau voor sectoradvies (hierna: Actor).

Het fonds heeft Columbia Threadneedle Netherlands B.V. (hierna: Columbia Threadneedle Investments) aangesteld als integraal vermogensbeheerder en Northern Trust als custodian en tevens beleggingsadministrateur van het fonds. Het fonds heeft deze bedrijven gemandateerd voor de hieraan verbonden werkzaamheden. Columbia Threadneedle Investments verzorgt het integraal beheer van de beleggingen en de afstemming daarvan ten opzichte van de verplichtingen, binnen de door het fonds vastgestelde kaders. Daarbij maakt Columbia Threadneedle Investments voor specifieke portefeuilleonderdelen gebruik van externe vermogensbeheerders. Columbia Threadneedle Investments draagt zorg voor integraal inzicht in (beleggings)risico's, de voorbereiding van de managersselectie en monitoring van de door het fonds aangestelde managers.

Northern Trust draagt onder meer zorg voor de bewaring en de consolidatie van alle portefeuilleonderdelen ten behoeve van de door de toezichthouder gewenste rapportages.

Het fonds vergewist zich van de beheersing van operationele processen bij uitbestedingspartners, onder andere door middel van ISAE3000/ISAE3402 statements of vergelijkbare documenten. Het dagelijks bestuur ziet toe op de uitbesteding van de uitvoering van het pensioenbeheer aan AZL en de bestuursondersteuning aan Actor. De beleggingscommissie ziet toe op de uitbesteding aan Columbia Threadneedle Investments en Northern Trust.

2 Bestuursverslag - Ontwikkelingen

2.1. Invasie Oekraïne door Rusland

Op 24 februari 2022 is Rusland Oekraïne binnengevallen. De hier op volgende oorlog is op het moment van schrijven van dit jaarverslag nog gaande. De oorlog heeft ook belangrijke economische en financiële gevolgen. Het fonds merkt deze gevolgen rechtstreeks in de beleggingsportefeuille waarvan per eind januari 2022 voor EUR 16,5 miljoen in obligaties en aandelen in Rusland was belegd. Dit komt neer op 0,4% van de totale beleggingsportefeuille. Daarnaast is er een kleine allocatie naar Oekraïne van 0,02% van de portefeuille. Deze beleggingen waren in feite niets meer waard door de invasie.

Het fonds leeft de aan Rusland en Belarus opgelegde sancties na. Er worden door het fonds geen pensioenbetalingen gedaan naar Rusland. De uitbestedingspartijen monitoren de sanctielijsten en dragen zorg voor de naleving.

Er zijn geen directe bedreigingen voor de continuïteit van het pensioenfonds. Wel heeft het pensioenfonds besloten om geen beleggingen in Rusland meer te willen. De vermogensbeheerders hebben deze beleggingen in opdracht van het fonds, voor zover mogelijk, verkocht.

Het pensioenfonds heeft naar aanleiding van de oorlog het landenbeleid heroverwogen. Besloten is om per beleggingscategorie te beoordelen welke mogelijkheden er zijn om ongewenste blootstelling aan landen te voorkomen.

Op basis van de ontwikkelingen sinds het begin van de oorlog en de analyse van de situatie beschouwt het bestuur de directe impact, inclusief mogelijke niet-naleving van sanctieregelgeving, op het pensioenfonds als zeer beperkt. De indirecte impact in de vorm van oplopende inflatie- en renteniveaus is daarentegen wel duidelijk merkbaar. Zie hoofdstuk 3.8 voor meer informatie hierover.

2.2. Covid-19 pandemie

In januari 2022 zijn de coronamaatregelen stapsgewijs versoepeld ingezet en uiteindelijk begin 2023 volledig opgeheven.

Het bestuur en de uitbestedingspartijen hebben in 2022 een nieuwe balans gevonden tussen online en fysiek werken.

Nadat het fonds eind 2021 een dekkingsgraad van 100% had, verbeterde de financiële positie zich verder in 2022. Meer hierover in de volgende paragraaf.

2.3. Ontwikkelingen financiële positie

De dekkingsgraad is de maat van de verhouding tussen de bezittingen en de verplichtingen van het pensioenfonds. De minimaal vereiste dekkingsgraad van het pensioenfonds is 104,4%. Maar sinds 2015 bevond de dekkingsgraad zich lange tijd onder het minimaal vereiste niveau. Ultimo 2022 voldeed het fonds met een beleidsdekkingsgraad van 106,7% aan het minimaal vereiste niveau. De dekkingsgraad voldoet per eind 2022 nog niet aan het vereiste niveau van 120,2%.

Ontwikkeling dekkingsgraad in 2022

Het fonds heeft het jaar 2022 afgesloten met een actuele dekkingsgraad van 110,4% ten opzichte van 100,0% een jaar eerder. De stijging van de dekkingsgraad wordt veroorzaakt door de gestegen rente in 2022. De verplichtingen van het pensioenfonds daalden hierdoor sterk. Het beleggingsrendement in 2022 bedroeg -23,72%. De gestegen rente zorgde voor een sterke daling van de vastrentende waarden en tegelijkertijd daalden ook de zakelijke waarden, mede als gevolg van de oorlog in Oekraïne. De daling van het vermogen was kleiner dan de daling van de verplichtingen, waardoor de dekkingsgraad van het fonds in 2022 is gestegen.

Het fonds heeft op basis van de financiële positie eind 2022 een nieuw herstelplan opgesteld. Hieruit blijkt dat de financiële positie zich binnen de wettelijke termijn herstelt tot het vereiste niveau zonder een verlaging van de pensioenen door te voeren.

Beleidsdekkingsgraad

De beleidsdekkingsgraad is gebaseerd op de stand van de gemiddelde dekkingsgraad over de afgelopen twaalf maanden. Door deze middeling zal de beleidsdekkingsgraad met (enige) vertraging reageren op veranderde (markt-)omstandigheden. De beleidsdekkingsgraad bedroeg eind 2022 106,7% (2021: 96,2%).

Deze beleidsdekkingsgraad is bepalend voor:

- ◆ het moment dat het pensioenfonds in een tekortsituatie komt dan wel uit een tekortsituatie komt,
- ◆ de evaluatie van het herstelplan,
- ◆ het doorvoeren van eventuele kortingen,
- ◆ het indexatiebeleid en
- ◆ het uitvoeren van waardeoverdrachten.

Tabel ontwikkeling dekkingsgraad

	Pensioen- vermogen	Technische voorziening	Aanwezige dekkingsgraad 2022	Aanwezige dekkingsgraad 2021
Primo	3.927.948	3.929.430	100,0%	90,1%
Beleggingsopbrengsten	-923.726	-19.745	-23,2%	3,2%
Wijziging RTS	0	-1.356.583	52,7%	6,9%
Premie	150.774	162.932	-0,3%	-0,2%
Waardeoverdrachten	-2.829	-2.654	0,0%	-0,1%
Kosten	2.678	2.436	0,0%	0,0%
Uitkeringen	-52.061	-51.863	0,0%	-0,1%
Kanssystemen	0	9.314	-0,3%	0,3%
Toeslagverlening	0	118.468	-3,0%	0,0%
Overige mutaties TV	0	19.034	-0,5%	0,0%
Andere oorzaken	-304	0	0,0%	0,0%
Kruiseffecten	0	0	-15,0%	-0,1%
Ultimo	3.102.480	2.810.769	110,4%	100,0%

Waardeoverdrachten hervat

Als een werknemer van baan verandert, mag hij zijn pensioen overdragen naar zijn nieuwe pensioenfonds. Dit heet waardeoverdracht. Als de beleidsdekkingsgraad van een pensioenfonds dat bij waardeoverdracht is betrokken lager is dan 100%, dan mag het pensioenfonds de betreffende waardeoverdracht niet uitvoeren. De waardeoverdracht moet dan worden opgeschort. Per eind september 2015 daalde de beleidsdekkingsgraad tot onder de 100% en heeft het fonds de waardeoverdrachten stop moeten zetten.

Gedurende 2022 bereikte het fonds een beleidsdekkingsgraad van tenminste 100%. Naar aanleiding hiervan zijn de waardeoverdrachten weer opgestart en de ontstane voorraden (circa 2.500 per eind 2021) ingelopen.

Waardeoverdrachten uit hoofde van de per 1 januari 2019 ingegane Wet waardeoverdracht klein pensioen zijn uitgezonderd van de hiervoor genoemde voorwaarde. Deze waardeoverdrachten vinden ook plaats indien de dekkingsgraad onder de 100% ligt.

Toeslagverlening

Tussen 1 juli 2022 en 31 december 2022 was het onder voorwaarden toegestaan om een toeslag te verlenen indien de beleidsdekkingsgraad tenminste 105% bedroeg. Deze versoepeling van de wettelijke regels voor toekomstbestendige toeslagverlening is ingevoerd met het oog op de transitie naar het nieuwe pensioenstelsel waarin de regels voor toeslagverlening veranderen. Het fonds heeft gebruik gemaakt van de tijdelijke mogelijkheid tot het verlenen van een toeslag door de pensioenen per 1 januari 2023 te verhogen met 3%. In hoofdstuk 3.4 vindt u meer informatie over de toeslagverlening.

Z-score

De z-score wordt ieder jaar berekend en laat het verschil zien tussen het behaalde rendement van het pensioenfonds en het rendement van de benchmark. De z-score 2022 bedraagt -0,31. De performancetoets is een berekening van de z-score over vijf jaar. De performancetoets tot en met 2022 is 1,52. Het fonds voldoet met deze score aan de gestelde normen. Voor meer informatie over de z-score verwijzen wij u naar hoofdstuk 3.8.7 van dit bestuursverslag.

Haalbaarheidstoets

Op grond van artikel 143 van de Pensioenwet voert een pensioenfonds periodiek een haalbaarheidstoets uit. De haalbaarheidstoets geeft inzicht in de samenhang tussen de financiële opzet, het verwachte pensioenresultaat en de risico's die daarbij gelden. Meer informatie over de haalbaarheidstoets is opgenomen in hoofdstuk 3.2.

Premiedekkingsgraad

Het fonds maakt gebruik van premiedemping op basis van de methodiek van verwacht rendement. De hoogte van dit verwacht rendement staat vast voor een periode van vijf jaar. Inherent aan deze systematiek is dat de premiedekkingsgraad fluctueert naarmate de actuele rentestanden fluctueren. Het verwacht rendement beweegt immers niet mee gedurende de periode van vijf jaar. Hoe lager de rente, hoe lager de premiedekkingsgraad en vice versa. Als de premiedekkingsgraad lager is dan de actuele dekkingsgraad is er sprake van een negatief effect van de premie op de dekkingsgraad van het fonds. Als de premiedekkingsgraad hoger is dan de actuele dekkingsgraad is het effect van de premie op de dekkingsgraad positief. Vanwege de gestegen rente in 2021 en 2022 is de premiedekkingsgraad, na jaren op een (te) laag niveau gezeten te hebben, fors gestegen. In hoofdstuk 3.3 wordt nader ingegaan op de premiedekkingsgraad en de overwegingen van het bestuur in het kader van evenwichtige belangenafweging.

2.4. Nieuw pensioenstelsel

De beoogde wijziging van het pensioenstelsel leidt ertoe dat pensioenuitvoerders kunnen kiezen uit 2 soorten premieregelingen. De bij het fonds betrokken sociale partners hebben in 2021 aangegeven de voorkeur te hebben voor de solidaire premieregeling.

Het fonds heeft in 2022 veel werk verzet in het project Wet Toekomst Pensioenen (WTP). Op het moment van schrijven van dit jaarverslag heeft de Eerste Kamer ingestemd met de wetswijziging.

Invulling nieuwe pensioenregeling

De werkgroep is in de tweede helft van 2021 gestart met de verdiepingsfase van het project. In de verdiepingsfase is meer inzicht verkregen in:

- ◆ De inhoud van de pensioenregeling;
- ◆ De risicohouding, o.a. door middel van een risicopreferentieonderzoek;
- ◆ Beleidsvarianten op het gebied van beleggingen, uitkeringen en solidariteit (ALM-studie);
- ◆ De gevolgen van het mogelijke invaren van de bestaande pensioenen in de nieuwe pensioenregeling;
- ◆ Compensatie van de gevolgen van het afschaffen van de doorsneepremie;
- ◆ Uitvoeringstechnische aspecten van de (transitie naar de) nieuwe regeling;
- ◆ Het financiële toetsingskader tijdens de transitiefase (transitie FTK).

Beoogde overgangsdatum 1 januari 2026

De uitstel van de wetgeving en omvang het project WTP voor zowel het fonds als de betrokken uitvoeringsorganisaties hebben ertoe geleid dat de beoogde transitiedatum is verplaatst van 1 januari 2024 naar 1 januari 2026.

Risicopreferentieonderzoek

Begin 2022 is een risicopreferentieonderzoek gehouden onder alle deelnemers. Het risicopreferentieonderzoek is uitgevoerd door Zegwaart Consultancy. Hierbij is de risicohouding zowel gemeten via kwalitatieve vragen als via kwantitatieve vragen (choice sequence methode). Het onderzoek heeft plaatsgevonden onder de actieve deelnemers, gewezen deelnemers en pensioengerechtigden. De uitkomsten van dit risicopreferentieonderzoek vormen een belangrijke input voor het beleid van VLEP.

Werkgroep met sociale partners en gemandateerd overleg

Het fonds heeft een werkgroep ingericht waarin ook de sociale partners vertegenwoordigd zijn. Deze werkgroep komt regelmatig bijeen en richt zich met name op de onderdelen van het project WTP waarvoor de sociale partners de eindverantwoordelijkheid dragen.

Naast de werkgroep is er in 2022 ook een gemandateerd overleg geweest waarin gedelegeerden van de 4 aangesloten sectoren een aantal besluiten hebben genomen in het kader van de overgang naar het nieuwe pensioenstelsel.

Sociale partners:

- ◆ hebben de intentie tot invaren van het opgebouwde pensioen in het nieuwe pensioenstelsel;
- ◆ zijn akkoord met het uitgangspunt dat de pensioendoelstelling wordt gebaseerd op 42 deelnemersjaren;
- ◆ willen de pensioenregeling aan laten sluiten bij huidige pensioenregeling als het gaat om:
 - ◇ de franchise,
 - ◇ maximum pensioengevend salaris,
 - ◇ premievrije voortzetting bij arbeidsongeschiktheid,
 - ◇ het aanbieden van vrijwillige excedentregeling aansluitend bij de basisregeling.

- ◆ stellen het wezenpensioen vast op 20% van het inkomen;
- ◆ overwegen twee alternatieven voor de hoogte van het partnerpensioen:
- ◆ levenslang partnerpensioen van 30% van de ANW en tijdelijk partnerpensioen van 50% van de ANW;
- ◆ levenslang partnerpensioen van 25% van de ANW en tijdelijk partnerpensioen van 50% van de ANW.

Aanpassing loonbegrip

Parallel aan het project WTP werkt het fonds i.o.m. sociale partners ook aan vereenvoudiging van de definitie van het pensioengevend salaris (loonbegrip). De gevolgen van het aanpassen van het loonbegrip worden in 2023 verder onderzocht voordat een definitief besluit wordt genomen.

2.5. Herstelplan

Dekkingsgraad gestegen, maar nog steeds te laag

De dekkingsgraad van het fonds is lager dan het vereiste niveau. Het fonds heeft ook in 2022 een herstelplan ingediend bij de toezichthouder vanwege de te lage dekkingsgraad per eind 2021. De beleidsdekkingsgraad is per 31 december 2022 hoger dan de minimaal vereiste dekkingsgraad, maar nog altijd lager dan de vereiste dekkingsgraad. De financiële positie is in 2022 verbeterd ten opzichte van de situatie per 31 december 2021. 31 December 2021 was het moment dat de beleidsdekkingsgraad zes jaar achtereenvolgend lager was dan de minimaal vereiste dekkingsgraad. Dit betekent dat het fonds op grond van het financieel toetsingskader een onvoorwaardelijke korting van de pensioenen moest doorvoeren in 2022. Echter heeft de Minister van Armoedebeleid, Participatie en Pensioenen aan pensioenfondsen een tijdelijke vrijstelling gegeven voor het voldoen aan deze eis uit het financieel toetsingskader. Om van deze vrijstelling gebruik te maken, moeten pensioenfondsen een dekkingsgraad van tenminste 90% hebben. Het fonds voldeed per 31 december 2021 aan deze eis en hoefde daarom geen onvoorwaardelijke korting door te voeren in 2022.

Naast de eis om niet langer dan maximaal vijf jaar achtereenvolgend een dekkingsgraad te hebben die lager is dan de minimaal vereiste dekkingsgraad moeten pensioenfondsen ook in het herstelplan aantonen dat zij binnen een periode van tien jaar het vereiste eigen vermogen kan bereiken. In het kader van de hiervoor genoemde vrijstellingsregeling heeft de Minister de termijn van tien jaar tijdelijk verlengd tot maximaal twaalf jaar. Uit de berekeningen voor het herstelplan in 2022, op basis van de financiële positie per eind 2021, blijkt dat het fonds binnen een termijn van 10 jaar het vereiste eigen vermogen bereikt. Ook een voorwaardelijke korting van de pensioenen was daarmee van de baan in 2022.

Eind 2022 was de dekkingsgraad van het fonds met 110,4% ruim hoger dan de door de Minister als tijdelijke ondergrens aangemerkte dekkingsgraad van 90%. De financiële positie per 31 december 2022 is ook het uitgangspunt van het herstelplan 2023, waaruit blijkt dat het fonds, zonder gebruik te maken van de verlengde hersteltermijn van twaalf jaar, geen voorwaardelijke korting van de pensioenen hoeft door te voeren in 2023. Het fonds maakt daarom geen gebruik van de vrijstellingsregeling.

De dekkingsgraad van het fonds is desondanks nog steeds te laag, waardoor de dreiging van maatregelen blijft bestaan en de achterstand in toeslagen verder oploopt. Door de slechte financiële positie is er sinds 2008 geen toeslag verleend. Ook in 2022 is er geen toeslag verleend. Per 1 januari 2023 is er voor het eerst sinds 2008 een, gedeeltelijke, toeslag van 3% verleend.

Communicatie financiële situatie

Het bestuur houdt de pensioengerechtigden, deelnemers en werkgevers door middel van een nieuwsbrief en nieuwsberichten op de website regelmatig op de hoogte over de ontwikkeling van de dekkingsgraad. De door het pensioenfonds uitgebrachte nieuwsbrieven staan tevens op de website van het pensioenfonds. Voor de eventuele kortingen heeft de communicatiecommissie een gericht communicatieplan opgesteld.

Vanwege de toeslagverlening per 1 januari 2023 heeft het fonds eind 2022 en begin 2023 aanvullend gecommuniceerd om het besluit nader toe te lichten.

Crisisplan

In het crisisplan staat beschreven welke situaties het fonds als crisissituaties ziet. Daarnaast beschrijft het crisisplan hoe het bestuur handelt indien een crisissituatie zich voordoet. Het crisisplan wordt jaarlijks geactualiseerd met de gegevens uit het laatste herstelplan.

2.6. Wet- en regelgeving

De wet- en regelgeving waar pensioenfondsen mee te maken hebben, is voortdurend in ontwikkeling. Het bestuur en de sociale partners volgen de ontwikkelingen en bereiden zich voor op mogelijke veranderingen. Zij proberen op diverse manieren aandacht te vragen voor de gevolgen die veranderingen in wet- en regelgeving hebben voor het pensioenfonds. Zij brengen de specifieke kenmerken van het pensioenfonds onder de aandacht bij de beleidsmakers.

Nieuw pensioenstelsel

Het kabinet heeft samen met werknemers- en werkgeversorganisaties een pensioenakkoord gesloten over pensioenen en AOW. De belangrijkste afspraken gaan over:

- ◆ Minder snelle stijging van AOW leeftijd;
- ◆ Betere pensioenafspraken voor mensen met zware beroepen;
- ◆ Flexibeler en persoonlijker pensioenstelsel;
- ◆ Verplichte arbeidsongeschiktheidsverzekering voor zelfstandigen.

De plannen zijn in diverse werkgroepen uitgewerkt en opgenomen in de Wet Toekomst Pensioenen. Hierin is beschreven dat er twee mogelijke pensioencontracten zijn in het nieuwe pensioenstelsel. Dit betreft de solidaire premieregeling en de flexibele premieregeling. Beide regelingen zijn premieovereenkomsten zonder doorsneepremiesystematiek.

In het eerste kwartaal van 2021 heeft een consultatie plaatsgevonden waarbij door veel partijen een reactie is gegeven op de conceptwet. Volgens de planning zou de wet rondom de zomer 2021 vastgesteld worden, waarna (o.a.) pensioenfondsen hun pensioenregelingen en administratie aan moeten passen aan de nieuwe eisen. De beoogde ingangsdatum van de wet was 1 januari 2022. Dit is in 2021 uitgesteld tot 1 januari 2023. In 2022 is de ingangsdatum verder uitgesteld naar 1 juli 2023. Op het moment van schrijven van dit jaarverslag heeft de Eerste Kamer ingestemd met de wetswijziging. Pensioenfondsen hebben tot uiterlijk 1 januari 2027 om over te gaan naar het nieuwe pensioenstelsel. Het pensioenfonds heeft samen met sociale partners een werkgroep ingesteld om de transitie naar het nieuwe pensioenstelsel voor te bereiden. Zie hoofdstuk 2.3 voor een nadere toelichting.

Verhoging AOW- en pensioenleeftijd

De minder snelle stijging van de AOW-leeftijd, zoals afgesproken in het pensioenakkoord, betekent dat de leeftijd in 2022 is gestegen met 3 maanden tot 66 jaar en 7 maanden. In 2023 stijgt dit verder naar 66 jaar en 10 maanden en in 2024 komt de leeftijd uit op 67 jaar. Daarna stijgt de AOW-leeftijd niet 1 jaar per jaar dat mensen langer leven, maar 8 maanden.

De fiscale pensioenrichtleeftijd voor aanvullende pensioenen is in 2018 verhoogd naar 68 jaar. Dat is niet gewijzigd. Deze pensioenrichtleeftijd is een rekenleeftijd. Daarmee wordt de jaarlijkse maximaal toegestane fiscale pensioenopbouw berekend. Uiteraard blijft het mogelijk om eerder met pensioen te gaan.

Nabestaandenpensioen

Naast de wijziging van het pensioenstelsel wordt ook gewerkt aan een nieuwe wet voor nabestaandenpensioen. Het doel hiervan is dat het nabestaandenpensioen eenvoudiger wordt doordat er nog maar één type partnerpensioen bestaat (op risicobasis) en de

hoogte van het partnerpensioen bepaald wordt als een percentage van het salaris (maximaal 50%) i.p.v. diensttijdafhankelijk. Voor het wezenpensioen komt een vaste eindleeftijd van 25 jaar en het maximumbedrag gaat naar 20% van het salaris.

Bedrag ineens

In de Wet bedrag ineens, RVU en verlofsparen is de mogelijkheid opgenomen dat deelnemers een deel, maximaal 10% van hun pensioenkapitaal ineens kunnen opnemen. De beoogde ingangsdatum van de wet is vooralsnog uitgesteld naar 1 januari 2024. De wet wordt als complex en moeilijk uit te voeren beschouwd. De Pensioenfederatie maakt zich hard voor een uitvoerbare variant en heeft een “servicedocument bedrag ineens” gepubliceerd. De Minister beaamt dat het belangrijk is dat pensioenuitvoerders deelnemers tijdig kunnen informeren over de mogelijkheid van het opnemen van het bedrag ineens en de gevolgen daarvan. Daarnaast zal het wetsvoorstel met zorgvuldigheid door de Tweede Kamer worden behandeld, waarvoor een ‘adequate termijn’ nodig is. Het is bekend dat de Pensioenfederatie een termijn van 6 tot 9 maanden cruciaal vindt om naar de deelnemers toe zorgvuldig te kunnen communiceren. Afhankelijk van de behandeling in de Tweede Kamer zal duidelijk moeten worden of 1 januari 2024 realistisch is.

Toeslagverlening tijdens transitie naar nieuwe pensioenstelsel

Binnen de regels van het financiële toetsingskader mogen pensioenfondsen een toekomstbestendige toeslag verlenen indien de beleidsdekkingsgraad hoger dan 110% is. Vanaf 1 juli 2022 is het, vooruitlopend op de transitie naar het nieuwe pensioenstelsel, mogelijk om toeslagen te verlenen vanaf een beleidsdekkingsgraad van 105%. Hieraan zijn voorwaarden verbonden, zoals een voornemen tot invaren van de huidige pensioenen in het nieuwe stelsel. In 2023 is deze maatregel verlengd tot aan het moment van ingang van de wetgeving per 1 juli 2023.

Startleeftijd pensioenopbouw verlaagd naar 18 jaar vanaf 1 januari 2024

Bij de behandeling van de Wet Toekomst Pensioenen heeft de Tweede Kamer een amendement aangenomen waarin wordt geregeld dat de startleeftijd voor pensioenopbouw per 1 januari 2024 wordt verlaagd naar 18 jaar. Het fonds heeft op dit moment nog een startleeftijd van 20 jaar.

2.7. Goed pensioenfondsbestuur

Het bestuur bestaat in 2022 uit twaalf bestuursleden, zes voorgedragen vanuit werkgeverszijde, vier voorgedragen vanuit werknemerszijde en twee vertegenwoordigers van pensioengerechtigden. Het verantwoordingsorgaan bestaat uit negen leden: één lid vertegenwoordigt de werkgevers, zes leden vertegenwoordigen de werknemers en twee leden vertegenwoordigen de pensioengerechtigden. Daarnaast is een raad van toezicht ingericht met drie onafhankelijke personen.

Code Pensioenfondsen

De Code is voor het laatst in 2018 herzien, waarbij de normen zijn ingedeeld naar acht thema's. Inhoudelijk is de Code nagenoeg hetzelfde gebleven ten opzichte van 2014. De Code draait om de drie functies van 'goed pensioenfondsbestuur': besturen, toezicht houden en verantwoording afleggen. De Code Pensioenfondsen bevat veel normen die gaan over gedrag en cultuur. Een beperkter aantal normen gaat over de manier van rapporteren over onderdelen uit de Code Pensioenfondsen.

Pensioenfondsen leven de Code na op basis van het pas toe of leg uit-beginsel. Een pensioenfonds past de normen van de Code toe of zet in het bestuursverslag gemotiveerd uiteen waarom een norm niet (volledig) is toegepast. Onderstaand is per thema een toelichting opgenomen bij de naleving door het fonds van de normen uit de Code en relevante ontwikkelingen in 2022. Hierbij wordt ook toegelicht op welke punten het fonds (nog) afwijkt van de Code.

Thema 1 – Vertrouwen waarmaken

Dit thema draait om de volgende stelling: Zij die voor het pensioenfonds verantwoordelijkheid dragen maken het in hen gestelde vertrouwen waar. Dat blijkt vooral uit adequaat bestuur, verantwoord beleggingsbeleid en zorgvuldig risicomanagement. Er zijn

negen normen verbonden aan dit thema. Deze normen gaan onder meer over evenwichtige belangenafweging, de beleids- en verantwoordingscyclus, draagvlak voor de keuzes over verantwoord beleggen en risicobewustzijn.

Het fonds onderschrijft het belang van de normen die horen bij het thema Vertrouwen waarmaken en leeft deze ook na. In 2022 heeft het fonds de eerste stappen gezet in de implementatie van het nieuwe MVB-beleid. Dit nieuwe beleid is mede tot stand gekomen op basis van het deelnemersonderzoek in 2021 (norm 7).

Thema 2 – Verantwoordelijkheid nemen

Dit thema draait om de volgende stelling: Het bestuur neemt zijn verantwoordelijkheid voor de uitvoering van de pensioenregeling. Aan dit thema zijn vijf normen verbonden die draaien om de taak- en rolverdeling tussen bestuur en uitvoering, (evaluatie van) de uitbesteding en het beloningsbeleid van uitbestedingspartijen.

Het bestuur heeft oog voor deze normen en leeft deze na. In 2022 heeft het pensioenfonds een kostenbenchmarkonderzoek gedaan (norm 14). Meer informatie hierover is opgenomen in hoofdstuk 3.6 en 3.9.

Het fonds besteedt geen werkzaamheden uit aan partijen waarvan het beloningsbeleid aanmoedigt om niet in het belang van het fonds te handelen, bijvoorbeeld door het nemen van meer beleggingsrisico dan gewenst. Het fonds heeft in de overeenkomsten met vermogensbeheerder geen prestatiebeloningen opgenomen.

Thema 3 – Integer handelen

Dit thema draait om de volgende stelling: Het bestuur bevordert een cultuur van integriteit en compliance. Er zijn acht normen gekoppeld aan dit thema. Deze normen draaien om onderwerpen zoals (naleving van) de gedragscode, nevenfuncties, tegenstrijdige belangen en een klokkenluidersregeling. Het fonds herkent zich in deze normen en leeft deze na. Het bestuur beoordeelt ieder kwartaal de nevenfuncties van alle bestuursleden alsook de gedane meldingen in het kader van de gedragscode. In 2022 heeft het bestuur een compliance charter vastgesteld waarin de basisprincipes en de uitgangspunten voor de inrichting van de positie van de compliance officer zijn vastgelegd (norm 20). Er zijn in 2022 geen overtredingen van de gedragscode geconstateerd.

Thema 4 – Kwaliteit nastreven

Dit thema draait om de volgende stelling: Het fonds stelt hoge kwaliteitseisen, voert daar beleid op en is een lerende organisatie. Aan dit thema zijn acht normen opgehangen. Deze normen bevatten onder andere uitgangspunten voor het collectief, kritisch en onafhankelijk opereren van het bestuur en de leden van het bestuur, opleidingsmogelijkheden voor het bestuur en zelfevaluatie van bestuur, raad van toezicht en verantwoordingsorgaan.

Het fonds hanteert deze normen als rode draad in het bestuurlijke proces, het geschiktheidsplan en de zelfevaluatie van het bestuur, de raad van toezicht en het verantwoordingsorgaan. In 2022 heeft het bestuur het eigen functioneren geëvalueerd als collectief en individueel. Tevens heeft het bestuur meerdere collectieve opleidingsdagen georganiseerd en hebben individuele bestuursleden externe opleidingen gevolgd passend bij hun aandachtsgebieden.

Thema 5 – Zorgvuldig benoemen

Dit thema draait om de volgende stelling: Het fonds handelt zorgvuldig bij (her)benoeming en ontslag, en zorgt voor geschiktheid, complementariteit en diversiteit in de samenstelling van de organen van het fonds. Dit thema behelst tien normen die de samenstelling, geschiktheid, diversiteit en procedurele aspecten van (her)benoeming van bestuurs-, raad van toezicht- en verantwoordingsorgaanleden.

Het fonds leeft deze normen grotendeels na. Op het gebied van diversiteit (norm 33) voldoet het fonds niet aan alle onderdelen. In het bestuur en de raad van toezicht zitten eind 2022 geen leden van jonger dan 40 jaar. Het bestuur heeft per 1 januari 2023 een nieuw

bestuurslid benoemd die op dat moment nog 31 jaar oud was. In 2022 was deze nieuwe bestuurder als aspirant bestuurder aanwezig in bestuursvergaderingen en vergaderingen van de beleggingscommissie. In het verantwoordingsorgaan zitten geen vrouwelijke leden en geen leden jonger dan 40 jaar. In het bestuur zit eind 2022 één vrouwelijk lid, tevens voorzitter, en in de raad van toezicht is de voorzitter eveneens een vrouw. Het fonds heeft een diversiteitsplan en houdt bij vacatures en herbenoemingen rekening met het vergroten van de diversiteit. Voordragende en benoemende partijen worden nadrukkelijk gevraagd om kandidaten die de diversiteit vergroten. Begin 2023 voldoen het bestuur en de raad van toezicht aan norm 33, het verantwoordingsorgaan nog niet.

De norm 34 m.b.t. tot de benoemingstermijn wordt niet geheel nageleefd door het fonds. Voor het bestuur geldt een standaard benoemingstermijn van zes jaar i.p.v. vier jaar. Ook is er geen maximum gesteld aan het aantal keer dat een bestuurslid kan worden herbenoemd. Het bestuur acht het wenselijk dat jaarlijks de termijn van één werknemers/pensioengerechtigden- en één werkgeverslid verstrijkt. Vanwege de omvang van het bestuur (twaalf personen) leidt dit tot een standaard benoemingstermijn van zes jaar. Ook wil het bestuur niet op voorhand de zittingsduur beperken tot maximaal twaalf jaar. Uitgangspunt voor het bestuur is een verantwoorde mix van kennis en ervaring waarbij een ruime historische kennis van het fonds onder bestuursleden ook als zeer waardevol wordt gezien, alsmede kennis van de betrokken sectoren. In de praktijk is er, ondanks dat er geen maximale termijn is vastgelegd, in de ogen van het bestuur sprake van voldoende personele wisselingen in het bestuur. Van de tien bestuurders die op 1 januari 2023 zitting hebben in het fonds, zijn er drie langer dan twaalf jaar actief in het bestuur, twee bestuursleden tussen acht en twaalf jaar, twee bestuursleden tussen vier en acht jaar en drie bestuursleden korter dan vier jaar. Er zijn daarnaast twee vacatures in het bestuur. Het bestuur concludeert dat hiermee in belangrijke mate aan de norm wordt voldaan en er sprake is van een goede mix van lang en kort zittende bestuursleden. Indien een bestuurslid bij het verstrijken van de lopende zittingstermijn langer dan twaalf jaar bestuurslid is, maakt het bestuur een afweging of het betreffende bestuurslid voor herbenoeming in aanmerking komt. Indien het bestuur dit het geval acht, zal dit duidelijk gemotiveerd worden met het belang van het fonds als uitgangspunt.

In 2022 zijn de heren Muusers en Van der Ploeg benoemd als bestuurslid namens pensioengerechtigden met ingang van 1 januari 2023. Beiden bereiken in de nieuwe termijn een zittingsduur van twaalf jaar. Het bestuur acht dit wegens de kennis en ervaring van beide bestuurders een wenselijke situatie. Daarbij spelen de overige wisselingen in het bestuur, zoals het vertrek van de heer Klijn en de nog in te vullen vacatures ook een rol. De raad van toezicht en De Nederlandsche Bank hebben ingestemd met de herbenoeming van beide bestuurders.

Thema 6 – Gepast belonen

Dit thema draait om de volgende stelling: Het fonds voert een verantwoord en beheerst beloningsbeleid, gericht op kwaliteit, continuïteit en consistentie. Er zijn vijf normen gekoppeld aan dit thema. Het gaat daarbij om een beheerst, passend en duurzaam beloningsbeleid, waarbij terughoudend omgegaan wordt met prestatie-gerelateerde vergoedingen, te hoge beloningen voor intern toezicht worden vermeden en er geen transitie- of ontslagvergoedingen worden toegekend aan bestuursleden of leden van het intern toezicht.

Het fonds leeft alle normen horende bij dit thema na. Het beloningsbeleid is met ingang van 2020 herzien om aan te sluiten bij de nieuwe rollen en deskundigheidseisen, zoals voor sleutelfunctiehouders, en bij het actuele tijdsbeslag van bestuurders. De beloningen zijn in 2022 verhoogd met het cijfer van de consumentenprijsindex. Het beloningsbeleid is openbaar en terug te vinden op de website van het pensioenfonds. In hoofdstuk 3.6.4. van dit jaarverslag zijn de vergoedingen voor het bestuur en de raad van toezicht opgenomen.

Thema 7 – Toezicht houden en inspraak waarborgen

Dit thema draait om de volgende stelling: Het fonds waarborgt intern toezicht op de kwaliteit en integriteit van de bedrijfsvoering. Er zijn twaalf normen verbonden aan dit thema. Deze normen beschrijven het intern toezicht, de wijze waarop de raad van toezicht zich als gesprekspartner van het bestuur opstelt, de wijze waarop het bestuur de aanbevelingen van het intern toezicht meeweegt in de

besluitvorming, de wijze waarop het bestuur de dialoog voert met het verantwoordingsorgaan en de opdracht aan en evaluatie van de accountant en certificerend actuaire van het fonds.

Het bestuur leeft de normen horende bij dit thema na.

Thema 8 – Transparantie bevorderen

Dit thema draait om de volgende stelling: Het fonds streeft openheid na, communiceert over missie, strategie en risico's en legt verantwoording af over gevoerd beleid. Acht normen geven nadere invulling aan dit thema. Deze normen beschrijven dat het fonds transparant dient te zijn over o.a. de missie, visie en strategie, maatschappelijk verantwoord beleggen, de wijze van uitvoering. Ook zijn er normen betreffende communicatiebeleid en een adequate klachten- en geschillenregeling.

Over acht normen uit de Code wordt altijd gerapporteerd. In onderstaande tabel zijn deze normen opgenomen.

Norm	Toelichting
Norm 5 Het bestuur legt verantwoording af over het beleid dat het voert, de gerealiseerde uitkomsten van dit beleid en de beleidskeuzes die het eventueel voor de toekomst maakt. Het bestuur weegt daarbij de verschillende belangen af van de groepen die bij het pensioenfonds betrokken zijn. Ook geeft het bestuur inzicht in de risico's van de belanghebbenden op korte en lange termijn, gerelateerd aan het overeengekomen ambitieniveau.	In het bestuursverslag in de hoofdstukken 2 en 3 verantwoordt het bestuur het beleid en de daarop gemaakte beleidskeuzes
Norm 31 De samenstelling van fondsorganen is wat betreft geschiktheid, complementariteit, diversiteit, afspiegeling van belanghebbenden en continuïteit, vastgelegd in beleid. Zowel bij de aanvang van een termijn, als ook tussentijds bij de zelfevaluatie vindt een check plaats.	Het fonds beschikt over een geschiktheidsplan en diversiteitsbeleid. Bij benoeming en herbenoemingen worden functieprofielen opgesteld op basis van de actuele eisen die aan de functie worden gesteld. Er worden jaarlijks individuele evaluatiegesprekken gehouden en in het bestuur vindt jaarlijks een zelfevaluatie plaats.
Norm 33 In zowel het bestuur als in het VO of het BO is er tenminste één vrouw en één man. Er zitten zowel mensen van boven als van onder de 40 jaar in. Het bestuur stelt een stappenplan op om diversiteit in het bestuur te bevorderen.	Eind december 2022 is een bestuurslid jonger dan 40 jaar benoemd. Per 1 januari 2023 bestaat het bestuur uit 2 vrouwen, waarvan 1 jonger dan 40 jaar, 8 mannen en zijn er 2 vacatures. In het verantwoordingsorgaan is geen vrouw en geen lid jonger dan 40 jaar opgenomen.
Norm 47 Het intern toezicht betreft deze Code bij de uitoefening van zijn taak.	Het normenkader dat het intern toezicht hanteert is mede gebaseerd op de Code Pensioenfondsen.
Norm 58 Het bestuur geeft publiekelijk inzicht in missie, visie en strategie.	Op de website en in berichten aan deelnemers en pensioengerechtigden komen de missie, visie en strategie aan bod.

Norm 62 Het bestuur legt zijn overwegingen omtrent verantwoord beleggen vast en zorgt ervoor dat deze beschikbaar zijn voor belanghebbenden.	Op de website en in nieuwsberichten worden de ESG overwegingen gedeeld.
Norm 64 Het bestuur rapporteert in het jaarverslag over de naleving van de interne gedragscode (zoals bedoeld in de normen 15 en 16) en deze Code, net als over de evaluatie van het functioneren van het bestuur.	In dit hoofdstuk (2.7) rapporteert het bestuur over deze onderwerpen.
Norm 65 Het bestuur zorgt voor een adequate klachten- en geschillenprocedure die voor belanghebbenden eenvoudig toegankelijk is. In het jaarverslag rapporteert het bestuur over de afhandeling van klachten en de veranderingen in regelingen of processen die daaruit voortvloeien.	De klachten- en geschillenprocedure is opgenomen in het pensioenreglement van het fonds en is daarnaast ook separaat te vinden via de website. In dit hoofdstuk (2.7) is het overzicht met aantallen behandelde klachten en verbeterpunten opgenomen.

Klachten en geschillen

Het fonds voldoet aan de normen horende bij het thema transparantie bevorderen. In 2022 was er geen sprake van geschillen. Wel zijn er gedurende 2022 4 klachten ontvangen van werkgevers (1) en (gewezen) deelnemers/gepensioneerden (3). AZL ontvangt en behandelt deze klachten en rapporteert aan het fonds over de afhandeling en of dat binnen de door het fonds gestelde normen is gebeurd. Waar nodig ondersteunt het bestuursbureau bij de afhandeling van de klacht. Indien klachten hiertoe aanleiding geven, worden verbeteringen gerealiseerd in de uitvoering van de pensioenregeling.

Klachten	Aantallen
Klachten in behandeling 1 januari 2022:	0
Ingediende klachten 2022:	4
◇ Waarvan behandeld als klacht/geschil	4
◇ Waarvan normaal in behandeling genomen	0
◇ Waarvan in behandeling genomen door Ombudsman Pensioenen	0
Afgehandeld in 2022:	4
In behandeling 31 december 2022:	0

De werkgeversklacht betrof een bezwaar tegen de datum waarop de werkgever is aangesloten bij het pensioenfonds. Twee klachten van de deelnemers betroffen de financiële positie van het fonds en één klacht ging over toekenning van bijzonder partnerpensioen.

Geschiktheid bestuurders

Het bestuur hecht er groot belang aan dat het pensioenfonds op deskundige wijze wordt bestuurd. Ook geeft het bestuur zich rekenschap van de eisen die de Pensioenwet, de Wet versterking bestuur pensioenfondsen en de Beleidsregel geschiktheid 2012 stellen aan de geschiktheid van de bestuurders. Het bestuur van het pensioenfonds heeft een geschiktheidsplan waarin de kaders van het toetsen en bevorderen van de collectieve- en individuele geschiktheid van de bestuursleden zijn geschetst. Het bestuur gaat in het geschiktheidsplan uit van de Handreiking geschikt pensioenfondsbestuur van de Pensioenfederatie. In 2022 hebben individuele bestuursleden specifieke pensioenopleidingen gevolgd op basis van het opleidingsplan. Daarnaast heeft het bestuur meerdere opleidingsbijeenkomsten georganiseerd in het kader van onderwerpen als het nieuwe pensioenstelsel en cybersecurity. In 2022

waren bestuursleden ook geregeld aanwezig bij themabijeenkomsten van de Pensioenfederatie, DNB en andere partijen zoals AZL en Columbia Threadneedle Investments.

Het bestuur hanteert een algemeen functieprofiel waar toekomstige kandidaten voor het bestuur aan moeten voldoen. Wanneer er binnen het bestuur een vacature ontstaat, wordt het algemene functieprofiel aangepast aan de eisen die gesteld worden aan de specifieke functie die vacant is. Ook de voorkeur vanuit het oogpunt van diversiteit wordt hierin opgenomen. Dit functieprofiel wordt, na goedkeuring door de raad van toezicht, aan de voordragende organisatie verstuurd. Zo zorgt het bestuur ervoor dat een pensioenfondsbestuurder vanaf de eerste dag aan alle geschiktheidseisen voldoet.

Zelfevaluatie

Besturen moeten een procedure vaststellen voor een periodieke zelfevaluatie. Het gaat daarbij om het functioneren van het bestuur als geheel en van de individuele bestuursleden afzonderlijk. Doel van de zelfevaluatie is de kwaliteit van het bestuur te bewaken en /of te verbeteren. De meest recente zelfevaluatie heeft plaatsgevonden in september 2022. Voorafgaand aan de collectieve zelfevaluatie zijn individuele functioneringsgesprekken gevoerd tussen bestuursleden en de voorzitters van het pensioenfonds.

Het bestuur is risicobewust

Pensioenfondsbesturen moeten voldoen aan alle wet- en regelgeving en controle hebben over alle risico's die zich voordoen. De Pensioenwet verplicht het bestuur tot het treffen van maatregelen voor een integere en beheerste bedrijfsvoering. Deze verplichting gaat verder dan de gedragscode die het bestuur heeft. Het gaat om een risicobeleid waarbij alle risico's integraal in kaart worden gebracht. Het bestuur heeft het beleid voor integraal risicomangement vastgelegd in een beleidsplan. In de risicoparagraaf (hoofdstuk 3.11) is meer informatie over dit onderwerp opgenomen.

Intern toezicht

De raad van toezicht fungeert als intern toezicht van het fonds. Dit intern toezichtorgaan heeft als taak toezicht te houden op het beleid van het bestuur en op de algemene gang van zaken in het pensioenfonds. Het orgaan onderhoudt een actieve dialoog met het bestuur. Het is belast met het toezien op een adequate risicobeheersing en evenwichtige belangenafweging door het bestuur. De raad van toezicht legt verantwoording af over de uitvoering van de taken aan het verantwoordingsorgaan. Het interne toezicht betreft in zijn toezicht de naleving door het fonds van normen in de Code Pensioenfondsen. De raad van toezicht doet in hoofdstuk 5 verslag van zijn bevindingen.

Integriteitsbeleid

De Pensioenwet verplicht het bestuur een integriteitsbeleid te voeren. Het gaat om een risicobeleid, waarbij integriteitsrisico's en ook andere risico's in kaart worden gebracht. Het pensioenfonds voert periodiek een systematische integriteitsrisicoanalyse (SIRA) uit.

Gedragscode

Het doel van de gedragscode is het stellen van regels en richtlijnen voor bestuursleden. Deze regels moeten belangenconflicten tussen het fonds en betrokkenen in privé voorkomen. Daarnaast regelen zij hoe bestuursleden moeten omgaan met vertrouwelijke informatie van het pensioenfonds. De gedragscode bevordert de transparantie en zorgt ervoor dat alle betrokkenen, ook voor hun eigen bescherming, duidelijk weten wat wel en niet geoorloofd is. Elk bestuurslid verklaart schriftelijk de gedragscode te zullen naleven. De compliance officer bewaakt de correcte naleving van de gedragscode door alle betrokkenen jaarlijks een vragenlijst te verstrekken en te rapporteren over de naleving.

Algemene verordening gegevensbescherming (AVG)

Het fonds leeft de AVG na. In 2022 zijn er geen datalekken geregistreerd.

Klokkenluidersregeling

Het bestuur vindt het belangrijk dat degenen die financieel afhankelijk zijn van het fonds, zonder gevaar voor hun positie kunnen rapporteren over onregelmatigheden binnen het pensioenfonds. Dit kan gaan om onregelmatigheden van algemene, operationele en financiële aard. Het bestuur heeft hiervoor een klokkenluidersregeling opgesteld. Bij de klokkenluidersregeling gaat het om het melden van onregelmatigheden van algemene, operationele en financiële aard.

Er kan worden gerapporteerd door leden van het bestuur, van het verantwoordingsorgaan en van de raad van toezicht en door adviseurs van het fonds. De onregelmatigheid wordt gerapporteerd aan de voorzitter van het pensioenfonds.

De klokkenluidersregeling wordt in 2023 herzien.

Incidentenregeling

Het fonds heeft ook een incidentenregeling. De incidentenregeling is in 2021 herzien. In 2022 zijn er 17 incidenten geïdentificeerd. De incidenten betreffen hoofdzakelijk de pensioenadministratie door kortstondige issues met softwaresystemen of overschrijding van gestelde termijnen. Eén incident betreft een verkeerde instructie voor een vermogensbeheertransactie en één incident betreft een te late betaling van de aangifte van verlegde btw in het eerste kwartaal van 2022.

Alle incidenten zijn opgelost en waar nodig zijn aanvullende maatregelen getroffen om herhaling te voorkomen.

Beloningsbeleid

Het bestuur wenst een beheerst en duurzaam beloningsbeleid te voeren, dat in overeenstemming is met de doelstelling van het fonds. Het bestuur heeft daarbij de aanbevelingen deskundig en competent pensioenfondsbestuur als referentiekader gehanteerd. De beloningsstructuur staat in redelijke verhouding tot de gedragen verantwoordelijkheid, de aan de functie gestelde eisen en het tijdsbeslag. Het beloningsbeleid is in 2019 herzien. De wijzigingen zijn ingegaan per 1 januari 2020. De beloningen zijn in 2022 verhoogd met het cijfer van de consumentenprijsindex. De bedragen voor 2022 zijn opgenomen in hoofdstuk 3.6.

Het beloningsbeleid is op de website gepubliceerd.

Maatschappelijk verantwoord beleggen (MVB)

Het pensioenfonds geeft door middel van MVB blijk van zijn maatschappelijke betrokkenheid. Meer informatie over het beleid van het pensioenfonds op dit gebied kunt u lezen in hoofdstuk 3.9.

Transparantiedocument

Het bestuur heeft een transparantiedocument opgesteld waarin de gemaakte keuzes en het beleid voor goed pensioenfondsbestuur zijn vastgelegd. Het transparantiedocument staat op de website van het pensioenfonds.

Wet- en regelgeving

Het bestuur ziet doorlopend toe op de naleving van wet- en regelgeving door het fonds. Er zijn in 2022 geen overtredingen van wet- en regelgeving geconstateerd.

2.8. Communicatie

2.8.1. Communicatiebeleid

Het fonds besteedt veel aandacht aan goede en heldere communicatie over het beleid, ontwikkelingen op pensioengebied en de gevolgen voor individuele deelnemers, gewezen deelnemers en gepensioneerden. Het beleid is vastgelegd in een communicatiebeleidsplan. Daarnaast werkt het fonds de jaarlijkse doelen uit in een communicatiejaarplan. Hierin staat welke specifieke communicatieactiviteiten voor de verschillende doelgroepen zijn gepland en op welke trends en ontwikkelingen het fonds dat jaar nader ingaat. Belangrijk onderdeel van het communicatiebeleid is dat er op een zo duidelijk mogelijke wijze wordt gecommuniceerd. Dit bereikt het fonds door de brieven op een eenvoudig taalniveau te schrijven zodat het voor iedereen begrijpelijk is.

Communicatiebeleidsplan 2022 - 2024

In 2021 heeft de communicatiecommissie het beleidsplan voor 2022 - 2024 uitgewerkt. Het bestuur heeft het beleidsplan, met positief advies van het verantwoordingsorgaan, vastgesteld op 25 november 2021. In het boekjaar 2022 was dit beleidsplan de leidraad voor de communicatie door het fonds.

De communicatieambitie van het fonds is om kostenbewust, duidelijk en inhoudelijk juist te communiceren, waar mogelijk gesegmenteerd, waardoor laagdrempelig inzicht en handelingsperspectief wordt geboden.

Het communicatiebeleid richt zich op twee thema's: proactief richting werkgevers en deelnemers met inzicht.

Proactief richting werkgevers

Doelstellingen bij dit thema zijn:

- ◆ Werkgevers weten welke gegevens op welk moment moeten worden aangeleverd bij VLEP en hoe. Ze begrijpen dat het tijdig en volledig aanleveren van gegevens belangrijk is.
- ◆ Het administratieve proces maken we zo makkelijk mogelijk via digitalisering.
- ◆ We kennen de informatiebehoefte van onze werkgevers.
- ◆ Onze communicatie sluit aan bij de informatiebehoefte van werkgevers. We bieden onze informatie gesegmenteerd aan, waar dat mogelijk is.
- ◆ Werkgevers weten dat onze pensioenconsulenten er zijn om vragen (van werknemers) over pensioen te beantwoorden. Dat onze consulenten presentaties kunnen geven of een inloopspreekuur kunnen houden.

Deelnemers met inzicht

Doelstellingen bij dit thema zijn:

- ◆ Deelnemers weten dat ze pensioen opbouwen bij het fonds.
- ◆ De deelnemers voelen zich 'echt geholpen' doordat de informatie duidelijk, begrijpelijk en relevant is.
- ◆ Het fonds onderzoekt welke informatie belangrijk is om in andere / meerdere talen aan te bieden.
- ◆ Het fonds doet regelmatig onderzoek naar de (informatie)behoeften van deelnemers én toetst via (online) panels of de uitingen duidelijk zijn en aansluiten bij deze behoeften.
- ◆ Het is voor deelnemers eenvoudig en laagdrempelig om zich (minimaal) één keer per jaar in hun pensioensituatie te verdiepen.
- ◆ Het fonds is eerlijk in haar communicatie en het menselijke gezicht achter het fonds is zichtbaar.
- ◆ Voor deelnemers is duidelijke informatie over hun pensioen beschikbaar, waardoor ze inzicht hebben in hun pensioensituatie en mogelijke pensioenkeuzes. Het fonds biedt de informatie gesegmenteerd aan waar dat mogelijk is.

2.8.2. Communicatie in 2022

De communicatie richtte zich in 2022 op de thema's "Proactief richting werkgevers" en "Deelnemers met inzicht".

Proactief richting werkgevers

Doelstellingen bij dit thema zijn:

- ◆ Werkgevers weten welke gegevens op welk moment moeten worden aangeleverd en hoe;
- ◆ Het administratieve proces maken we zo makkelijk mogelijk via digitalisering;
- ◆ We kennen de informatiebehoefte van onze werkgevers;
- ◆ Onze communicatie sluit aan bij de informatiebehoefte van werkgevers. We bieden onze informatie gesegmenteerd aan, waar dat mogelijk is.

Het fonds heeft in 2022 zeven digitale nieuwsbrieven verstuurd naar werkgevers. Daarin is in januari een onderzoek naar de mening over de communicatie door het fonds opgenomen. Gedurende het jaar is onder meer aandacht geschonken aan zaken als het risicopreferentieonderzoek, pensioenaangifte, financiële positie, het nieuwe pensioenstelsel en de toeslagverlening per 1 januari 2023.

Deelnemers met inzicht

Doelstellingen bij dit thema zijn:

- ◆ Deelnemers weten dat ze pensioen opbouwen bij VLEP en dat ze zelf verantwoordelijk zijn voor de opbouw van hun pensioen;
- ◆ De communicatie van VLEP is duidelijk, begrijpelijk en transparant;
- ◆ VLEP is eerlijk in zijn communicatie en het menselijke gezicht achter VLEP is zichtbaar;
- ◆ We hebben voor (ex-)deelnemers duidelijke informatie over hun pensioen beschikbaar, waardoor ze inzicht hebben in hun pensioensituatie en mogelijke pensioenkeuzes. We bieden onze informatie gesegmenteerd aan waar mogelijk. Hierdoor is het eenvoudig en laagdrempelig voor deelnemers om zich (minimaal) één keer per jaar in hun pensioensituatie te verdiepen
- ◆ We weten wat de informatiebehoefte is van onze (ex-)deelnemers. We doen daar regelmatig onderzoek naar én toetsen via (online) panels of onze uitingen duidelijk zijn en aansluiten bij die behoefte.

In 2022 is het risicopreferentieonderzoek uitgevoerd. Dit onderzoek is één van de bronnen voor het bepalen van de risicohouding van het fonds in het nieuwe pensioenstelsel.

Het fonds heeft gedurende 2022 maandelijks via de website een update over de financiële situatie gegeven. Daarnaast is in nieuwsbrieven aan deelnemers en werkgevers ook aandacht besteed aan de ontwikkeling van de financiële positie. Het fonds is transparant over de financiële positie en eerlijk over de mogelijke gevolgen van een te lage dekkingsgraad.

In de nieuwsbrieven en op de website is ook aandacht besteed aan de premie en de pensioenregeling in 2022, de zwaarwerk-regeling en de AOW. De tweede nieuwsbrief voor deelnemers is uitgesteld naar begin 2023 zodat daarin alle informatie over de toeslagverlening per 1 januari 2023 kon worden opgenomen. Deze nieuwsbrief is naast het Nederlands, ook in het Engels, Pools en Roemeens aangeboden.

2.9. Toezichthouder AFM, AP en DNB

Autoriteit Financiële Markten (AFM)

De AFM is als toezichthouder belast met het bevorderen van een zorgvuldige financiële dienstverlening aan consumenten. Hieronder valt het bewaken van de informatie die pensioenfondsen verschaffen ten aanzien van juistheid en begrijpelijkheid en het vaststellen van spelregels over de wijze waarop pensioencommunicatie dient plaats te vinden.

In 2022 is er contact geweest met AFM in verband met een onderzoek over de informatieverstrekking in het kader van de Sustainable Finance Disclosure Regulation (SFDR). Tevens heeft het fonds meegewerkt aan het informatieverzoek Tijdelijke Toeslagverlening 2022 en het verkennende onderzoek naar risicopreferentieonderzoeken.

Naar aanleiding van het onderzoek naar de informatieverstrekking in het kader van de SFDR heeft het fonds begin 2023 een informerende brief ontvangen. De AFM heeft de informatie van het fonds over het risicopreferentieonderzoek mede gebruikt om de (voorlopige) leidraad voor risicopreferentieonderzoeken op te stellen. In maart 2023 heeft er een terugkoppelingsgesprek plaatsgevonden van de bevindingen bij het door het fonds uitgevoerde risicopreferentieonderzoek.

Autoriteit Persoonsgegevens (AP)

De AP houdt toezicht op de naleving van de privacywetgeving. Pensioenfondsen verwerken vertrouwelijke persoonsgegevens en dienen hier conform de vereisten van de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) op verantwoorde wijze mee om te gaan. Pensioenfondsen dienen datalekken te melden aan de AP, indien deze zich onverhoopt voordoen.

Het fonds heeft in 2022 geen meldingen gedaan aan de AP.

De Nederlandsche Bank (DNB)

DNB is als toezichthouder belast met het prudentieel toezicht. Dit toezicht richt zich op de financiële soliditeit van financiële ondernemingen. Doel is bij te dragen aan de stabiliteit van de financiële sector. Het fonds legt structureel alle wijzigingen in statuten, reglementen, actuariële en bedrijfstechnische nota (ABTN) en de jaarstukken aan DNB voor. Tevens legt het pensioenfonds jaarlijks uiterlijk 30 juni het bestuursverslag en de daarbij behorende verslagstaten ter beoordeling aan DNB voor. Elke maand en elk kwartaal rapporteert het pensioenfonds aan DNB over haar financiële positie inclusief de dekkingsgraad. Tevens rapporteert het pensioenfonds DNB in maart over de uitkomsten van de evaluatie van het herstelplan over voorgaand boekjaar en in juni de resultaten van de jaarlijkse haalbaarheidstoets. Indien er sprake is van nieuwe uitbestedingen of gebruik van Cloud toepassingen meldt het pensioenfonds deze aan DNB. Tot slot worden benoemingen van bestuursleden en de raad van toezicht vooraf ter toetsing aan DNB voorgelegd.

Er zijn geen dwangsommen of boetes opgelegd door DNB aan het pensioenfonds. Ook heeft DNB geen aanwijzingen gegeven, geen bewindvoerder aangesteld of bevoegdheidsuitoefening van organen van het pensioenfonds gebonden aan toestemming. Van DNB heeft het fonds in 2022 verschillende brieven ontvangen inzake op dat moment actuele thema's voor pensioenfondsen. Het pensioenfonds heeft in 2022 een mitigatiebrief ontvangen naar aanleiding van de jaarlijkse uitvraag over niet-financiële risico's. Dit betrof een aantal bevindingen op het gebied van informatiebeveiliging. Het fonds heeft tot en met juni 2023 de tijd om de bevindingen op te lossen.

In 2022 heeft het fonds op verzoek opnieuw informatie verschaft over de regievoering m.b.t. het nieuwe pensioencontract en is het fonds geselecteerd om aan nog een aantal terugkerende onderzoeken deel te nemen. Deze onderzoeken betreffen Nederlandse woninghypotheken en niet financiële risico's. Ook heeft het fonds deelgenomen aan het stakeholdersonderzoek van DNB.

3 Bestuursverslag - Financieel beleid

3.1. Inleiding

Het fonds wil aan zijn in paragraaf 1.2.2 omschreven missie, visie en strategie voldoen. Het is belangrijk dat het voldoende geld heeft en ontvangt, zodat er genoeg middelen zijn om (toekomstige) uitkeringen te kunnen betalen. Het bestuur gebruikt hiervoor de beleidsinstrumenten premiebeleid, toeslagenbeleid, beleggingsbeleid en de pensioenregeling.

In dit hoofdstuk komen de eerste drie instrumenten aan de orde. Na het premie- en toeslagenbeleid geeft het bestuur inzicht in de voorzieningen en reserves. Na de actuariële analyse volgt een uitleg over het beleggingsbeleid en vervolgens de risicoparagraaf. De pensioenregeling komt aan bod in hoofdstuk 4.

3.2. Financieel toetsingskader

De bedoeling van het financieel toetsingskader (FTK), dat in 2015 is ingevoerd, is dat het beleid van pensioenfondsen stabiel wordt, dat grotere schokken kunnen worden opgevangen en dat vooraf duidelijk is welk beleid er precies gevoerd wordt, juist in crisissituaties. Een stabiel beleid wordt bereikt door de volgende regels:

- ◆ besluiten worden gebaseerd op de beleidsdekkingsgraad. Dit is de gemiddelde dekkingsgraad over de afgelopen twaalf maanden;
- ◆ als er moet worden gekort, mag de korting over een aantal jaren (maximaal tien) worden gespreid;
- ◆ als er kan worden geïndexeerd, wordt zoveel toeslag toegekend, dat de jaren erna naar verwachting ook (gedeeltelijk) kan worden geïndexeerd;
- ◆ de rekenrente (UFR) voor het langlopende deel van de verplichtingen is gestabiliseerd.

Risicohouding

De risicohouding is:

- ◆ de mate waarin een fonds, na overleg met sociale partners en het verantwoordingsorgaan van het fonds, bereid is risico's te lopen en
- ◆ de mate waarin het fonds risico's loopt, gegeven de kenmerken van het fonds.

De risicohouding van het fonds komt voor de lange termijn tot uitdrukking in de door het fonds gekozen ondergrenzen in het kader van de haalbaarheidstoets en voor de korte termijn in de hoogte van het vereist eigen vermogen of een bandbreedte hiervoor.

Risicohouding korte termijn

Bij de uitvoering van het feitelijke beleggingsbeleid worden bandbreedtes gehanteerd rondom het strategisch beleid. Deze bandbreedtes zijn vertaald naar een bandbreedte voor het vereist eigen vermogen. De toegestane bandbreedte voor het vereist eigen vermogen is in 2021, in overleg met sociale partners, herijkt en vastgesteld op 14% tot 20%. In 2022 is het vereist eigen vermogen gestegen tot de bovenkant van de bandbreedte. De oorzaak hiervan is gelegen in de stijging van de rente in 2022.

Risicohouding lange termijn

Voor de risicohouding op lange termijn heeft het bestuur ondergrenzen vastgesteld. Ondergrenzen zijn vastgesteld ten aanzien van:

- ◆ Het verwachte pensioenresultaat vanuit de situatie dat het pensioenfonds precies beschikt over het vereist eigen vermogen => ondergrens van 90%.
- ◆ Het verwachte pensioenresultaat vanuit de feitelijke dekkingsgraad van het pensioenfonds => ondergrens van 85%.
- ◆ Het pensioenresultaat dat kan worden bereikt vanuit de feitelijke dekkingsgraad van het pensioenfonds in een slechtweerscenario => maximaal toegestane afwijking ten aanzien van de gekozen ondergrens 40%.

De ondergrenzen voor het pensioenresultaat zijn vastgesteld in overleg met de sociale partners en het verantwoordingsorgaan. De raad van toezicht is geïnformeerd over het proces en heeft hierbij zijn oordeel gegeven.

Haalbaarheidstoets

Bij het FTK hoort ook een haalbaarheidstoets. Deze toets meet in hoeverre het pensioenfonds in staat is om op lange termijn waardevaste pensioenen uit te keren, uitgaande van het premie-, indexatie- en beleggingsbeleid. Dit is het pensioenresultaat. Het pensioenfonds heeft in overleg met de sociale partners, de raad van toezicht en het verantwoordingsorgaan bepaald wat de ondergrenzen voor de haalbaarheidstoets zijn. Deze normen passen bij de wensen van de achterban.

Aanvangshaalbaarheidstoets

Met de aanvangshaalbaarheidstoets in 2015 zijn de pensioenresultaten op het aanvangsmoment bepaald:

- ◆ De mediaan van het verwacht pensioenresultaat op fondsniveau startend vanuit een dekkingsgraad die gelijk is aan de vereiste dekkingsgraad bedraagt 97%. Dit ligt hoger dan de vastgestelde ondergrens van 90%.
- ◆ Het verwacht pensioenresultaat op fondsniveau startend vanuit de feitelijke dekkingsgraad bedraagt 89%. Dit ligt hoger dan de vastgestelde ondergrens van 85%.
- ◆ Het verwacht pensioenresultaat op fondsniveau startend vanuit de feitelijke dekkingsgraad bedraagt in slecht weer (5% percentiel) 58%. De afwijking van de ondergrens (89%) bedraagt daarmee 35% en is kleiner dan de maximaal toegestane afwijking van 40%.

Bij eventueel toekomstig uit te voeren aanvangshaalbaarheidstoetsen zullen deze ondergrenzen opnieuw worden vastgesteld in overleg met de sociale partners en het verantwoordingsorgaan. Indien uit de jaarlijkse haalbaarheidstoets blijkt dat de ondergrenzen worden overschreden informeert het bestuur de sociale partners en het verantwoordingsorgaan en treedt met hen in overleg om tot passende maatregelen te komen.

Haalbaarheidstoets 2022

In 2022 heeft het fonds de jaarlijkse haalbaarheidstoets uitgevoerd. Met deze jaarlijkse haalbaarheidstoets is getoetst of de uitkomsten in 2022 nog binnen de gestelde grenzen vallen:

1. Het pensioenresultaat voor het mediaan scenario is gelijk aan 81,4% (2021: 84,7%);
2. De afwijking van het pensioenresultaat in het slechtweerscenario is gelijk aan 33,8% (2021: 33,8%).

De resultaten uit de jaarlijkse haalbaarheidstoets in 2022 zijn een verslechtering ten opzichte van 2021 en een verslechtering ten opzichte van de aanvangshaalbaarheidstoets. De uitkomsten overschrijden de vastgestelde grens voor het pensioenresultaat in het mediaan scenario. Belangrijkste reden voor de slechtere resultaten ten opzichte van 2021 is de gestegen inflatie. Een hogere inflatie zorgt voor een lager pensioenresultaat. Sociale partners zijn geïnformeerd over de resultaten. Er zijn naar aanleiding van de resultaten van de haalbaarheidstoets geen wijzigingen in het beleid doorgevoerd.

Reële dekkingsgraad

In de reële dekkingsgraad wordt de verwachte stijging van de prijzen meegenomen als pensioenverplichting. Een reële dekkingsgraad van 100% wil zeggen dat het fonds volledig kan indexeren met de prijsinflatie conform een toekomstbestendig indexatiebeleid. Een toekomstbestendig indexatiebeleid houdt in:

1. Er mag geïndexeerd worden vanaf een beleidsdekkingsgraad van 110%.
2. Indexatie is alleen toegestaan als er voldoende vermogen is om deze indexatie ook in de toekomst te kunnen verlenen.

De reële dekkingsgraad ultimo 2022 bedraagt 79,9%.

3.3. Premie

Het pensioenfonds financiert de pensioenregeling (ouderdomspensioen, partnerpensioen en wezenpensioen) met een doorsneepremie. Als pensioengrondslag gold in 2022 het pensioengevend loon met een maximum van EUR 71.634,- verminderd met een franchise (in 2022 een bedrag van EUR 13.518,-).

De premie voor de basisregeling is in 2022 vastgesteld op 25,71% bij een gemiddeld opbouwpercentage van 1,32% (2021: 27,55%, incl. premie vanuit VPL-overschot). Iedere sector heeft een eigen premiepercentage en daarmee corresponderend opbouwpercentage.

De feitelijke (doorsnee) premie is bepaald als de voor inkoop van nieuwe aanspraken benodigde actuariële koopsom op fondsgrondslagen en het op basis van het gehanteerde beleggingsbeleid verwachte rendement en een opslag voor uitvoeringskosten.

Onderstaand de premiepercentages per sector:

Sector	Premie totaal 2022	Opbouw- percentage 2022
Vleeswaren	25,45%	1,30%
Gemaksvoeding	23,99%	1,22%
Versvlees	27,08%	1,40%
Pluimveevlees	25,30%	1,29%

Sector	Premie totaal 2021	Opbouw- percentage 2021
Vleeswaren	24,45%	1,406%
Gemaksvoeding	22,99%	1,354%
Versvlees	27,08%	1,522%
Pluimveevlees	24,30%	1,308%

Premiedekkingsgraad

Het fonds heeft er met het oog op premiestabiliteit voor gekozen om de feitelijke premie af te leiden van de gedempte kostendekkende premie op basis van verwacht rendement. Inherent aan deze methodiek is dat de premiedekkingsgraad schommelingen vertoont gedurende de periode dat het verwacht rendement vaststaat (periode van vijf jaar). De premiedekkingsgraad is in 2022 92,7% (2021: 84,2%). Als de premiedekkingsgraad lager is dan dekkingsgraad betekent dit dat de premie een negatieve bijdrage levert aan de dekkingsgraad. Het bestuur vindt dat een lage premiedekkingsgraad onwenselijk is.

Door de stijging van de rente is de premiedekkingsgraad in 2022 verbeterd ten opzichte van 2021 en voorgaande jaren. De premiedekkingsgraad ligt daarmee op een niveau waarbij er geen negatief effect op de financiële positie is. Met het oog op het verdere herstel van de financiële positie is dit prettig. Het bestuur blijft de premiedekkingsgraad nadrukkelijk monitoren waarbij een evenwichtige belangenafweging de leidraad vormt.

Tabel kostendekkende premie

	2022	2021
Zuiver kostendekkende premie	198.844	212.869
Gedempte kostendekkende premie	148.765	147.680
Feitelijke premie	159.032	155.433
De zuiver kostendekkende premie is als volgt samengesteld:		
Actuarieel benodigd	166.590	178.822
Opslag in stand houden vereist vermogen	27.654	29.147
Opslag voor uitvoeringskosten	4.600	4.900
Voorwaardelijke onderdelen	0	0
	198.844	212.869
De gedempte premie is als volgt samengesteld:		
Actuarieel benodigd	83.283	83.062
Opslag in stand houden vereist vermogen	13.825	13.539
Opslag voor uitvoeringskosten	4.600	4.900
Voorwaardelijke onderdelen	47.057	46.179
	148.765	147.680
De feitelijke premie is als volgt samengesteld:		
Actuarieel benodigd	83.283	83.062
Opslag in stand houden vereist vermogen	13.825	13.539
Opslag voor uitvoeringskosten	4.600	4.900
Voorwaardelijke onderdelen	47.057	46.179
Premiemarge	10.267	7.753
	159.032	155.433

3.4. Toeslag

Het fonds beslist jaarlijks of en in hoeverre een toeslag op pensioenaanspraken en pensioenrechten van de (gewezen) deelnemers, gewezen partners en pensioengerechtigden kan worden toegekend. Alleen als en voor zover de middelen van het fonds toereikend zijn voor een toeslag, wordt deze toegekend. De toeslagverlening op pensioenaanspraken en pensioenrechten is voorwaardelijk. Voor deze voorwaardelijke toeslagverlening is geen reserve gevormd en wordt geen premie betaald. De toeslagverlening wordt uit beleggingsrendement gefinancierd.

Het toeslagbeleid is gebaseerd op toekomstbestendige toeslagverlening. Het pensioenfonds verleent alleen een toeslag indien de beleidsdekkingsgraad per 1 januari van het boekjaar van het pensioenfonds zich boven de 110% bevindt. De hoogte van de toeslag is afhankelijk van de beleidsdekkingsgraad en de toeslagambitie. De toeslagambitie is gelijk aan het CBS-consumentenprijsindexcijfer, alle huishoudens afgeleid, over de periode van oktober tot en met september.

De eventueel uit het vrije vermogen toe te kennen toeslag wordt aan de hand van indexatieregels onder het FTK (toekomstbestendig) bepaald.

Het toeslagbeleid kent eveneens een inhaaltoeslag, deze luidt als volgt:

Het bestuur kan besluiten om extra verhogingen toe te kennen indien de actuele financiële positie van het fonds dit toelaat. De dekkingsgraad waarboven dit mogelijk is, is gebaseerd op toekomstbestendige toeslagverlening en is de grens waarbij maximale toeslag verleend mag worden. Het verschil tussen het feitelijk aanwezige eigen vermogen (afgemeten aan de beleidsdekkingsgraad) en het vermogen behorende bij de bovengrens dekkingsgraad kan voor een vijfde deel worden aangewend voor inhaaltoeslagen. Er geldt een maximumtermijn van tien jaar waarbinnen teruggekeken wordt naar de gemiste toeslagen.

Er zijn in 2022 geen toeslagen verleend. In december 2022 is besloten om per 1 januari 2023 een toeslag van 3% te verlenen aan alle (gewezen) deelnemers en pensioengerechtigden. Deze toeslag vond plaats op basis van de tijdelijke wijziging van het Besluit financieel toetsingskader pensioenfonds. De toeslag per 1 januari 2023 is reeds verwerkt in de technische voorzieningen per 31 december 2022.

Tijdelijke wijziging van het Besluit toetsingskader pensioenfonds¹⁾

De Minister voor Armoedebeleid, Participatie en Pensioenen heeft versoepeling van de regels voor toeslagverlening doorgevoerd in verband met de voorgenomen transitie naar het nieuwe pensioenstelsel. Deze aanpassing van de regels gold in beginsel voor toeslagbesluiten in de periode van 1 juli 2022 tot en met 31 december 2022. De versoepeling geldt alleen voor pensioenfonds die naar verwachting overgaan op een collectieve waardeoverdracht die ertoe strekt om in verband met een collectieve wijziging van de pensioenovereenkomsten naar aanleiding van de voorgenomen stelselwijziging de waarde van de pensioenaanspraken of pensioenrechten aan te wenden bij het fonds overeenkomstig de gewijzigde pensioenovereenkomsten. Met andere woorden dient er een intentie tot het invaren van de bestaande pensioenaanspraken en -uitkeringen in het nieuwe pensioenstelsel te zijn.

Aan het verlenen van een toeslag op basis van de versoepelde regels zijn ook nadere voorwaarden verbonden:

- ◆ Er wordt geen toeslag verleend bij een beleidsdekkingsgraad onder 105%;
- ◆ Er wordt geen toeslag verleend bij een dekkingsgraad onder de 105% en voor zover de dekkingsgraad van het fonds door de toeslagverlening lager wordt dan 105%;
- ◆ Een fonds dat bij de toeslagverlening gebruik maakt van de regeling:
 - ◇ onderbouwt de verwachting dat het zal overgaan tot collectieve waardeoverdracht;
 - ◇ onderbouwt waarom de toeslagverlening plaatsvindt vanuit het belang van deelnemers, gewezen deelnemers, andere aanspraakgerechtigden en pensioengerechtigden; en
 - ◇ beschrijft kwantitatief de generatie-effecten van de toeslagverlening waarbij onderscheid wordt gemaakt naar leeftijdscohorten per geboortear in hele jaren, tenzij er zwaarwegende redenen zijn om andere leeftijdscohorten te hanteren en toegelicht wordt dat daarbij sprake is van voldoende representativiteit en voldoende onderscheidende verschillen;

1) <https://zoek.officielebekendmakingen.nl/stb-2022-211.html>

- ◆ Het fonds informeert het verantwoordingsorgaan of belanghebbendenorgaan zo spoedig mogelijk over het besluit tot toeslagverlening en verstrekt daarbij de gegevens, bedoeld in het vierde lid;
- ◆ Het fonds stelt informatie over het besluit tot toeslagverlening en de onderbouwing daarvan tijdig ter beschikking van deelnemers, gewezen deelnemers, andere aanspraakgerechtigden en pensioengerechtigden of verstrekt deze informatie tijdig.

De beleidsdekkingsgraad van het fonds bereikte eind november het niveau van tenminste 105%. Het bestuur heeft vervolgens in december besloten om van de versoepelde regels gebruik te maken en een toeslag te verlenen van 3% aan alle (gewezen) deelnemers en pensioengerechtigden per 1 januari 2023. Daarbij zijn de voorwaarden voor gebruikmaking van de versoepelde regels in acht genomen.

Sociale partners hebben de intentie tot invaren uitgesproken. Het bestuur heeft uitgebreid stilgestaan bij de evenwichtigheid van het verlenen van een toeslag. De belangrijkste overwegingen zijn:

- ◆ Het uitblijven van toeslagen sinds 2008 én een verlaging van de pensioenen in 2014 hebben de koopkracht van de pensioenen uitgehold;
- ◆ De sterke stijging van de inflatie in 2022, waardoor de koopkracht nog verder onder druk komt te staan;
- ◆ Het effect van toeslagverlening op de vooruitzichten om in te kunnen varen in het nieuwe pensioenstelsel. Om die reden wenst het bestuur geen toeslag te verlenen voor zover de deze ertoe leidt dat de actuele dekkingsgraad naar verwachting daalt tot onder de 110%;
- ◆ Het effect op verschillende generaties binnen het fonds. Het verlenen van een toeslag is in beginsel gunstiger voor oudere deelnemers dan voor jongere deelnemers. De verwachte toeslagen in de toekomst worden immers lager door het verlenen van een toeslag. Deze generatie-effecten zijn inzichtelijk gemaakt door middel van onderstaande grafiek. Hieruit blijkt dat de toeslag voor deelnemers geboren voor 1960 een voordeel oplevert, terwijl het voor jongere deelnemers naar verwachting een beperkte vermindering van het vermogen na invaren betekent, ondanks dat ook hun pensioen met 3% wordt verhoogd.

Het bestuur is van mening dat deze uitkomst evenwichtig is, gelet op de belangrijkste overwegingen. Bij het toeslagbesluit zijn ook de opinies van de sleutelfunctiehouders actuariael en risicobeheer betrokken. Tevens heeft het verantwoordingsorgaan een positief advies uitgebracht. Het toeslagbesluit is gecommuniceerd via (nieuws)brieven en de website. Op de website is uitgebreidere informatie opgenomen, waaronder ook de hiervoor genoemde generatie-effecten.

3.5. Totale kosten uitvoering pensioen- en vermogensbeheer

Het bestuur maakt voor de uitvoering van de pensioenregeling en het vermogensbeheer diverse kosten. In deze paragraaf worden de totale kosten voor pensioenbeheer en vermogensbeheer samengevat. In de volgende paragraaf worden de kosten voor pensioenbeheer nader toegelicht. In hoofdstuk 3.10 worden de kosten voor vermogensbeheer nader toegelicht.

	Bedrag (x 1.000)	In % gemiddeld belegd vermogen
Pensioenbeheerkosten*	5.580	0,16%
Vermogensbeheerkosten (excl. transactiekosten)	10.549	0,30%
Totale kosten	16.129	0,46%
Transactiekosten	3.833	0,11%

*uitgedrukt in Euro's per deelnemer: 128

De kosten voor pensioen- en vermogensbeheer (excl. transactiekosten) in 2022 bedragen, uitgedrukt als percentage van het gemiddeld belegd vermogen, 0,46% (2021: 0,45%). De kosten (excl. transactiekosten) zijn in 2022 lager dan in 2021 (16.884). Omdat het

belegd vermogen is gedaald, zijn de kosten uitgedrukt als percentage van het belegd vermogen desondanks gestegen ten opzichte van vorig jaar.

3.6. Kosten uitvoering pensioenbeheer

Het bestuur maakt voor de uitvoering van de regeling diverse kosten. Hieronder worden deze kosten toegelicht.

3.6.1. Totale kosten uitvoering pensioenbeheer en kosten per deelnemer

De kosten van pensioenbeheer bedragen voor 2022: EUR 5.580.000 (2021: EUR 5.665.000). Omgerekend is dit EUR 128 (2021: EUR 135) per actieve deelnemer en gepensioneerde. Het aantal actieve deelnemers en gepensioneerden is in 2022 met 43.426 hoger dan in 2021 (41.954). In paragraaf 7.6 van de jaarrekening worden de kosten nader gespecificeerd. In deze paragraaf wordt een toelichting gegeven bij de kosten en de berekening van de kosten per actieve deelnemer en gepensioneerde. De kosten die voor de gewezen deelnemers worden gemaakt, zijn volgens de aanbevelingen van de Pensioenfederatie toegerekend aan actieve deelnemers en gepensioneerden. Het aantal gewezen deelnemers wordt dus niet meegenomen in de berekening van de kosten per deelnemer en gepensioneerde. Het fonds heeft veel gewezen deelnemers (80.437 in 2022) waarvoor uiteraard wel kosten worden gemaakt voor administratie en communicatie.

In dit jaarverslag heeft het bestuur een toerekening van kosten aan pensioenbeheer en vermogensbeheer gemaakt. Dit heeft gevolgen voor de kosten per deelnemer, zoals weergegeven in deze paragraaf. De berekeningswijze is gelijk aan vorig jaar. Wel is het zo dat er meer advieskosten zijn toegerekend aan vermogensbeheer vanwege de aard van de activiteiten van het fonds in 2022, zoals nieuwe vermogensbeheermandaten, het uitvoeren van het risicopreferentieonderzoek en de voorbereidingen voor de transitie naar het nieuwe pensioenstelsel.

3.6.2. Toelichting kosten uitvoering pensioenbeheer

De administratiekosten betreffen kosten die worden gemaakt voor (actieve) deelnemers en pensioengerechtigden. Deze kosten hebben betrekking op alle werkzaamheden die in de pensioenadministratie moeten worden verricht om de aanspraken juist te administreren en de deelnemers volledig te informeren. Denk hierbij aan de pensioentoekenningen, betalen uitkeringen, verwerken waardeoverdrachten, afkoop, helpdesk, communicatie met deelnemers/gepensioneerden. Daarnaast zijn er kosten die betrekking hebben op de activiteiten die voortvloeien uit de contacten met de werkgever. Het gaat om kosten voor de aanlevering en verwerking van de werknemersgegevens, de aanmaak van premienota's en de premie-incasso, helpdesk werkgever, communicatie met werkgever. Hierbij horen ook de kosten voor het aansluiten van nieuwe werkgevers. In vergelijking met vorig jaar zijn de kosten per actieve deelnemer en gepensioneerde gedaald.

De daling van de kosten per actieve deelnemer en gepensioneerde in 2022 ten opzichte van 2021 is toe te schrijven aan lagere administratiekosten en de stijging van het aantal actieve deelnemers en gepensioneerden. Ook de gestegen toerekening van advieskosten aan vermogensbeheer leidt tot lagere kosten per actieve deelnemer en gepensioneerde. De administratiekosten zijn in 2022 lager doordat er minder aanvullende werkzaamheden zijn verricht door de pensioenuitvoeringsorganisatie ten opzichte van 2021. In 2021 waren er meer extra werkzaamheden dan in 2022 vanwege het afronden van de VPL-overgangsregeling, de implementatie van de Uniforme Pensioenaangifte (UPA) en Mijn Pensioenplan. Ook zijn er in 2021 veel automatische waardeoverdrachten verwerkt van kleine pensioenen die zijn ontstaan voor 2018 en zijn er extra werkzaamheden uitgevoerd voor het onderzoek naar de datakwaliteit. Voor het overige zijn de administratiekosten 2022 vergelijkbaar met 2021. Per saldo zijn de administratiekosten EUR 200.000 lager dan het voorgaande jaar. De gestegen toerekening van kosten aan de kosten voor vermogensbeheer heeft voornamelijk te maken met advieskosten in het kader van de Wet Toekomst Pensioenen (WTP). De totale advieskosten zijn hierdoor gestegen, maar de advieskosten in het kader van WTP deels zijn toegerekend aan de kosten voor vermogensbeheer omdat veel werkzaamheden in het kader van WTP ook het vermogensbeheer betreffen. Ook zijn de advieskosten voor risicomanagement voor 50% toegerekend

aan de kosten voor vermogensbeheer. In 2021 zijn deze kosten nog volledig toegerekend aan de kosten voor de uitvoering van het pensioenbeheer.

De kosten voor governance, controle, en overige kosten zijn in 2022 hoger dan in 2021. De hogere kosten voor governance in 2022 ten opzichte van 2021 hebben meerdere oorzaken. De vergoedingen voor bestuur, verantwoordingsorgaan en raad van toezicht zijn met 3,3% geïndexeerd. Ook de kosten voor het bestuursbureau, vergaderzalen en opleiding waren in 2022 hoger dan in 2021. Daarnaast was er in 2021 een eenmalige teruggave van btw over vergoedingen aan toezichthouders. De controlekosten zijn in 2022 gestegen t.o.v. 2021. De overige kosten zijn in 2022 hoger dan in 2021 voornamelijk vanwege gestegen kosten voor DNB, AFM en De Pensioenfederatie. Ook was er in 2022 sprake van hogere proces- en invorderingskosten.

	Pensioenbeheer 2022	Pensioenbeheer 2021
Administratiekosten	EUR 3.798.000	EUR 4.048.000
Governance	EUR 1.393.000	EUR 1.269.000
Controlekosten	EUR 113.000	EUR 87.000
Advieskosten	EUR 716.000	EUR 567.000
Overige kosten	EUR 386.000	EUR 346.000
Herallocatie naar kosten vermogensbeheer	EUR -826.000	EUR -652.000
Totaal	EUR 5.580.000	EUR 5.665.000

3.6.3. Toerekening aan kosten vermogensbeheer

Het bestuur hanteert onderstaande verdeling voor het toerekenen van kosten aan het vermogensbeheer.

Kostensoort	Toegewezen aan vermogensbeheer (%)
Administratiekosten:	
Governance:	
◆ Vergoedingen bestuur en raad van toezicht	50%
◆ Kosten voor bestuursondersteuning	25%
Controlekosten:	
◆ Kosten accountant voor controle jaarwerk	50%
◆ Kosten certificerend actuaaris	50%
Advieskosten:	
◆ Kosten fiscaal advies	50%
◆ Kosten risicopreferentieonderzoek	100%
◆ Kosten advies nieuw pensioenstelsel	50%
◆ Kosten kostenbenchmark	50%
◆ Kosten juridisch advies vermogensbeheer	100%
◆ Kosten adviseur risicomanagement	50%

Overige kosten:

◆ Kosten voor toezicht DNB en AFM	50%
◆ Contributie Pensioenfederatie	50%
◆ Kosten notaris t.b.v. beleggingsdocumentatie	100%

Het effect op de kosten pensioenbeheer 2022 is als één totaalbedrag in aftrek genomen in de jaarrekening in de toelichting op de staat van baten en lasten.

3.6.4. Vergoedingen bestuur en raad van toezicht

In het beloningsbeleid zijn onderstaande vergoedingen vastgelegd. Voorzitters van het bestuur worden geacht anderhalf tot twee dagen per week te besteden aan hun functie en bestuursleden tenminste één dag per week. Indien een bestuurder in meer dan één commissie plaatsneemt, bedraagt de vergoeding voor de tweede commissie 50% van het genoemde bedrag.

Functie	Vergoeding per jaar 2022	Vergoeding per jaar 2021
Voorzitter bestuur	€ 52.218,15	€ 50.550,-
Bestuurslid	€ 20.887,26	€ 20.220,-
<i>Commissielid of bestuurslid die als toehoorder zitting neemt in:</i>		
Beleggingscommissie	€ 7.832,72	€ 7.582,50
Risicomanagementcommissie	€ 7.823,72	€ 7.582,50
Financiële commissie	€ 5.221,82	€ 5.055,-
Communicatiecommissie	€ 5.221,82	€ 5.055,-
Handhavingscommissie	€ 5.221,82	€ 5.055,-
<i>Speciale functies:</i>		
Sleutelfunctiehouder indien intern belegd	€ 5.221,82	€ 5.055,-
Expertrol bestuurder	€ 2.610,91	€ 2.527,50

De vergoedingen voor de raad van toezicht zijn onderstaand weergegeven. Leden van de raad van toezicht worden geacht gemiddeld tenminste een halve dag per week aan het fonds te besteden en de voorzitter tenminste een dag per week.

Functie	Vergoeding per jaar 2022	Vergoeding per jaar 2021
Voorzitter raad van toezicht	€ 20.887,26	€ 20.220,-
Lid raad van toezicht	€ 10.443,63	€ 10.110,-

3.6.5. Kostenbenchmark

Het bestuur heeft een kostenbenchmarkonderzoek uit laten voeren op basis van de kosten tot en met 2021. Hieruit blijkt dat de pensioenbeheerkosten in de periode 2019-2021 lager zijn dan fondsen uit de peergroup bestaande uit 33 pensioenfondsen met tussen de 20.000 en 100.000 deelnemers en gepensioneerden. De gemiddelde kosten bedroegen EUR 136 ten opzichte van EUR 162 in de peergroup. Van de peergroup hebben 25 fondsen hogere kosten en 7 fondsen lagere kosten dan het fonds.

3.6.6. Oordeel bestuur

De totale kosten die het fonds maakt voor de uitvoering van het pensioenbeheer, een bedrag van ongeveer EUR 5.580 duizend, zijn besteed aan de uitvoering van de pensioenregeling en de overige werkzaamheden die ten behoeve daarvan worden uitgevoerd. Het bestuur realiseert zich dat dit bedrag veel geld is. Het bestuur vindt de kosten voor het pensioenbeheer in 2022 passend bij de kenmerken en organisatie van het fonds en wel om de volgende reden:

De uitvoering van de pensioenregeling van het fonds is complex vanwege vier aangesloten sectoren die o.a. veel kosten voor het handhaven van de verplichtstelling en in het verlengde daarvan het uitvoeren van looncontroles met zich meebrengen.

Het bestuur is kostenbewust en waar mogelijk worden besparingen gerealiseerd of uitgaven beperkt. Het bestuur constateert al langere tijd dat de kosten van governance en toezicht blijven stijgen. Ook de advieskosten nemen toe door zwaardere eisen die gesteld worden aan risicomanagement, IT-beleid, datakwaliteit en informatiebeveiliging. De komende jaren brengt de overgang naar het nieuwe pensioenstelsel extra kosten met zich mee. In 2022 lagen de kosten desondanks onder het gemiddelde niveau van de voorgaande 3 jaar. Dit komt door de lagere aanvullende administratiekosten en de toerekening van een groter deel van de advieskosten aan vermogensbeheer als gevolg van de werkzaamheden in het kader van de Wet Toekomst Pensioenen.

De kosten per deelnemer en gepensioneerde waren in 2022 lager dan het verwachte niveau van € 145,-. Het bestuur verwacht een stijging van het kostenniveau per deelnemer en gepensioneerde in 2023 vanwege een toename van kosten voor de transitie naar het nieuwe pensioenstelsel en de algemene stijging van de prijzen, die ook zijn weerslag kent in de kosten van het fonds. Uitgaande van een beperkte wijziging in de deelnemersaantallen kunnen de kosten per actieve deelnemer en gepensioneerde stijgen tot boven € 140,-.

3.7. Actuariële paragraaf

3.7.1. Actuariële analyse van het saldo van baten en lasten

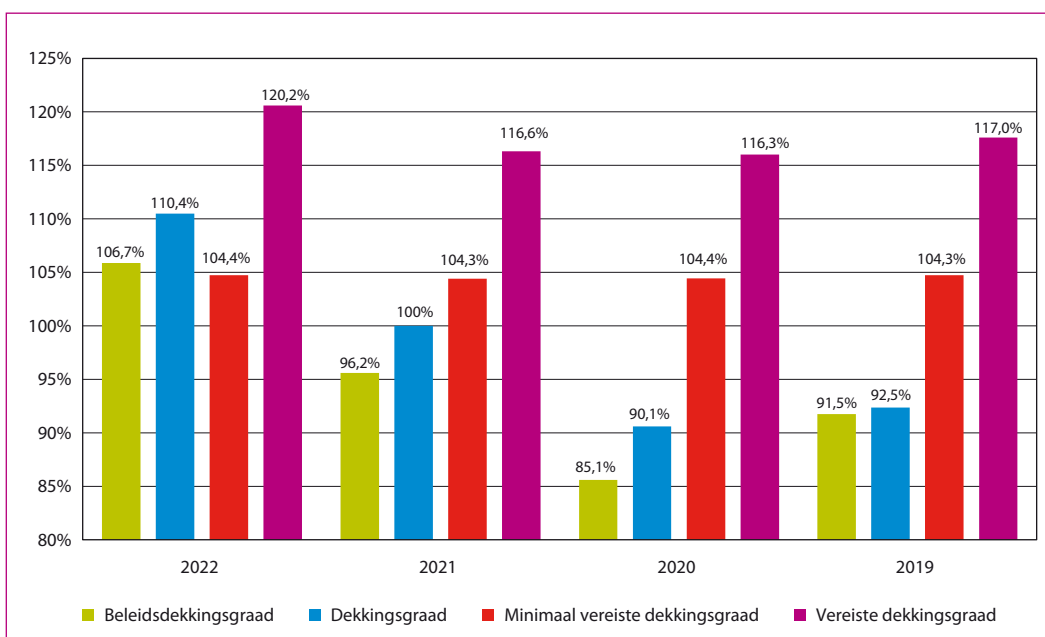
	2022	2021
Beleggingsopbrengsten	-903.981	132.472
Wijziging rentetermijnstructuur	1.356.583	294.771
Premies	-12.158	-28.289
Waardeoverdrachten	-175	-3.030
Kosten	242	368
Uitkeringen	-198	-30
Sterfte	3.761	8.678
Arbeidsongeschiktheid	-12.598	3.658
Reguliere mutaties	-477	1.374
Toeslagverlening	-118.468	0
Overige mutaties	-19.034	0
Andere oorzaken	-304	488
	293.193	410.460

3.7.2. Samenvatting actuariel rapport

Deze samenvatting toont, naast de ontwikkelingen gedurende het boekjaar, de belangrijkste financiële cijfers van het fonds. Ter vergelijking van de cijfers van het huidige boekjaar zijn referentiecijfers opgenomen.

Financiële positie

De dekkingsgraad ^{1) 2)} is in het boekjaar gestegen van 100,0% ultimo 2021 naar 110,4% ultimo 2022. De beleidsdekkingsgraad van het fonds steeg in 2022 van 96,2% naar 106,7%. De beleidsdekkingsgraad ³⁾ ultimo 2022 is daarmee lager dan de vereiste dekkingsgraad van 120,2%. Hierdoor is de financiële positie niet toereikend. Onderstaande grafiek toont de beleidsdekkingsgraad, de dekkingsgraad en de (minimaal) vereiste dekkingsgraad over de afgelopen jaren.

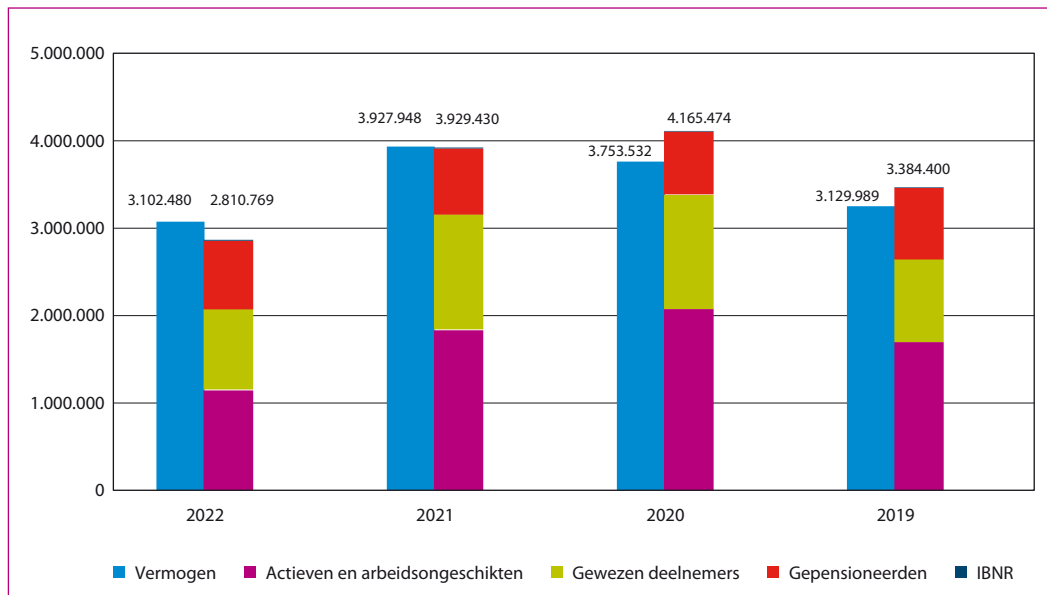

1) Waar in hier gesproken wordt over dekkingsgraad, wordt de actuele dekkingsgraad bedoeld.

2) De dekkingsgraad is gebaseerd op de technische voorziening, waarbij verdiscontering heeft plaatsgevonden op basis van de DNB-rentetermijnstructuur per einde 2022. Volledigheidshalve merken wij op dat er geen rekening is gehouden met de gewijzigde UFR-methodiek die vanaf 1 januari 2023 van toepassing is.

3) De beleidsdekkingsgraad is gelijk aan de 12-maands voortschrijdend gemiddelde dekkingsgraad.

De volgende grafiek toont het vermogen en de technische voorzieningen over de afgelopen jaren.

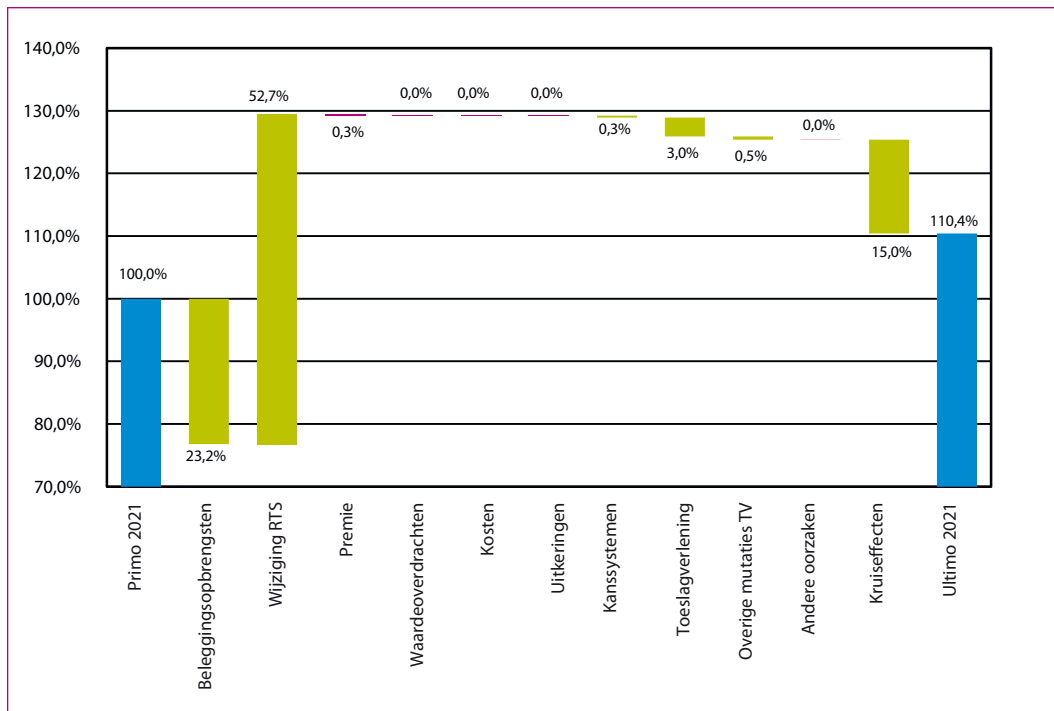
Herstelplan

Het fonds heeft in 2022 een herstelplan ingediend bij DNB, waarin wordt aangetoond dat de beleidsdekkingsgraad binnen de gekozen hersteltermijn van 10 jaar herstelt tot het niveau van de vereiste dekkingsgraad. Dit herstelplan voorzag voor ultimo 2022 een beleidsdekkingsgraad van 101,4%, terwijl de werkelijke beleidsdekkingsgraad van 106,7% hoger is.

Het fonds heeft in het eerste kwartaal van 2023 het herstelplan geactualiseerd. Uit deze actualisatie blijkt dat het fonds naar verwachting zonder aanvullende maatregelen binnen de gekozen hersteltermijn van 10 jaar herstelt tot het niveau van de vereiste dekkingsgraad.

Analyse van het resultaat

In 2022 is er een positief resultaat van 293.193 behaald (2021: 410.460 positief). De invloed van het resultaat op de dekkingsgraad is in de volgende grafiek weergegeven en uitgesplitst naar mutatie-oorzaak ¹⁾.

Uit bovenstaande grafiek blijkt dat de beleggingsopbrengsten een negatieve invloed hadden op de dekkingsgraad. De wijziging van de DNB-rentetermijnstructuur droeg juist positief bij aan de ontwikkeling van de dekkingsgraad in 2022.

De gewijzigde actuariële grondslagen zijn verantwoord onder "Overige mutaties TV" en leveren per saldo een negatieve bijdrage aan de dekkingsgraad. In paragraaf 6.11 worden de resultaten van de gewijzigde actuariële grondslagen nader gespecificeerd.

Onder de post "Toeslagverlening" is de toeslagverlening zichtbaar die per 1 januari 2023 is toegekend. Voor de vaststelling van de hoogte van de toeslagverlening is gebruik gemaakt van de versoepelde toeslagregels die per 1 juli 2022 waren ingevoerd.

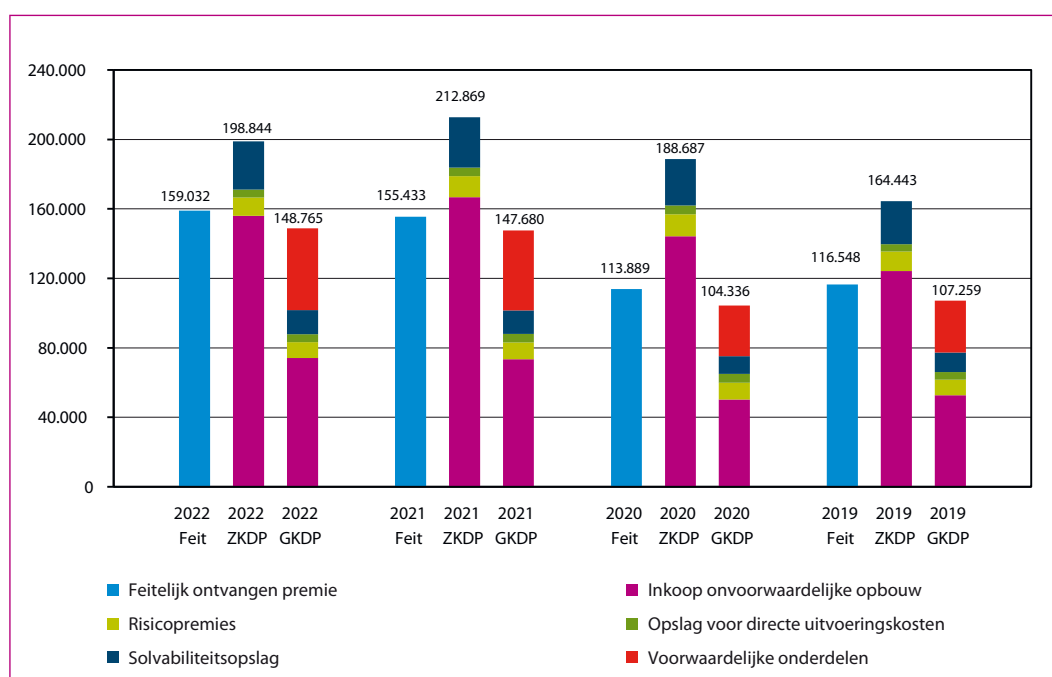
De component kruiseffecten dient als sluitpost in het getoonde verloop. Deze post is als gevolg van de gehanteerde methodiek, waarbij de procentuele wijzigingen allemaal individueel zijn uitgedrukt als mutatie ten opzichte van de financiële positie primo jaar, relatief groot. Door de forse rentemutatie die gedurende het boekjaar heeft plaatsgevonden, zijn de kruiseffecten dit jaar groot.

¹⁾ De splitsing naar de verschillende mutatie-oorzaken volgt, met uitzondering van de post "kruiseffecten", de DNB-jaarstaat J605. De post "kruiseffecten" is aanvullend opgenomen en betreft de saldogpost. Voor de overige procentuele resultaten geldt dat deze individueel berekend zijn als mutatie ten opzichte van de financiële positie primo boekjaar.

Kostendekkende premie

De kostendekkende premie over 2022 is conform fondsbeleid vastgesteld op basis van de gedempte kostendekkende premie, rekening houdend met verwacht rendement. De gedempte kostendekkende premie bedraagt 148.765. De feitelijke premie is met 159.032 toereikend.

De feitelijke premie (Feit), de zuivere kostendekkende premie (ZKDP) en de gedempte kostendekkende premie (GKDP) worden in onderstaande grafiek weergegeven. Hierbij zijn de zuivere en de gedempte kostendekkende premie gesplitst conform de vereisten uit de Pensioenwet. De component "opslag voorwaardelijke onderdelen" in de gedempte premie betreft de verplichte opslag voor de financiering van voorwaardelijke toeslagen waarmee rekening dient te worden gehouden bij premiestelling op basis van verwacht rendement.

In de volgende tabel tonen we de premiedekkingsgraad. Er is sprake van een positief effect op de financiële positie van het fonds, indien de premiedekkingsgraad primo boekjaar hoger is dan de dekkingsgraad primo boekjaar. Als de premiedekkingsgraad lager is heeft dit een negatief effect op de financiële positie van het fonds. Zoals uit de tabel valt op te maken heeft de opbouw in 2022 een negatief effect gehad op de financiële positie van het fonds van 0,3%-punt.

	2022	2021	2020	2019
Dekkingsgraad primo boekjaar	100,0%	90,1%	92,5%	93,3%
Premiedekkingsgraad primo boekjaar	92,7%	84,2%	69,3%	82,9%
Impact opbouw op dekkingsgraad	-0,3%	-0,2%	-1,0%	-0,5%

3.8. Beleggingen

3.8.1. Beleggingsovertuigingen (investment beliefs)

De investment beliefs zijn in feite de regels of criteria, waaraan het fonds belang hecht bij de inrichting en uitvoering van haar beleggingsbeleid. Met de vaststelling van investment beliefs wordt invulling gegeven aan het voeren van een transparant, evenwichtig en verantwoord beleggingsbeleid.

Het fonds heeft de beleggingsovertuigingen als volgt bepaald:

Het pensioenfonds is een lange termijn belegger

De verplichtingen vormen de basis voor het beleggingsbeleid en de uitkeringen die pensioenfonds VLEP moet doen (de verplichtingen) liggen (ver) in de toekomst. Het pensioenfonds wil kunnen profiteren van lange termijn mogelijkheden en niet te veel sturen op de korte termijn. Het fonds realiseert zich echter dat een lange termijn belegger op korte termijn risico's kan lopen en dat korte termijn risico's voor haar deelnemers nadelige impact kunnen hebben in de vorm van gemiste toeslagverlening of korting van pensioenen.

Asset allocatie is de belangrijkste keuze

De financiële ontwikkeling van het fonds wordt vooral gedreven door de asset allocatie ("80% van het rendement wordt verklaard door asset allocatie, 20% door de invulling"). Onder asset allocatie verstaat het fonds in welke beleggingscategorieën wordt belegd, inclusief de looptijd van de vastrentende categorieën (renterisico) en de valuta van de categorieën (valutarisico).

Risico vereist een extra rendement

Het pensioenfonds is bereid om beleggingsrisico te accepteren, indien dat wenselijk is om een acceptabele pensioenhoogte te realiseren. Daarbij is het fonds alleen bereid om beleggingsrisico's te accepteren indien daar naar verwachting een additioneel rendement tegenover staat.

Diversificatie is van belang

Diversificatie zorgt voor spreiding en voorkomt concentratierisico's. Niet alle eieren in één mandje. Het fonds is zich bewust van de beperkingen van diversificatie: in extreme marktomstandigheden kunnen diversificatievoordelen wegvallen.

Doen wat we begrijpen

Het fonds belegt alleen in categorieën en strategieën die het begrijpt. Dit betekent evenwel niet dat het fonds per definitie alleen maar in aandelen en vastrentende waarden belegt. Onder begrijpen verstaat het fonds dat het de karakteristieken van de belegging kan uitleggen aan de achterban. Het fonds wil een uitlegbaar beleggingsbeleid voeren waarbij het ook als het misgaat kan uitleggen waarom destijds bepaalde beleggingsbeslissingen zijn genomen.

Een professionele en kostenbewuste organisatie is noodzakelijk

Het fonds wil een klantgericht pensioenfonds zijn, gericht op de deelnemers. Het belang voor de deelnemers is groot en daarom streeft het fonds naar een professionele organisatie. Daarbij is het fonds kostenbewust. De kosten bepalen immers mede de pensioenhoogte. Door de lange horizon kan het fonds profiteren van "rente op rente" maar heeft het last van "kosten op kosten". De verwachte opbrengsten zijn vaak onzeker, maar de kosten niet.

Maatschappelijk verantwoord beleggen voegt op lange termijn waarde toe

De verantwoordelijkheid van het fonds gaat verder dan een goede risico-rendementsafweging. Het fonds is zich bewust van de invloed die zij als belegger kan uitoefenen.

3.8.2. ALM-studie

Het bestuur heeft de laatste ALM-studie in 2021 afgerond.

Eén van de belangrijkste conclusies uit deze ALM-studie is dat er de komende vijf jaar geen herstel wordt verwacht, op basis van de aanname dat de marktrente gemiddeld de forwards volgt. Het overrendement dat de portefeuille naar verwachting genereert is volledig nodig om de startdekkingsgraad van circa 90% op peil te houden. Dit wordt voor een groot gedeelte veroorzaakt door de overgang naar de nieuwe UFR-systematiek waardoor de dekkingsgraad in vier jaar tijd met ca. 10% daalt. Omdat het fonds de eerste jaren niet herstelt, blijft de kans op korten op basis van de ALM-studie zeer groot.

3.8.3. Terugblik economie en financiële markten

Het jaar 2022 leek goed te starten met een daling wereldwijd van het aantal nieuwe coronabesmettingen en versoepelingen, waarmee COVID-19 als dominant thema naar de achtergrond verdween. De Russische invasie in Oekraïne op 24 februari veranderde dat beeld echter bruut. Het gevolg was een humanitaire ramp in Oekraïne. Internationaal was sprake van geopolitieke spanningen, sancties, hoge energie- en voedselprijzen en inflatie, productieverstoringen, maar ook een eensgezinde EU welke meer gaat investeren in defensie en de energietransitie gaat versnellen. Het gevolg was wereldwijd fors oplopende inflaties tot niveaus die tot voor kort ondenkbaar waren. Deze inflatie vertaalde zich vervolgens ook naar de rest van de economie zoals de arbeidsmarkt en de huizenmarkt. Pas in de laatste maanden van het jaar was sprake van een kentering. De inflatie in de eurozone liep op van 5,0% eind 2021 tot een piek van 10,6% in oktober 2022, om vervolgens weer iets te dalen tot 9,2% in december 2022 op jaarbasis. In de VS laat de inflatie de laatste zes maanden van het jaar al een daling zien om het jaar te eindigen op 6,5% op jaarbasis. Hoewel veel inflatie-indicatoren aan het normaliseren zijn (kosten containerschepen, geldgroei, producentenprijzen), blijven de 2e-orde inflatie-effecten (stijgende lonen en huren) een bron van zorg voor de centrale banken.

De Federal Reserve verhoogde in 2022 de beleidsrente maar liefst zes keer: in mei en juni met respectievelijk 50 bps en 75 bps (de grootste stap sinds 1994), in het derde kwartaal tweemaal met 75 bps, gevolgd door twee stappen in het laatste kwartaal van in totaal 1,25%-punt zodat de rente is uitgekomen op een range van 4,25%-4,50%. Ook de Bank of England (BoE) verhoogde de korte rente. In september greep de BoE in, toen de Britse obligatiemarkt een flinke crisis onderging, door lange staatsobligaties op te kopen. In het laatste kwartaal wijzigde de Bank of Japan (BoJ) haar beleid. In plaats van een doelstelling voor de 10-jaars rente van 0% met een bandbreedte van +/-0,25%-punt, hanteert de BoJ nu een doelstelling van 0% met een bandbreedte van +/-0,5%-punt. Deze aankondiging resulteerde in hogere rentes in Japan en een sterkere Japanse yen. Ook de ECB liet zich niet onbetuigd in het afgelopen jaar. Allereerst werden in juni de netto opkoopprogramma's stopgezet. In het derde kwartaal werd de korte rente in twee stappen verhoogd van 0% tot 1,25%, gevolgd door twee verhogingen in het laatste kwartaal van in totaal 1,25%-punt waardoor de korte rente in het eurogebied het jaar uitging op 2,5%. Zowel de Fed als de ECB geven aan dat de rente nog verder verhoogd dient te worden, en dat de inflatie –hoewel dalend– nog steeds aanzienlijk te hoog is. Met name de kerninflatie daalt niet snel genoeg.

In de laatste maanden van 2022 nam het pessimisme ten aanzien van de economisch groei toe. Dit was het gevolg van de energiecrisis in Europa, de hoge kerninflatie, een krappere monetair beleid, een wereldwijde negatieve kentering op de huizenmarkt, en een historisch laag consumentenvertrouwen. Voor Europa is een recessie in 2023 nu het basisscenario. Voor de VS is de raming verlaagd tot slechts een groei van 0,3%. En ook in China nam het groei-pessimisme toe wegens de problemen in de vastgoedsector en 'lockdowns' wegens COVID-19.

Aandelen

De combinatie van hoge inflatie, forse geopolitieke spanningen, toenemend pessimisme over economische groei en (de verwachting van) een krappere monetair beleid, zorgden voor forse negatieve rendementen op de aandelenmarkten in de eerste negen maanden van het jaar. Daarmee was sprake van een flinke correctie op de hoge rendementen van de voorgaande jaren. In laatste drie maanden van het jaar trad wat herstel op maar per saldo blijft 2022 een jaar om snel te vergeten voor de aandelenmarkten.

Rentemarkten

Gedreven door het beleid van de Fed en de ECB liepen de lange marktrentes flink op in 2022. Zo begon de 30-jaars euro swaprente het jaar op 0,62% en ging deze op 2,53% het jaar uit, een stijging van 1,91%-punt. Zowel de inflatieswapcomponent, met een toename van 31 bps van 2,23% naar 2,54%, als de 30-jaars reële euro swaprente, met een toename met 1,54%-punt van -1,63% naar -0,09%, droegen daaraan bij. Ook de rentes op de staatsobligaties in Europa, de VS en Japan liepen fors op.

3.8.4. Gevoerd Beleggingsbeleid 2022

In 2021 is de ALM-studie afgerond, waar een aantal wijzigingen voor de beleggingsportefeuille uit is voortgekomen. De belangrijkste wijzigingen zijn verwerkt in het beleggingsplan voor 2022 en de implementatie hiervan is in 2022 vormgegeven:

- ◆ Het belang in niet-beursgenoteerd vastgoed is fors uitgebreid richting het normgewicht van 5%.
- ◆ De high yield portefeuille is omgezet van beheer via twee beleggingsfondsen in één discretionair mandaat met wereldwijde high yield obligaties dat beheerd wordt door Robeco. De in de ALM-studie voorziene verhoging van het strategische gewicht voor deze categorie, is gezien de mindere vooruitzichten, nog niet in 2022 geïmplementeerd.
- ◆ De portefeuille aandelen ontwikkelde markten is voor de helft omgezet van een aantal beleggingsfondsen naar een discretionair mandaat dat beheerd wordt door UBS tegen een EU CTB benchmark met inachtneming van een aantal VLEP-specifieke ESG richtlijnen.

In 2022 is tevens besloten om de structuur van de aandelenportefeuille te herzien en is gestart met de analyse hiervoor. De nieuwe aandelenportefeuille zal eenvoudiger van opzet zijn en een aangescherpt ESG-beleid bevatten. Deze analyse wordt in 2023 afgerond.

3.8.5. Rendement 2022

Het door het fonds behaalde rendement in 2022 bedraagt -23,72% (benchmark -23,30%). De actuele dekkingsgraad is in 2022 desondanks per saldo gestegen van 100,0% naar 110,5% door de sterk gestegen rente.

3.8.6. Z-score

De z-score wordt ieder jaar vastgesteld en geeft in een getal weer hoe het fonds heeft gepresteerd ten opzichte van de gehanteerde normportefeuille. De formule voor de z-score is als volgt.

$$z\text{-score} = \frac{(R_f - k_j) - (R_n - 0,15\%)}{E_j}$$

Om de z-score te berekenen, wordt het feitelijke rendement van het fonds (R_f) gecorrigeerd voor de beleggingskosten (k_j). Het rendement van de normportefeuille (R_n) wordt, nadat het is gecorrigeerd voor de normbeleggingskosten van 0,15%, in mindering gebracht op het feitelijke fondsrendement. Vervolgens wordt een correctie voor het genomen risico gemaakt. Dit gebeurt door het verschil te delen door een getal voor rendementsspreiding (E_j). Het getal voor de rendementsspreiding is gebaseerd op het percentage zakelijke waarden en het percentage vastrentende waarden dat is vastgelegd in de normportefeuille.

Wanneer de z-score van een bedrijfstakpensioenfonds over een periode van vijf jaar onder de vastgestelde norm (0,00) uitkomt, staat het aangesloten bedrijven onder bepaalde voorwaarden vrij een alternatief te zoeken voor het verplicht gestelde bedrijfstakpensioenfonds in hun branche. De belangrijkste voorwaarde is een ten minste gelijkwaardige pensioenregeling. Voorts kunnen kosten door de stichting aan de uittredende werkgever in rekening worden gebracht in verband met verzekeringstechnisch nadeel en de behandeling van het vrijstellingsverzoek.

Tabel z-scores

Jaar	z-score
2018	-0,21
2019	0,43
2020	0,15
2021	0,48
2022	-0,31

Performancetoets 2018 – 2022: 1,52

$$\text{De formule voor de performance toets} = \frac{z(j-5) + z(j-4) + z(j-3) + z(j-2) + z(j-1)}{\sqrt{5}} + 1.28 \geq 0$$

Voor het bepalen van de performancetoets worden de z-scores over een periode van 5 jaar opgeteld en gedeeld door de wortel van vijf. De performancetoets dient bij een verplichtgesteld bedrijfstakpensioenfonds hoger uit te komen dan -1,28. Omdat het communicatietechnisch duidelijker is dat de uitkomst van de performancetoets nul of hoger moet zijn, is besloten om bij de uitkomst van de performancetoets 1,28 op te tellen. Bij een negatief resultaat van de performancetoets ($p\text{-toets} < 0$) vervalt de verplichtstelling en mogen ondernemingen ervoor kiezen om hun pensioenregeling elders onder te brengen.

3.8.7. Vooruitzichten

Geopolitiek is de wereld lange tijd niet zo turbulent geweest als nu, met onder andere een oorlog in Oekraïne, een energiecrisis, klimaatverandering, en spanningen tussen de VS en China. Deze ontwikkelingen zullen de financiële markten ook in het komende jaar beroeren. De economische groei zal naar verwachting in het grootste deel van de wereld vertragen mede als gevolg van de opgelopen inflatie.

De verwachting is ook dat de centrale banken van de ontwikkelde markten blijven verkrappen door de korte rente verder te verhogen. Maar omdat de inflatieverwachtingen eind 2022 fors zijn afgenomen, zal het verhogen van de korte rente in kleinere stapjes gaan plaats vinden dan eerder gedacht. Mogelijk dat, vanwege de terugvallende economische groei, de korte rente later in het jaar zelfs weer iets verlaagd kan gaan worden. De centrale banken zullen daarbij op hun hoede blijven en zullen kosten wat het kost een oplopende inflatie als gevolg van een loon-prijsspiraal willen voorkomen. Dit betekent dat de voorzichtigheid op de financiële markten ook het komende jaar zich zal voortzetten. Daarbij zijn de vooruitzichten voor de opkomende economieën wat positiever onder andere omdat deze landen eerder zijn begonnen met een minder ruim monetair beleid.

3.8.8. Financiële markten

In onderstaande tabel worden de verwachte rendementen zoals opgesteld door Columbia Threadneedle Investments vergeleken met de uitgangspunten zoals gebruikt in de ALM (2021):

Categorie	ALM 2020 (15 jaar)	CTI 2022	Vershil	CTI 2022 (15 jaar)
Staatsobligaties (lange duratie)	-0,2%	1,5%	-1,7%	2,2%
Bedrijfsobligaties	0,8%	3,4%	-2,6%	3,2%
Hypotheken	0,7%	4,0%	-3,3%	4,3%
High Yield	2,5%	4,9%	-2,4%	5,0%
EMD LC	2,0%	5,3%	-3,3%	5,3%
EMD HC	1,9%	6,5%	-4,6%	5,7%
Aandelen ontwikkeld	3,5%	4,4%	-0,9%	4,8%
Aandelen opkomend	4,0%	7,8%	-3,8%	8,7%

Bron: ALM 2021 VLEP en Columbia Threadneedle Investments

Over de hele linie liggen de door CTI verwachte 5-jaarsrendementen voor de obligatiecategorieën hoger dan de uitgangspunten uit de ALM 2021.

3.9. Maatschappelijk verantwoord beleggen (MVB)

Het MVB-beleid van pensioenfondsen VLEP

De visie van pensioenfondsen VLEP is dat verantwoord beleggen bijdraagt aan zijn langetermijndoelstelling en onderdeel is van zijn toegewezen taak door verantwoordelijkheid te nemen als kapitaalverschaffer.

Pensioenfondsen VLEP ziet het als zijn toegewezen taak om verantwoord bezig zijn met beleggingen. Pensioenfondsen VLEP gelooft dat bedrijven die in de bedrijfsvoering rekening houden met ESG-maatstaven op de lange termijn betere resultaten behalen (in termen van een hoger rendement en/of een lager risico) dan bedrijven die dat niet doen.

Met verantwoord beleggen streeft pensioenfondsen VLEP er naar om meer te beleggen in bedrijven en landen met een goede [E/S/G]-score en minder of zelfs niet wil beleggen in bedrijven en landen in de wapenindustrie en partijen waarbij sprake is van ernstige en structurele schending van UN Global Compact Principles.

Verantwoord beleggen maakt integraal onderdeel uit van het beleggingsbeleid van pensioenfondsen VLEP. Bij beleggingsbesluiten is de ESG-impact onderdeel van de besluitvorming. Pensioenfondsen VLEP verlangt dat de fiduciair vermogensbeheerder de ESG-impact meeneemt bij de advisering en dat de vermogensbeheerders de ESG-impact meenemen in de allocatiebeslissingen. Pensioenfondsen VLEP vindt het belangrijk om het effect van het ESG-beleid inzichtelijk en meetbaar maken.

Het ESG-doel van Pensioenfonds VLEP is tweeledig:

1. Portefeuille doelstelling: Pensioenfonds VLEP wil rekening houden met ESG-maatstaven in de daadwerkelijke allocatie naar beleggingscategorieën, ondernemingen en landen. Daarbij gelooft het fonds dat dit vervolgens leidt tot een beter risico-rendementsprofiel dan wanneer de portefeuille wordt ingericht zonder rekening te houden met deze ESG factoren.

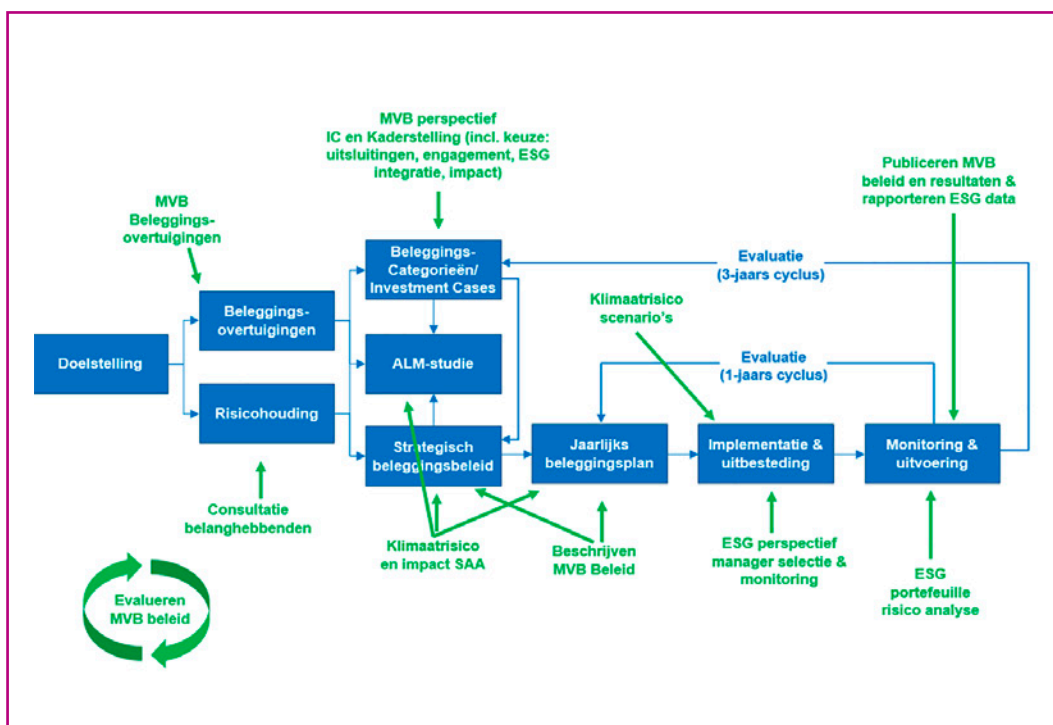
2. Invloed doelstelling: Pensioenfonds VLEP wil invloed uitoefenen op de bedrijven (en landen) waarin het belegt. De instrumenten die hierbij worden ingezet zijn stemmen (voting) en het aangaan van gesprekken met het bedrijf/land over wat voor het fonds belangrijk is (engagement). Daarbij wordt waar mogelijk aansluiting gezocht bij/samengewerkt met andere partijen.

Het fonds kwalificeert de pensioenregeling in het kader van de Sustainable Finance Disclosure Regulation (SFDR) als een artikel 8 product.

Beleggingsstrategie

Bij het samenstellen en het beheer van de beleggingsportefeuille maakt het pensioenfonds gebruik van een strategisch beleggingsbeleid proces. Deze bestaat uit een aantal stappen van de totstandkoming van het strategisch beleggingsbeleid, de uitvoering van het beleid, tot aan de rapportage en verantwoording. Daarnaast vindt periodiek evaluatie plaats, op zowel een 1-jaars als 3-jaars horizon.

Nagenoeg elk onderdeel van het strategisch beleggingsbeleid proces kent een ESG-invalshoek. Deze zijn in onderstaand schema van dit proces groen weergegeven.

De rol van ESG in het beleggingsproces

Pensioenfonds VLEP bevordert de milieu- en sociale kenmerken van haar pensioenregeling op de volgende wijze: Stemmen, Engagement (dialogo), Uitsluiting en Integratie van ESG-criteria.

Engagement (dialogo)

Het fonds spoort ondernemingen waarin wordt belegd (via zakelijke waarden en bedrijfsobligaties) aan om een beter MVB-beleid toe te passen door op een actieve, structurele en constructieve wijze de dialoog aan te gaan. Ondernemingen met oog voor het milieu, de maatschappij en goed ondernemingsbestuur verbeteren daarmee hun bedrijfsprestaties en stellen zo de vermogenswaarde op de lange termijn veilig.

Het engagementprogramma dat wordt uitgevoerd door onze fiduciair, aan wie het fonds de uitvoering van het stem- en engagementbeleid heeft uitbesteed, speelt een belangrijke rol in de identificatie, beoordeling en beheersing van ESG-risico's van de beursgenoteerde aandelen- en bedrijfsobligatieportefeuilles op maatschappij en milieu en van ESG-risico's die mogelijk een materiële impact hebben op de portefeuille. De identificatie en beoordeling van daadwerkelijke en potentiële negatieve impacts gebeurt aan de hand van gespecialiseerde dataleveranciers en is het startpunt van de ontwikkeling van het engagementprogramma.

De voortgang en de resultaten bij engagement worden gemeten via de zogenoemde mijlpalen. Een mijlpaal geeft een positief engagementresultaat weer, ofwel een verbetering van het MVB-beleid van de betreffende onderneming. Engagement is een continu proces, met geleidelijke stappen van verbetering op weg naar een mijlpaal. Hierbij wordt uitgegaan van twee tot drie jaar als een typisch tijdpad voor engagement om die mijlpaal te bereiken. De voortgang in de richting van de doelstellingen wordt gevolgd door middel van een permanente dialoog. Zodra mijlpalen zijn bereikt, blijft de fiduciair de relaties met de betrokken ondernemingen monitoren en onderhouden om ervoor te zorgen dat de verandering langdurig en fundamenteel is en wordt voortgezet.

Ieder kwartaal worden schendingen van de OESO-richtlijnen voor multinationale ondernemingen door ondernemingen in portefeuille beoordeeld door de fiduciair op basis van eigen inzichten en onderzoek door gespecialiseerde dataleveranciers. Daarbij wordt gekeken naar ernst, schaal en onomkeerbaarheid van de negatieve impact en de reactie van de onderneming daarop. Engagement met geselecteerde ondernemingen richt zich op het beëindigen van de schending, aanpak van de negatieve effecten door herstel en/of verhaal en het voorkomen van schade in de toekomst.

Uitsluiting

Pensioenfonds VLEP wil beleggingen in (controversiële) wapens en beleggingen waarbij sprake is van ernstige en structurele schending van UN Global Compact Principles uitsluiten.

Pensioenfonds VLEP houdt in het uitsluitingenbeleid rekening met het reputatierisico voor het pensioenfonds.

Conform de wettelijke eisen belegt pensioenfonds VLEP in geen geval, direct of indirect via fondsen, in ondernemingen die clustermunitie produceren, verkopen of distribueren.

Pensioenfonds VLEP heeft de Integraal Vermogensbeheerder gevraagd deze uitsluitingswensen expliciet toe te passen op de discretionair beheerde mandaten en te monitoren bij fondsbeleggingen.

Omdat pensioenfonds VLEP grotendeels in beleggingsfondsen belegt (in plaats van in discretionaire mandaten) is pensioenfonds VLEP voor zijn ESG-beleid afhankelijk van de fondsen waar het in belegt. Bij de selectie van beleggingsfondsen wordt het uitsluitingenbeleid van het beleggingsfonds expliciet meegenomen als één van de selectiecriteria.

Integratie van ESG-criteria

Het fonds maakt voor het fiduciair beheer van zijn beleggingsportefeuille gebruik van externe portefeuillebeheerders. Bij de selectie en evaluatie van portefeuillebeheerders worden duurzaamheidscriteria nadrukkelijk meegenomen. Ook is het fonds van mening dat portefeuillebeheerders ESG-criteria in hun beleggingsbeslissingen moeten meenemen. Verder wordt van portefeuillebeheerders verwacht dat zij het MVB-beleid van het fonds handhaven en naleven.

Monitoring en rapportage

In samenwerking met de fiduciair is een integraal ESG-risicorapportage ontwikkeld welke bijvoorbeeld inzicht geeft in de ESG-prestaties van de onderliggende managers, carbon intensiteit, water intensiteit, transitierisico analyse en de ondernemingen die in de portefeuille de grootste negatieve bijdrage hebben ten aanzien van duurzaamheid en CO2-intensiteit. Deze analyse maakt gebruik van verschillende bronnen, waaronder MSCI, Science based initiatives en data van de fiduciair manager.

IMVB convenant

Het fonds is ondertekenaar van het IMVB convenant. Het fonds volgt het brede spoor van het convenant en neemt deel aan de jaarlijkse vragenlijsten van de monitoringscommissie.

3.9.1. Hoofdpijnen van het MVB-beleid in 2022

Voor wat betreft maatschappelijk verantwoord beleggen heeft 2022 met name in het teken gestaan van het doorvoeren van de beleidskeuzes uit 2021 in de beleggingsportefeuille. Een belangrijke doelstelling is de versteviging van de thematische aandachtsgebieden geweest.

Thematische aandachtsgebieden

Het fonds heeft bij het vaststellen van de prioriteiten voor het MVB-beleid gekeken naar de relevantie en urgentie voor zowel de portefeuille als de maatschappij. Belangrijke randvoorwaarde hierbij is dat ondernemingen waarin het fonds belegt niet structureel betrokken zijn bij bijvoorbeeld ernstige milieuvervuiling, corruptie of mensenrechtenschendingen. Uit een consultatie van deelnemers is gebleken dat arbeidsomstandigheden een belangrijk aspect zijn en het fonds onderschrijft dit. Daarom is dit naast klimaatverandering als een van de aandachtsgebieden opgenomen.

Klimaat

Vanuit meerdere perspectieven is klimaatverandering één van de belangrijkste aandachtsgebieden voor het fonds. De gevolgen van klimaatverandering zijn nu reeds waar te nemen en nemen deze volgens de klimaatwetenschap alleen maar verder toe. Daarom is in 2015 het Akkoord van Parijs opgesteld, waarin landen zich hebben gecommitteerd de opwarming van de aarde onder de 2 graden Celsius te houden, met als ambitie 1,5 graden. Om dit te realiseren is het nodig dat de netto CO2-uitstoot in 2050 nul is.

Sociale thema's

Deelnemers vinden sociale thema's belangrijk. Daarom heeft het fonds de thema's leefbaar loon, kinderarbeid, vakbondsvrijheid en veilige arbeidsomstandigheden als speerpunten in het MVB-beleid opgenomen. Deze onderwerpen zijn relevant vanuit het perspectief van impact van de ondernemingen op de samenleving, alsmede vanuit een risicomanagement-perspectief.

Het fonds stelt vast dat de databeschikbaarheid rondom sociale thema's nog sterk in ontwikkeling is. Dit betekent dat het niet eenvoudig is om de sociale thema's effectief te implementeren in de portefeuille. Het bestuur zal daarom in samenwerking met de fiduciair manager per beleggingscategorie monitoren hoe de dekking en kwaliteit van de data omtrent sociale aspecten zich ontwikkelt.

Impact op beleggingsbeleid

Een belangrijke versteviging van het thema klimaat in het beleggingsbeleid is de draai naar ESG-benchmarks door het fonds. Er is besloten om aansluiting te zoeken bij zogeheten Climate Transition Benchmarks. Voor zover mogelijk houdt het fonds ook rekening met de sociale thema's in de richtlijnen aanvullend aan de benchmark. In 2022 zijn de beleidswijzigingen stapsgewijs en voor zover mogelijk geïntegreerd in de beleggingsportefeuille door passende managers aan te stellen. De aanpassing in de aandelenportefeuille zal in 2023 afgerond worden.

Allocatie naar Green, Social en Sustainable bonds

Sinds 2021 kent de portefeuille een allocatie naar Green, Social en Sustainable bonds. Deze allocatie is in 2022 verder opgebouwd.

Green bonds zijn obligaties die worden uitgegeven om nieuwe en/of bestaande projecten te financieren die een positieve impact hebben op het milieu, zoals bijvoorbeeld schone energie, energie efficiëntie, waterbesparing, vergroening van gebouwen en aanpassingen aan klimaatverandering.

Social bonds zijn obligaties die worden uitgegeven om nieuwe en/of bestaande projecten te financieren met een positieve sociale uitkomst, zoals voedselzekerheid, duurzame voedselsystemen, sociaaleconomische vooruitgang, betaalbare huisvesting, toegang tot essentiële diensten en betaalbare basisinfrastructuur.

3.9.2. Terugblik en behaalde resultaten maatschappelijk verantwoord beleggen 2022

Afgelopen jaar zijn er diverse mijlpalen behaald met de programma's van de fiduciair beheerder gericht op stemmen en engagement. Klimaat was een thema dat volop in de belangstelling stond. De klimaattop in Sharm-el-Sheikh (COP27) heeft het belang van dit onderwerp en de risico's van klimaatverandering nog eens benadrukt.

De financiële sector speelt een belangrijke rol in een groenere en duurzamere economie. Op Europees niveau is er een actieplan opgesteld: het 'Action Plan on Financing Sustainable Growth'. Dit plan moet de financiële sector ertoe bewegen om meer te beleggen in activiteiten die zich richten op de lange termijn en op duurzaamheid. Het fonds is zich bewust van die rol en is hier al geruime tijd mee bezig.

Eén van de Europese verplichtingen die voortvloeit uit het actieplan is de Sustainable Finance Disclosure Regulation (SFDR). De SFDR heeft als doel om de informatieverstopping over duurzame beleggingen binnen de financiële sector te verbeteren. Het fonds leeft deze nieuwe wetgeving na en daarmee zijn deelnemers het afgelopen jaar nog uitgebreider geïnformeerd over duurzaam beleggen. Zo zijn, conform SFDR, de 'precontractuele informatie' (het Pensioen 123) en de website aangepast.

Engagement, stemmen, uitsluitingen in 2022

Het engagementprogramma speelt een belangrijke rol in de uitwerking van het streven naar langetermijnwaardecreatie van het fonds. Het is bovendien een belangrijk instrument waarmee ESG-vooronderzoek wordt vormgegeven: identificatie, beoordeling en mitigatie van duurzaamheidsrisico's van de portefeuille op maatschappij en milieu en van duurzaamheidsrisico's die mogelijk een materiële impact hebben op de beleggingsportefeuille.

Identificatie en beoordeling van materiële daadwerkelijke en potentiële negatieve impact is het startpunt van het engagementprogramma waarmee Columbia Threadneedle Investments namens het fonds invulling geeft aan het mitigatieproces. Mitigatie vindt plaats binnen de drie werkstromen van het engagementprogramma: engagement met prioriteitsbedrijven, (reactief) engagement dat zich richt op het snel aanspreken van bedrijven in geval van controverses en thematisch engagement:

Het programma engagement met prioriteitsbedrijven richt zich op potentiële negatieve impact en strategische ESG-risico's. Jaarlijks worden ondernemingen geselecteerd die als risicovol worden beoordeeld en die een groot gewicht hebben in de portefeuille. Hierbij hanteert Columbia Threadneedle Investments een systematische methode van kwantitatieve analyse op basis van ESG-data en scores, gecombineerd met een kwalitatieve beoordeling door eigen analyses.

Startpunt is een beoordeling van ESG-prestaties en risicoclassificatie van ondernemingen in de portefeuille aan de hand van ESG-ratings: absolute scores, relatieve scores (ten opzichte van de sector) en veranderingen in de tijd. De uitkomst hiervan is inzicht in prestaties van ondernemingen op belangrijke duurzaamheidsthema's zoals CO₂-uitstoot, arbeidsomstandigheden en corruptie. Daarnaast richt de analyse zich op kernpunten van corporate governance, zoals onafhankelijkheid van bestuur en belangen van minderheidsaandeelhouders.

Vervolgens worden de prestaties en strategie van ondernemingen die als belangrijk en risicovol worden geclassificeerd, kwalitatief beoordeeld aan de hand van onderzoek naar bedrijfsgeschiedenis, strategie, financiële prestaties en doelen, gecombineerd met een nadere analyse van ESG-risicobeheersing en ESG-prestaties en -ambities, onder andere op basis van engagementervaring uit het verleden. Ook wordt daarbij beoordeeld of engagement succesvol kan zijn en of het de juiste mitigatiestrategie is. Voor de analyses wordt gebruik gemaakt van gegevens en inzichten van Columbia Threadneedle Investments, MSCI ESG en ISS.

Thematisch engagement

Naast ESG-risico's op het niveau van ondernemingen, worden ieder jaar ESG-thema's, trends en risico's geïdentificeerd die van invloed zijn op groepen ondernemingen, bijvoorbeeld binnen sectoren of regio's. Deze thema's worden uitgewerkt in projecten die doorgaans twee tot drie jaar lopen. Hieronder zijn de thema's opgenomen die aansluiten bij de thematische voorkeuren van het fonds.

Het fonds blijft via Columbia Threadneedle Investments actief betrokken bij het Climate Action 100+ (CA100+) initiatief. Columbia Threadneedle Investments voert namens het fonds de leiding over de engagement met acht ondernemingen en is actief betrokken bij nog eens 40 ondernemingen. Ook wordt bijgedragen aan de strategische richting van CA100+ via de nieuwe Institutional Investors Group on Climate Change (IIGCC) Adviesgroep.

CA100+ is een door beleggers geleid initiatief dat als doel heeft ervoor te zorgen dat 's werelds grootste bedrijven ter wereld die broeikasgassen uitstoten actie ondernemen op het gebied van klimaatverandering. In totaal wordt met 167 bedrijven die cruciaal zijn

voor de overgang naar een koolstofarme wereldeconomie engagement gevoerd door de groep van betrokken beleggers. De drie belangrijkste doelstellingen voor deze bedrijven zijn:

- ◆ Een sterk bestuurskader inzake klimaatverandering;
- ◆ Actie ondernemen om de uitstoot van broeikasgassen in de hele waardeketen te verminderen;
- ◆ Meer openheid van zaken geven.

In 2022 had het fonds meer dan 50 engagementsvergaderingen. Dit resulteerde in het bereiken van verschillende belangrijke mijlpalen bij ondernemingen waarbij het fonds betrokken was, zoals in de automobielsector waar Stellantis (onder andere Peugeot, Opel, Fiat en Jeep) een netto nul in 2050-strategie ontwikkelde en Mercedes-Benz en Toyota klimaatlobbyrapporten hebben gepubliceerd. Dominion Energy heeft de reikwijdte van haar netto nul-doelstelling uitgebreid met Scope 3-emissies (toeleveranciers en klanten), die 44% van haar voetafdruk uitmaken.

Het fonds blijft de komende jaren actief betrokken bij Climate Action 100+.

Uitfaseren van kolen (SDG 7, 9, 13)

Dit project werd enkele jaren geleden gelanceerd om bedrijven in belangrijke landen te doordringen van het belang van het uitfasen van steenkool in het energiesysteem. De activiteiten van het fonds waren gericht op kolenmijnen en nutsbedrijven met een aanzienlijke blootstelling aan kolen, in vooral de VS, Japan en Zuid-Korea. Nu deze drie belangrijke landen een netto nuldoelstellingen hebben vastgesteld met actieplannen om de uitstoot te verminderen, richt het fonds zich nu op het identificeren van bedrijven die hun kolenmijnen uitbreiden of energiec capaciteit willen uitbreiden.

Aangezien de kosten van hernieuwbare energie blijven dalen en de urgentie van uitfasering van steenkool toeneemt, is het van essentieel belang om met name bedrijven te identificeren die nieuwe steenkoolprojecten plannen. Dit was de focus van de gesprekken met BHP en Glencore. Het fonds is kritisch over geplande uitbreidingen van kolenprojecten en investeringen in thermische kolen die niet passen bij hun klimaatstrategie. BHP heeft inmiddels besloten zijn Mount Arthur kolenmijn in 2030 te sluiten. Het fonds is blij met hun aandacht voor de sociale impact hiervan voor de werknemers en de lokale gemeenschap. Glencore heeft zich teruggetrokken uit zijn Valeria project, onder verwijzing naar zijn netto nul ambities.

Vanuit het oogpunt van energieopwekking heeft Vedanta ook toegezegd niet meer thermische kolencapaciteit toe te voegen en breiden hun activiteiten op het gebied van hernieuwbare energie uit. Nutsbedrijven zoals Tenaga Nasional, Duke Energy en American Electric Power (AEP) hebben plannen om steenkool geleidelijk uit te bannen.

Verificatie van sociale audits (SDG 1, 8)

Dit jaar is het fonds begonnen met een tweeledig project gericht op de controlepraktijken in de keten van winkelbedrijven en de controle- en assurance diensten van aanbieders van ESG-audits. Via dit project heeft het fonds belangrijke inzichten verkregen in de manier waarop audits worden gebruikt om arbeidsomstandigheden te verbeteren en mensenrechtenrisico's te beperken. Een belangrijk onderwerp was het aanmoedigen van winkelbedrijven om hun due diligence-aanpak voor de toeleveringsketen te verbreden en te wijzen op de verantwoordelijkheden van auditdienstverleners om bredere due diligence kaders te bevorderen. Het fonds constateert dat detailhandelaren in verschillende mate afhankelijk zijn van audits en dat de meeste ondernemingen meer dan alleen audits in hun due diligence-kader hebben opgenomen. Bij bedrijven die aan het begin van hun ontwikkeling van risicobeheer van de toeleveringsketen staan, is een focus op beleidsverklaringen, het opbouwen van capaciteit en begrip door middel van initiatieven met meerdere belanghebbenden en het laten uitvoeren van audits zichtbaar.

Audits zijn over het algemeen slechts een indicatie van risico's voor klanten, maar corrigerende maatregelen om problemen op te lossen zijn de verantwoordelijkheid van de opdrachtgever, de winkelbedrijven. Hierop spreekt het fonds ze aan. Bij alle auditors die Columbia Threadneedle Investments heeft gesproken, is voorlichting over belangrijke sociale en milieurisico's en corrigerende maatregelen een integraal onderdeel van de dienstverlening.

Met de komst van wetgeving die bestuurders van ondernemingen aansprakelijk kan stellen voor een gebrek aan sociale controle (due diligence) van de toeleveringsketen, is verificatie door derden van cruciaal belang geworden. Een thema dat het fonds in 2023 onderzoekt is de perceptie dat te veel wordt vertrouwd op beperkte zekerheid in plaats van op redelijke zekerheid. Redelijke zekerheid ('reasonable assurance') heeft een grotere reikwijdte, een hogere frequentie en vereist aanzienlijke toegang tot gegevens. Het fonds gaat ondernemingen vragen om meer duidelijkheid over de reikwijdte, de resultaten en de corrigerende maatregelen van hun audit- en due diligence-programma's voor de toeleveranciers.

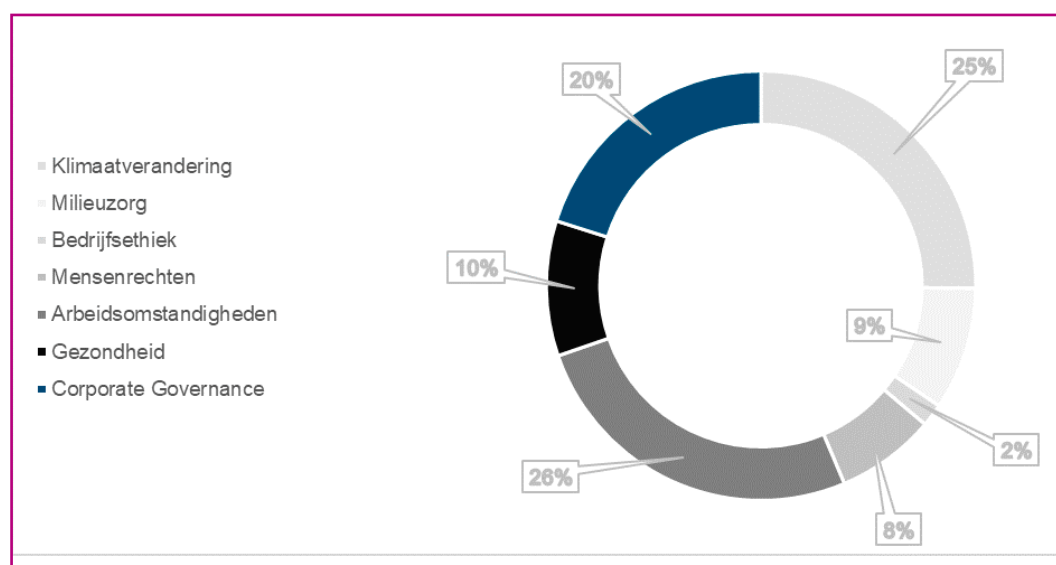
Reactief engagementprogramma waarin VLEP deelneemt, uitgevoerd door Columbia Threadneedle Investments

Dit programma richt zich op het mitigeren van daadwerkelijke negatieve impact van ondernemingen op maatschappij en milieu. Ieder kwartaal worden schendingen van de OESO Richtlijnen voor Multinationale Ondernemingen en de Global Compact van de Verenigde Naties door ondernemingen in portefeuille beoordeeld door Columbia Threadneedle Investments, mede op basis van onderzoek door derden. Daarbij wordt geprioriteerd naar ernst van de schending (wat wordt bepaald door heftigheid, schaal en onomkeerbaarheid van de impact) en de reactie van de onderneming erop.

Engagement met geselecteerde ondernemingen richt zich op het beëindigen van de schending, aanpak van de negatieve effecten door herstel en/of verhaal en het voorkomen van schade in de toekomst. In dit engagement programma heeft Columbia Threadneedle Investments dit jaar onder andere met de onderneming Repsol gesproken. Dit Spaanse oliebedrijf was verantwoordelijk voor een grote olie lekkage in Peru die werd veroorzaakt door een Tsunami. Hierdoor lekte veel olie uit een schip dat olie pompte naar een raffinaderij. We hebben de onderneming aangesproken op de grondigheid en snelheid van schoonmaak van de schade en op blijvende aandacht voor lange termijn effecten op milieu en lokale bevolking.

In 2022 zijn 582 ondernemingen in 42 landen aangesproken, over de volgende onderwerpen:

Climate Change	27,42%
Environmental Stewardship	21,40%
Business Conduct	2,91%
Human Rights	10,12%
Labour Standards	16,22%
Public Health	7,53%
Corporate Governance	14,39%
Total	100,00%

Stemmen op aandeelhoudersvergaderingen

Het fonds ziet stemmen als een belangrijk onderdeel van actief aandeelhouderschap. De verwachtingen van de ondernemingen waarin wordt belegd en de uitvoering van het stembeleid, vloeien voort uit de Nederlandse Corporate Governance Code en de OESO en ICGN (International Corporate Governance Network) principes van goed ondernemingsbestuur. Aangezien het fonds voor aandelen in 2022 in beleggingsfondsen belegde is het stemmen uitgevoerd door de betreffende fondsmanagers. In het overzicht hieronder staan de managers opgenomen.

Belegging	Manager	PRI ondertekend?	Uitsluiting	Engagement
Robeco European High Yield Bonds Fund	Robeco	Ja	Ja (beleid manager)	Ja (via CTI)
Logan Circle High Yield Fund	Logan	Ja	Nee	Ja (via CTI)
PIMCO EMD LC Mandate	PIMCO	Ja	Nee	Ja (via CTI)
Wellington Global Opportunities Fund	Wellington	Ja	Nee	Ja (via CTI)
SSGA Screened CTF North America Fund	SSGA	Ja	Ja (beleid manager)	Ja (via CTI)
LSV Large Cap Value Fund	LSV	Ja	Nee	Ja (via CTI)
Wells US Large Cap Select Growth Fund	Wells	Ja	Nee	Ja (via CTI)
SSGA Screened CTF Europe Fund	SSGA	Ja	Ja (beleid manager)	Ja (via CTI)
BNP Parvest Equity Best Selection Europe Fund	BNP Parvest	Ja	Ja (beleid manager)	Ja (via CTI)
SSGA Screened CTF Pacific Fund	SSGA	Ja	Ja (beleid manager)	Ja (via CTI)
Robeco QI Inst. EM Enhanced Index Fund	Robeco	Ja	Ja (beleid manager)	Ja (via CTI)
CBRE Real Estate Eurosiris Fund	CBRE	Ja	Ja (beleid manager)	Ja (via CTI)

3.10. Kosten vermogensbeheer

De Pensioenfederatie heeft aanbevelingen gepubliceerd ten behoeve van informatieverstrekking over uitvoeringskosten door pensioenfonds. In dit jaarverslag zijn deze aanbevelingen gevolgd.

3.10.1. Totale kosten vermogensbeheer

De kosten van vermogensbeheer over 2022 bedragen EUR 10.549 duizend (2021: 11.229 duizend). Uitgedrukt in een percentage van het gemiddeld belegd vermogen zijn de kosten van vermogensbeheer 0,30% (2021: 0,30%). Het gemiddeld belegd vermogen bedraagt in 2022 EUR 3.468.692 duizend (2021: EUR 3.793.092 duizend). Daarnaast zijn de geschatte transactiekosten EUR 3.833 duizend (2021: 2.922 duizend) wat neerkomt op 0,11% (2021: 0,08%) van het gemiddeld belegd vermogen. De totale vermogensbeheerkosten in 2022 bedragen EUR 14.382 duizend (2021: EUR 13.478), wat neerkomt op 0,41% van het gemiddeld belegd vermogen (2021: 0,37%).

Beheerkosten

De kosten van vermogensbeheer zijn in 2022 met EUR 677 duizend gedaald in vergelijking met 2021 (-9,0%). Dit wordt hoofdzakelijk veroorzaakt door de gedaalde beheerkosten voor aandelen (-24,7%) en vastrentende waarden (-7,2%). De daling van de kosten voor aandelen en vastrentende waarden is toe te wijzen aan de daling van het belegd vermogen. De beheerkosten zijn immers afhankelijk van de hoogte van het belegd vermogen. Vastgoed is een nieuwe beleggingscategorie in 2022, waardoor er geen vergelijkende cijfers met 2021 zijn. De overige vermogensbeheerkosten zijn nagenoeg gelijk aan 2021 (-0,1%). Binnen de overige vermogensbeheerkosten zijn de advieskosten voor vermogensbeheer wel gestegen in 2022 als gevolg van de werkzaamheden in het kader van de Wet Toekomst Pensioenen.

Het belegd vermogen in 2022 is gedaald. Hierdoor zijn de beheerkosten in 2022 uitgedrukt als percentage van het gemiddeld belegd vermogen met 0,30% ongewijzigd ten opzichte van 2021, ondanks de daling van de kosten.

Transactiekosten

De transactiekosten zijn in 2022 EUR 911 duizend hoger dan in 2021. Dit wordt met name veroorzaakt door de toevoeging van vastgoed aan de portefeuille en door de transitie van een groot deel van de aandelenportefeuille naar een nieuw mandaat voor aandelen in ontwikkelde landen. De transactiekosten uitgedrukt als percentage van het gemiddeld belegd vermogen (0,11%) zijn bovendien gestegen ten opzichte van 2021 (0,08%), vanwege de daling van het gemiddeld belegd vermogen in 2022.

De kosten van de uitvoering van het vermogensbeheer zijn te onderscheiden naar de volgende kostencomponenten en beleggingscategorieën. (x EUR1.000, afgeronde bedragen):

Kosten per beleggingscategorie	Beheerkosten	Performance gerelateerde kosten	Kosten excl. transactie- kosten	Transactie- kosten	Totaal 2022	Totaal 2021
Vastgoed	499	-	499	151	650	-
Aandelen	2.954	-	2.954	1.119	4.073	5.041
Alternatieve beleggingen	-	-	-	-	-	-
Vastrentende waarden	2.488	-	2.488	2.063	4.551	4.177
Overige beleggingen	-	-	-	-	-	-
Totaal kosten toe te wijzen aan categorieën excl. overlay	5.941	-	5.941	3.333	9.274	9.218
Kosten overlay beleggingen	888	-	888	500	1.388	1.210
Totaal kosten toe te wijzen aan categorieën incl. overlay	6.829	-	6.829	3.833	10.662	10.428
Overige vermogensbeheerkosten						
Kosten vermogensbeheer pensioenfondsen en bestuursbureau	655	-	655	-	655	652
Kosten fiduciair beheer	956	-	956	-	956	956
Bewaarloon	572	-	572	-	572	465
Advieskosten vermogensbeheer	188	-	188	-	188	54
Overige kosten	1.349	-	1.349	-	1.349	1.596
Totaal overige vermogensbeheerkosten	3.720	-	3.720	-	3.720	3.723
Totaal kosten vermogensbeheer	10.549	-	10.549	3.833	14.382	14.151
Totale kosten vermogensbeheer als percentage van het gemiddeld belegd vermogen:						
			0,30%	0,11%	0,41%	0,36%

3.10.2. Toelichting kosten vermogensbeheer

Beheerkosten

Beheerkosten betreffen de beheervergoedingen (manager fees) en overige kosten die ten laste komen van de (fonds)belegging, zoals het bewaarloon, accountantskosten etc.

Performance gerelateerde kosten

Er bevinden zich in de portefeuille van VLEP geen beleggingen waarvoor performance gerelateerde kosten in rekening worden gebracht.

Transactiekosten

Hieronder worden de transactiekosten verantwoord die samenhangen met allocatiewijzigingen en transactiekosten die binnen de mandaten en fondsen zijn gemaakt als onderdeel van de gevolgde strategie. Het betreft hier voor een groot gedeelte schattingen, welke zijn gebaseerd op informatie van de managers en externe partijen. Op basis daarvan zijn per fonds gemiddelde transactiekosten geschat, afhankelijk van de soort belegging en de gevolgde strategie.

Kosten overlay

De kosten overlay betreffen de geschatte transactiekosten van de valuta-overlay.

Overige vermogensbeheerkosten

Onder de overige vermogensbeheerkosten zijn opgenomen:

- ◆ Kosten vermogensbeheer pensioenfonds: dit zijn de kosten van de beleggingscommissie in het boekjaar;
- ◆ Kosten fiduciair beheer: dit zijn de kosten voor het fiduciair beheer in het boekjaar;
- ◆ Bewaarloon: hieronder vallen de kosten van de custodian van het fonds in het boekjaar. Onder bewaarloon zijn ook de kosten opgenomen die de custodian in rekening brengt voor de beleggingsadministratie en (FTK) rapportages;
- ◆ Kosten advies vermogensbeheer: dit zijn de kosten die het fonds maakt om advies in te winnen inzake alle aan vermogensbeheer gerelateerde onderwerpen.

3.10.3. Aansluiting met jaarrekening

In de volgende tabel is de aansluiting tussen de jaarrekening en de presentatie volgens de aanbevelingen weergegeven:

	Beheerkosten	Performance gerelateerde vergoedingen	Transactie- kosten	Totaal
Directe kosten, opgenomen in de jaarrekening onder beleggingskosten	1.193	-	-	1.193
Indirecte kosten, onderdeel van de directe beleggingsopbrengsten	9.356	-	3.833	13.189
Totale kosten	10.549	-	3.833	14.382

3.10.4. Benchmark kosten vermogensbeheer

Het uitgevoerde benchmarkonderzoek betreft ook de kosten voor het vermogensbeheer. Uit het onderzoek blijkt dat de gemiddelde vermogensbeheerkosten (2019-2021) lager zijn dan de peergroup bestaande uit 68 pensioenfondsen met een pensioenvermogen tussen EUR 1.000 miljoen en EUR 4.000 miljoen. De gemiddelde vermogensbeheerkosten bedragen 0,29% ten opzichte van 0,31% in de peergroup. 39 Fondsen hebben hogere kosten en 28 fondsen hebben lagere kosten. De transactiekosten zijn met gemiddeld 0,07% gelijk aan de peergroup.

3.10.5. Oordeel bestuur

De totale, deels geschatte, kosten die het fonds maakt, een bedrag van ongeveer EUR 14.382 duizend (2021 EUR 14.151 duizend), zijn noodzakelijk voor het goede beheer van het vermogen van het pensioenfonds. Het bestuur realiseert zich dat dit bedrag veel geld is. Het bestuur is echter van mening dat de kosten voor de uitvoering van het vermogensbeheer in 2022 passend zijn bij het strategische beleggingsbeleid en de inrichting van de portefeuille. Het benchmarkonderzoek en de kostenrealisatie over de periode 2019-2021 bevestigen dat het fonds in control is van de kosten vermogensbeheer.

Het bestuur is kostenbewust en waar mogelijk worden besparingen gerealiseerd of uitgaven beperkt. Het bestuur kijkt daarbij naar de kosten in relatie tot het verwachte rendement en het risico. Hogere kosten zijn verantwoord indien het leidt tot een hoger verwacht rendement of lager risico. De in 2022 ingezette transitie van de aandelenportefeuille ontwikkelde landen naar 2 mandaten, leidt tot beduidend lagere beheerkosten voor deze categorie. Het bestuur realiseert zich dat voorafgaand aan de lagere kosten sprake is van hogere transactiekosten vanwege de overgang naar de mandaten. De tweede stap van deze transitie van de aandelenportefeuille vindt in 2023 plaats.

3.11. Risicoparaagraaf

In deze paragraaf wordt een overzicht gegeven van de uitwerking van het integraal risicomanagement door het fonds. De paragraaf is als volgt ingedeeld:

- ◆ De belangrijkste risicomanagementactiviteiten uit 2022;
- ◆ De focus van het risicomanagement voor 2023;
- ◆ Methodologie en processtappen van het integraal risicomanagement;
- ◆ De strategische en operationele risico's;
- ◆ Risicometing en risicobereidheid;
- ◆ De governance bij het integraal risicomanagement.

3.11.1. Belangrijkste activiteiten in 2022

In 2022 zijn conform het Integraal Risicomanagement jaarplan de volgende activiteiten uitgevoerd:

- ◆ Het actualiseren van de IRM kwartaalrapportages, waaronder de Key Performance en Key Risk Indicators (KPI/KRI's) in het Risk Dashboard (onderdeel van de IRM rapportage). De KPI's/KRI's uit het Risk Dashboard zijn afgestemd met de bijbehorende eerstelijns commissies. Hiermee is het risicobewustzijn van de eerste lijn versterkt en tegelijkertijd hun expertise benut. Naast het Risk Dashboard wordt in de IRM rapportages inzicht gegeven in de realisatie van het IRM-jaarplan en in de relevante uitvragen en onderzoeken van DNB, uitgevoerde audits en lopende verbeteracties en de actualisatie van de risicokaarten. Tenslotte is in de IRM-rapportage de rapportage vanuit de sleutelfunctiehouder risicobeheer opgenomen, waarmee feitelijk ieder kwartaal vanuit deze onafhankelijke sleutelfunctie gerapporteerd wordt.
- ◆ Het cyclisch volledig actualiseren en uitwerken van risicokaarten voor alle relevante risico's. In een risicokaart komt een beschrijving van het risico terug, het vastgestelde bruto en netto risico, de risicobereidheid en de bijbehorende beheersmaatregelen. Het doel hiervan is om de commissies in de eerste lijn te ondersteunen bij het uitvoeren van risicomanagement. De risicokaarten worden jaarlijks door de eerstelijns commissies gecontroleerd op de werking van de beheersmaatregelen. De uitkomsten van deze controle wordt door hen ook aantoonbaar gemaakt.
- ◆ Het beoordelen van de risicoparafern en het afgeven van risico-opinies bij (materiële) beleidsbeslissingen.
- ◆ Het actualiseren en vaststellen van aangepast IRM beleid. Met deze aanpassing heeft het bestuur geborgd dat het beleidsdocument goed aansluit bij de geactualiseerde beleid, de IRM rapportage in de nieuwe stijl en de nieuwe wijze van risico-inschatting en van controle van de risicobeheersing aan de hand van de risicokaarten.
- ◆ Herijking van de strategische doelstellingen en de bijbehorende strategische risico's door het bestuur.
- ◆ Een analyse en meting van de doelmatigheid van het integraal risicomanagement. Hiervoor is aangesloten bij het referentiekader van DNB waarbij voor drie hoofdonderwerpen aan de hand van een vragenlijst de volwassenheid vastgesteld wordt. De beantwoording van de vragenlijst is gedefinieerd vanuit de risicomanagementcommissie en vervolgens door het bestuur besproken en vastgesteld. De analyse van de doelmatigheid zal ook binnen de volgende Eigenrisicobeoordeling (ERB) worden opgenomen en heeft geleid tot verbeteracties voor verdere versterking van het integraal risicomanagement. Voor het totaal van alle vragen uit de self-assessment is een gemiddeld volwassenheidsniveau van 3 vastgesteld. Hierbij zijn de belangrijkste processen/maatregelen ten aanzien van risicomanagement gestandaardiseerd en geformaliseerd. Daarmee kan geconcludeerd worden dat het risicomanagement doelmatig bij het fonds wordt ingevuld. De interne audit vanuit de derde lijn op deze analyse is begin 2023 afgerond. De aanbevelingen uit deze audit worden in 2023 meegenomen ter verbetering van het risicomanagementproces.

- ◆ Het uitvoeren van een evaluatie op het ERB-beleid. De evaluatie is uitgevoerd met behulp van de ERB-rapportage uit 2021 en een 'Good Practice'-document dat DNB in 2022 heeft opgesteld vanuit alle ontvangen ERB-rapportages. De evaluatie heeft geleid tot aanbevelingen waarmee uiteindelijk het ERB-beleid geactualiseerd is.
- ◆ Voorbereiding op de ERB voor de overgang naar het nieuwe pensioenstelsel. In 2022 is de centrale vraag voor deze ERB opgesteld en vervolgens door het bestuur besproken en vastgesteld. Tevens is een SWOT door het bestuur uitgewerkt en vervolgens vastgesteld. De SWOT geeft richting aan de te analyseren thema's en risico's in de ERB. Ten slotte is een start gemaakt met de eerste hoofdstukken voor de ERB.
- ◆ Ondersteuning bieden bij de beheersing van IT-risico's en de risico's vanuit datakwaliteit. In juni is door het bestuur een geactualiseerd IT-beleid en datakwaliteitsbeleid vastgesteld, waarbij vanuit de sleutelfunctie risicobeheer een risico-opinie was opgenomen.
- ◆ Uitwerking van een beknopte risk assessment bij het selectietraject voor de PUO vanuit VLEP. De risk assessment is binnen het selectietraject besproken door het bestuur, zodat de risico's voldoende aandacht krijgen bij de besluitvorming voor dit traject. Het selectietraject wordt afgerond in 2023.
- ◆ Betrokkenheid bij monitoring en evaluatie van de risicobeheersing van de uitvoerders.
- ◆ De compliance functie is sinds juni vaste deelnemer van de risicomanagementcommissie. Op die manier worden voortaan ook de compliance werkzaamheden, zoals SIRA en rapportage compliance officer, in de risicomanagementcommissie besproken.

3.11.2. Focus voor 2023

Na het versterken van de basis voor het IRM in 2022, wenst de risicomanagementcommissie in 2023 meer aandacht te borgen voor het zichtbaarder meenemen van tweedelijns aandachtspunten bij besluitvorming. Om dit te bereiken wordt meer tijd ingeruimd voor deze aandachtspunten met behulp van tweedelijns risico-opinies en tweedelijns beoordelingen van de voorleggers. Ook zal in 2023 in de IRM rapportages een tabel opgenomen worden waarin de status van de opvolging van de aandachtspunten door bestuurscommissies en bestuur structureel bijgehouden wordt. Deze acties dienen ervoor te zorgen dat tweedelijns aandachtspunten voldoende worden meegenomen bij besluitvorming vanuit het bestuur.

Voorafgaand aan de overgang naar het nieuwe pensioenstelsel (NPS) wordt door het fonds een totale ERB uitgevoerd. Hierbij wordt gekeken naar alle risicobeoordelingen die door het fonds in het kader van de transitie naar het NPS worden uitgevoerd. Dit betreft kwantitatieve risicoanalyses, zoals uitgevoerde ALM en kwalitatieve analyses, zoals de bij het projectplan van de transitie opgestelde risk assessment. De risk assessment vanuit het fonds op de transitie naar het NPS, wordt in 2023 ook periodiek door de risicomanagementcommissie beoordeeld.

Medio 2022 is de jaarlijkse DNB-uitvraag naar de financiële en de niet-financiële risico's ingediend. Op basis van deze informatie worden in 2023, waar relevant, verbeteracties geformuleerd door VLEP. Deze worden aan de eerstelijnsverantwoordelijken toegewezen. Onderdeel daarvan is ook de informatiebeveiliging waarbij het fonds in 2023 de door DNB vereiste niveaus aantoonbaar bereikt dient te hebben, voor zover dat nog niet het geval was.

3.11.3. Integraal Risicomanagement - Methodologie en processtappen

Integraal risicomanagement (IRM) betreft het interactieve proces van:

1. Het opstellen van de strategie en hieraan gekoppeld het risicoprofiel en de risicobereidheid;
2. Het identificeren van risico's;
3. Het opstellen en implementeren van het beleid voor risicobeheersing;
4. De uitvoering, monitoring en terugkoppeling over risico's en beheersmaatregelen.

Dit proces wordt continu doorlopen, zodat op het gebied van risicomanagement een zelflerende en zelfsturende organisatie bestaat. Die organisatie moet zich bewust zijn van de impact van de verschillende risico's en de onderlinge samenhang en van de opties voor beheersing en de verschillende consequenties ervan. Integraal benadrukt dat het gaat om het management van alle

verschillende risicogebieden in onderlinge samenhang. Integraal risicomanagement ondersteunt bij het beheerst realiseren van de organisatiedoelstellingen van het fonds, die daarbij zoveel mogelijk in hun onderlinge samenhang worden beschouwd.

Het fonds maakt gebruik van het COSO Enterprise Risk Management (ERM) model, en Focus!/FIRM van DNB bij de kaderstelling en invulling van het integraal risicomanagement.

Zoals de afbeelding van het COSO ERM model weergeeft, is risicomanagement belangrijk bij het proces van het bepalen en uiteindelijk realiseren van de strategie en doelstellingen. Dit model sluit daarom goed aan bij het beschreven proces van integraal risicomanagement van het fonds.

Doelen van het integraal risicomanagement bij het fonds zijn:

- ◆ Bijdragen aan het realiseren van de fondsmisssie en -strategie door het periodiek signaleren van significante risico's en disruptieve trends.
- ◆ Kwalitatief betere bestuurlijke besluitvorming via tijdige, juiste en volledige risico-informatie die is gebaseerd op de samenhang van alle risico's.
- ◆ Bestuurlijk bewust omgaan met en sturen op risico's: welke risico's nemen en welke vermijden?
- ◆ Koppelen van de beheersing aan de risicobereidheid van het fonds met het doel de beheersing op het overeengekomen niveau toe te passen.
- ◆ Efficiëntie en effectiviteit van risicomanagementactiviteiten door processen, rapportages en methoden op elkaar te laten aansluiten.
- ◆ Een zelflerende organisatie die zich aanpast aan risico's in een continu veranderende omgeving.

De volgende uitgangspunten beschrijven de eisen voor effectief integraal risicomanagement bij het fonds:

- ◆ Aandacht voor risicobewustzijn in alle geledingen, inclusief uitbestedingspartijen.
- ◆ Integratie in bestaande processen en in de besluitvorming.
- ◆ Risico's worden tijdig gesignaleerd en adequaat beheerst vanuit een integraal kader.
- ◆ Uitvoering gebaseerd op vooraf vastgestelde kaders, binnen risicobereidheid en toleranties.
- ◆ Dynamisch, iteratief en anticiperend op veranderingen en gericht op continu verbeteren.
- ◆ De governance waarborgt de onafhankelijkheid van de risicomanagementfunctie.
- ◆ Rekening houden met menselijk gedrag en culturele factoren.
- ◆ Aansluiten bij de complexiteit van de pensioenuitvoering en het vermogensbeheer.

Het uitgangspunt is dat het integraal risicobeheer het realiseren van de strategie en doelstellingen van het pensioenfonds dient te ondersteunen. Het fonds doorloopt hiervoor een cyclus waarbij de strategie en doelstellingen periodiek vanuit SWOT/trendanalyse herzien worden, de doelstellingen gekoppeld worden aan de strategische risico's en deze vervolgens samen met de reguliere operationele risico's (financieel en niet-financieel) ter beheersing opgenomen worden in de risicomanagement jaarcyclus. Hierna is een overzicht opgenomen van deze aanpak.

Risicomanagementcyclus - aanpak

De bovenstaand beschreven stappen worden door het fonds doorlopen, waarbij de missie, visie, strategie en doelstellingen zijn vastgesteld. In de volgende paragraaf komen de door het bestuur vastgestelde doelstellingen terug inclusief de risico's die daarbij geïdentificeerd zijn.

3.11.4. Strategische en operationele risico's

Het bestuur heeft in 2022 de doelstellingen van het fonds herijkt. In totaal zijn hierbij acht doelstellingen geformuleerd, waarbij vervolgens de bijbehorende strategische risico's geïdentificeerd zijn. Aan de hand van de strategische risico's is de beheerste realisatie van de strategische doelstellingen te monitoren. De strategische doelstellingen en bijbehorende strategische risico's zijn onderverdeeld naar domeinen.

Nr.	Domein	Strategische doelstellingen	Bijbehorende strategische risico's
1	Compliance / Integriteit / juridisch	VLEP streeft naar een duidelijke en eenvoudige regeling (o.a. loonbegrip)	• Ontoereikend uitvoeringsmanagement door (te) complexe regeling • Te hoge kosten
2	Compliance / Integriteit / juridisch	VLEP wil de regeling toekomstbestendig maken rekening houdend met de risicohouding van de deelnemers	• Verlies draagvlak sociale partners • Verlies draagvlak deelnemers
3	Operationeel / uitvoering	VLEP wil de uitvoering/ administratie toekomstbestendig maken	• Ontoereikend uitvoeringsmanagement (IT voldoet niet) • Onbeheerste transitie
4	Reputatie	VLEP wil stakeholdersmanagement vormgeven (incl. heldere communicatie)	• Verlies draagvlak sociale partners • Ontoereikend uitvoeringsmanagement • Onvoldoende heldere communicatie
5	Financieel / vermogensbeheer	VLEP streeft naar het behalen van verwacht overrendement gegeven de risicohouding	• Onvoldoende solvabiliteit • Onvoldoende beleggingsrendement • Verlies draagvlak sociale partners • Verlies draagvlak/ vertrouwen deelnemers
6	Financieel / vermogensbeheer	VLEP wil inhoud geven aan maatschappelijk verantwoord beleggen in haar beleggingsbeleid	• Ontoereikend beleggingsrendement waar het betreft MVB • Reputatierisico • Onvoldoende invulling van MVB
7	Financieel	VLEP wil kosten beheersen/ kosten binnen de begroting houden	• Verlies draagvlak sociale partners • Ontoereikend uitvoeringsmanagement
8	Governance	Governance op orde	• Verlies draagvlak toezichthouders • Geen evenwichtige besluitvorming in bestuur

Dit leidt tot de onderstaande acht strategische risico's die ieder kwartaal in de Integrale Risicorapportage gemonitord worden.

Nr. Strategische risico's

- 1 Onvoldoende solvabiliteit
- 2 Onvoldoende beleggingsrendement
- 3 Onvoldoende invulling van MVB
- 4 Onvoldoende heldere communicatie
- 5 Verlies draagvlak
- 6 Onbeheerste transitie naar nieuw stelsel
- 7 Ontoereikend uitvoeringsmanagement
- 8 Geen evenwichtige besluitvorming in bestuur

Naast de strategische risico's zijn door het fonds de operationele risico's geïdentificeerd (zie tabel hieronder). Daarvoor is aangesloten bij het FOCUS ! FIRM-raamwerk, zoals geformuleerd door DNB.

Financiële risico's	Niet-financiële risico's
1. Matching-/renterisico	5. Omgevingsrisico
2. Marktrisico	6. Operationeel risico
3. Kredietrisico	7. Uitbestedingsrisico
4. Verzekeringstechnisch risico	8. IT-risico
	9. Integriteitsrisico
	10. Juridisch risico

Ook de materiële ontwikkelingen van deze risico's zijn in de Integrale Risicorapportage meegenomen. De strategische en belangrijkste operationele risico's worden elk kwartaal ingeschat en gerapporteerd aan het bestuur aan de hand van kritieke indicatoren (KPI's en KRI's).

Kritieke indicatoren zijn onderliggend aan het (strategische/operationele) risico en kunnen daarmee de realisatie van de doelstelling bedreigen of juist versterken. Een voorbeeld van een KPI bij een strategisch risico is het realiseren van de deadlines voor de transitie naar het nieuwe pensioenstelsel (strategisch risico - nummer 6). Een voorbeeld van een KPI bij een operationeel risico is bijvoorbeeld het % renteafdekking (bij nummer 1, het renterisico).

Door het monitoren van deze indicatoren wordt de realisatie van de strategie versterkt. De KPI's/KRI's zijn een vertaling van de risicobereidheidsprincipes en vormen per risico (operationeel en strategisch) de risicotoleranties. Met behulp van de KPI's/KRI's wordt de werking van de belangrijkste beheersmaatregelen van het fonds gecontroleerd.

3.11.5. Risicometing en risicobereidheid

Na het identificeren van de strategische en operationele risico's is een inschatting gemaakt van de bijbehorende kans en impact die wordt verwacht indien er geen beheersmaatregelen worden ingezet. Deze kans maal impact geeft het bruto risico weer. Als het bruto risico de risicobereidheid overschrijdt of dreigt te overschrijden, is de inzet van beheersmaatregelen noodzakelijk.

Het fonds hanteert een 5-puntsschaal voor strategische en operationele risico's.

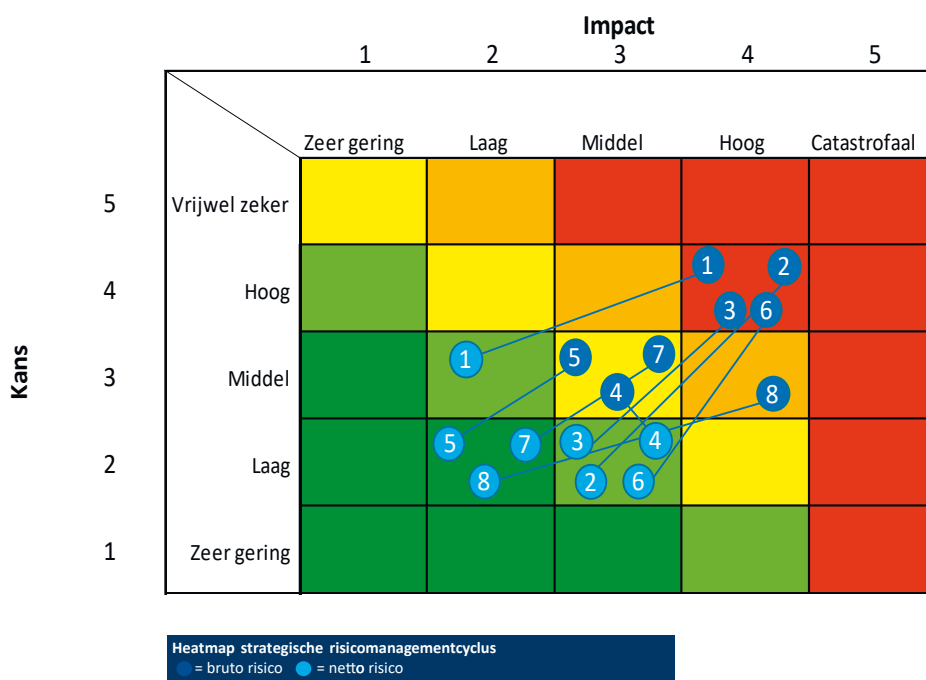
Kans	Kans (niet-)financieel	Impact	Impact	
			financiële risico's	Impact niet-financiële risico's
1. Zeer gering	Onwaarschijnlijk dat het zich voordoet de komende 5 jaar / Heeft zich niet eerder voorgedaan binnen het fonds	1. Zeer gering	Dekkingsgraad wordt niet negatief beïnvloed.	Risico op interne (incl. uitvoerders) negatieve of kritische berichtgeving / Het niveau van dienstverlening van het fonds wordt beïnvloed, maar geen gevolgen voor de tevredenheid van deelnemers / Makkelijk te herstellen
2. Laag	Doet zich mogelijk voor binnen 3 jaar / Heeft zich voorgedaan de afgelopen 5 jaar	2. Laag	Dekkingsgraad daalt met maximaal 5%	Risico op interne (incl. uitvoerders) negatieve of kritische berichtgeving / Het niveau van dienstverlening van het fonds wordt beïnvloed, met als gevolg een beperkte daling van de tevredenheid van deelnemers / Is te herstellen
3. Middel	Heeft de potentie om op te treden binnen het komend jaar / Heeft zich voorgedaan de afgelopen 2 jaar	3. Middel	Dekkingsgraad daalt met maximaal 10%	Risico op negatieve publiciteit pensioensector / Negatieve reacties vanuit DNB, AFM of AP / Het niveau van dienstverlening van het fonds wordt beïnvloed, met als gevolg een behoorlijke daling van de tevredenheid van deelnemers / Is moeilijk te herstellen
4. Hoog	Treedt op het komend jaar / Heeft zich het afgelopen jaar voorgedaan	4. Hoog	Dekkingsgraad daalt met meer dan 10%	Risico op negatieve publiciteit pensioensector / Structureel negatieve reacties vanuit DNB, AFM of AP / Het niveau van dienstverlening van het fonds wordt beïnvloed, met als gevolg een grote daling van de tevredenheid van deelnemers / Erg moeilijk te herstellen

5. Vrijwel zeker	Treedt op het komend half jaar / Heeft zich de afgelopen 6 maanden voorgedaan	5. Catastrofaal	Dekkingsgraad daalt met meer dan 15% / Dekkingsgraad daalt onder de kritische dekkingsgraad	Risico op negatieve publiciteit richting pensioensector en aanverwante sectoren (werkgevers en werknemers) / Aantekening of boete vanuit DNB, AFM of AP / Het niveau van dienstverlening van het fonds wordt sterk beïnvloed, met als gevolg een zeer grote daling van de tevredenheid van deelnemers / Bijna niet meer te herstellen
------------------	---	-----------------	---	---

Beheersmaatregelen beogen de kans en/of impact te verlagen. Het netto risico is de uitkomst van de vermenigvuldiging van kans en impact rekening houdend met het effect van de beheersmaatregelen.

In onderstaande heatmap zijn de bruto (donkerblauw) en netto (lichtblauw) scores van de strategische risico's weergegeven met per nummer het risico zoals hieronder opgenomen.

1. Onvoldoende solvabiliteit
2. Onvoldoende beleggingsrendement
3. Onvoldoende invulling van MVB
4. Onvoldoende heldere communicatie
5. Verlies draagvlak
6. Onbeheerste transitie naar nieuw stelsel
7. Ontoereikend uitvoeringsmanagement
8. Geen evenwichtige besluitvorming in bestuur

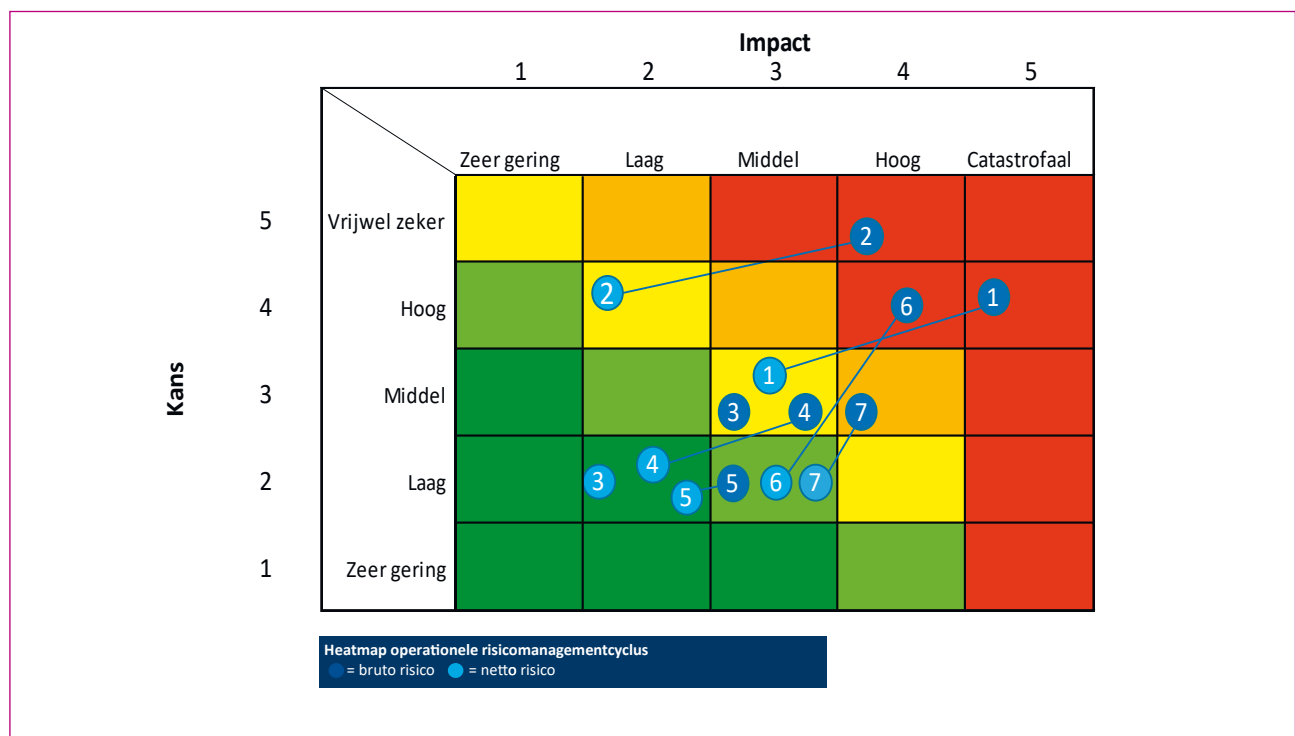

Voor de strategische risico's is een risicobereidheid geformuleerd van geel (kans maal impact maximaal 9). Alle netto strategische risico's voldoen aan deze risicobereidheid.

De grootste (bruto) strategische risico's zijn risico 1, 2, 3, en 6 (rode vlakken). Door middel van beheersmaatregelen worden deze risico's teruggebracht. Het risico op onvoldoende solvabiliteit (1) wordt gemitigeerd met name door de gedeeltelijke afdekking van het renterisico en de toets van het beleggingsbeleid middels periodieke uitvoering van een ALM studie. Het risico op onvoldoende beleggingsrendement (2) wordt vanuit het afdekkingsbeleid en de strategische portefeuilleconstructie gemitigeerd waarbij ook het beleggingsbeleid middels de ALM studie periodiek gecontroleerd wordt. Het strategische risico van onvoldoende invulling van MVB (3) wordt beheerst vanuit de uitvraag die onder deelnemers is uitgevoerd naar de wensen t.a.v. ESG, de vertaling daarvan is meegenomen in het MVB-beleid en vervolgens is de implementatie van dit beleid in de beleggingsportefeuille toegepast. Het risico op een onbeheerste transitie (6) wordt vooral beperkt door het instellen van een goede transitieorganisatie en het vastleggen en beheerst uitvoeren van het projectplan voor de transitie.

In onderstaande heatmap zijn de bruto en netto scores van de belangrijkste operationele risico's weergegeven met per nummer het risico zoals hieronder opgenomen.

1. Matching-/renterisico
2. Marktrisico
3. Kredietrisico
4. Operationeel risico
5. Uitbestedingsrisico
6. IT risico
7. Handavingsrisico

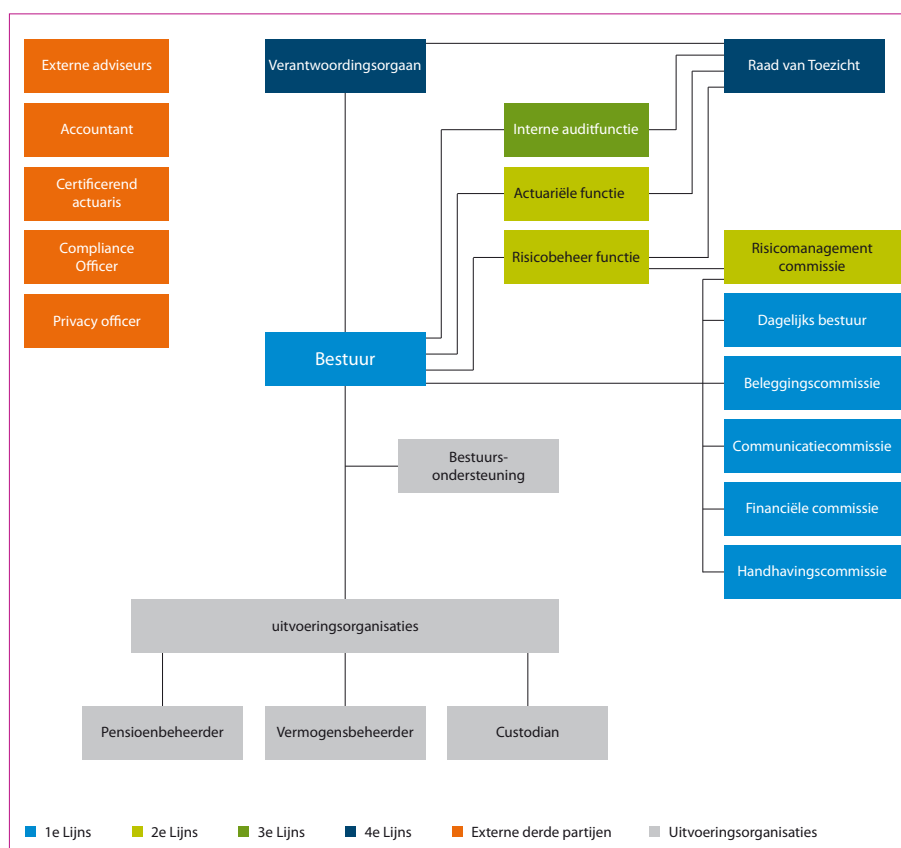
Voor de financiële risico's is een risicobereidheid geformuleerd van geel (kans maal impact maximaal 9) voor de met beleggingen samenhangende matching-/renterisico en marktrisico. (Licht) groen (kans maal impact maximaal 6) is de risicobereidheid voor de overige financiële en operationele risico's. Alle netto risico's bevinden zich binnen de vastgestelde risicobereidheid.

De belangrijkste beheersmaatregelen voor de financiële risico's zijn onderdeel van het beleggingsproces. Dit betreft o.a. de renteafdekking, de valuta-afdekking, de toets van het beleggingsbeleid in de ALM-studie en de samenstelling van de strategische normportefeuille met de bijbehorende keuze voor benchmarks, waarbij onder meer aandacht is voor voldoende liquiditeit en spreiding van risico's. Het fonds hanteert uiteenlopende beheersmaatregelen voor de niet-financiële operationele risico's. De belangrijkste maatregelen zijn de inrichting van de governance van het pensioenfonds, het communicatiebeleid en het uitbestedings-, IT en datakwaliteit-beleid.

Onder meer met behulp van verantwoordingsrapportages van de uitbestedingspartijen, de IRM-kwartaalrapportage en risicokaarten worden de hoofd risico's en overige risico's voor het fonds gedurende het jaar gemonitord.

3.11.6. Governance

In de volgende figuur is het organogram (per 1 januari 2022) van VLEP weergegeven. De rollen van de verschillende actoren zijn beschreven in de ABTN en in de verschillende reglementen. Gestreefd wordt naar een onderscheid tussen de eerste, tweede en derde lijn tussen bestuur en bestuurscommissies conform het 'three lines of defence' model.

De taken in het kader van risicomanagement zijn verdeeld over het bestuur, de commissies en externe partijen.

Bestuur

Binnen VLEP worden beleidsbeslissingen genomen door het bestuur, al dan niet voorbereid door separate commissies. Bij elke beleidsbeslissing, ongeacht welk gremium deze heeft voorbereid, zijn de regels van de IRM-methodiek van toepassing. Dit betekent dat een integrale afweging wordt gemaakt van de gevolgen van het wel/niet uitvoeren van het betreffende besluit langs de lijn van deze methodiek. De vraag is daarbij telkens: blijft het fonds binnen de vooraf gestelde risicobereidheid, indien het besluit wordt genomen?

Risicomanagementcommissie

De risicomanagementcommissie is verantwoordelijk voor het vervullen van de risicobeheerfunctie. De voorzitter van de risicomanagementcommissie is de houder van de risicobeheerfunctie en daardoor eindverantwoordelijk voor de uitoefening van de taken die vallen onder de risicobeheerfunctie. De risicomanagementcommissie heeft een tweedelijnsrol bij de coördinatie en handhaving van het volgen van de gekozen IRM-methodiek en bewaakt het proces rondom de eigen risicobeoordeling.

De risicomanagementcommissie heeft daarnaast een adviserende rol op het gebied van integraal risicomanagement met name ten aanzien van het IRM-beleid en -proces en de niet-financiële risico's.

Beleggingscommissie

Een belangrijk onderdeel van het beleid van het fonds betreft het vermogensbeheer. Aan de beleggingscommissie zijn de volgende FIRM risico's toebedeeld:

- ◆ Matching-/renterisico,
- ◆ Marktrisico,
- ◆ Kredietrisico,
- ◆ Uitbestedingsrisico (fiduciair en custodian).

Communicatiecommissie

De communicatiecommissie is als eerstelijnscommissie verantwoordelijk voor het:

- ◆ Omgevingsrisico

Financiële commissie

De financiële commissie is als eerstelijns commissie verantwoordelijk voor het:

- ◆ Kostenrisico (onderdeel van operationeel risico)

Handhavingscommissie

De handhavingscommissie is als eerstelijns commissie verantwoordelijk voor het:

- ◆ Risico op afdwingbaarheid contracten (onderdeel van juridisch risico)

Dagelijks bestuur

Aan het dagelijks bestuur toebedeeld zijn het:

- ◆ Uitbestedingsrisico (pensioenadministratie en bestuursondersteuning),
- ◆ IT-risico,
- ◆ Verzekeringstechnisch risico,
- ◆ Juridisch risico,
- ◆ Integriteitsrisico,
- ◆ Operationeel risico.

Hiermee zijn de tien operationele hoofd risico's (FIRM) verdeeld over de verschillende bestuurscommissies, waarbij de integrale beoordeling van de risico's niet uit het oog wordt verloren.

Uitbestedingspartners

De uitbestedingspartners hebben hun eigen verantwoordelijkheid voor het risicomanagement binnen hun eigen organisaties. Het fonds beoordeelt het risicomanagement van de uitbestedingspartners bij het aangaan van de relatie en bij periodieke evaluaties op basis van een eigen normenkader.

Bij de voorbereiding van voorstellen aan het bestuur wordt de uitbestedingspartner geconsulteerd indien het voorstel raakt aan het werkterrein van de uitbestedingspartner.

3.11.7. Systematische integriteitsrisicoanalyse (SIRA)

In de systematische integriteitsrisicoanalyse beoordeelt het fonds diverse risico's op het gebied van o.a. het niet naleven van wet- en regelgeving, fraude en cybercrime. Om risico's als belangenverstrengeling, overtreding van sanctieregelgeving en interne of externe fraude te mitigeren zijn beheersmaatregelen ingesteld. Belangrijke beheersmaatregelen zijn:

- ◆ uitbestedingsbeleid en -overeenkomsten;
- ◆ gedragscodes voor het fonds en uitbestedingspartijen;
- ◆ autorisatie- en procuratieregeling;
- ◆ beleid omtrent incidenten, integriteit en de klokkenluidersregeling;
- ◆ toetsing door een compliance officer;
- ◆ monitoringsrapportages.

Het fonds beoordeelt de netto risico's als laag, met uitzondering van cybercrime, maatschappelijk onbetamelijk gedrag en het ontduiken van fiscale regelgeving. Deze risico's zijn beoordeeld als beperkt.

3.12. Toekomstparagraaf

3.12.1. Aanpassing rentetermijnstructuur

De technische voorzieningen per 31 december 2022 zijn vastgesteld op basis van de rentetermijnstructuur van De Nederlandsche Bank per 31 december 2022 en de factoren zoals genoemd in de grondslagen bij de jaarrekening. Vanaf 1 januari 2023 wordt de rentetermijnstructuur gebaseerd op de nieuwe UFR parameters. Deze wijziging wordt doorgevoerd op basis van het advies van de Commissie Parameters van 29 november 2022. Indien deze nieuwe UFR al op 31 december 2022 toegepast zou worden, bedraagt de dekkingsgraad 109,8%. Dat is 0,6%-punt lager dan de vastgestelde dekkingsgraad per 31 december 2022.

Door de invoering van de nieuwe UFR per 1 januari 2023 is een tussentijds einde gekomen aan de stapsgewijze aanpassing van de rentetermijnstructuur. Deze aanpassing was gepland van 2021 tot en met 2024. De laatste twee stappen van deze aanpassing zijn komen te vervallen.

3.12.2. Financiële positie bij vaststelling jaarverslag

Per 31 mei 2023 bedraagt de dekkingsgraad 114,5%. De eerste maanden van 2023 zijn gekenmerkt door onrust op de financiële markten. De inflatie lijkt wat te zijn geluwd ten opzichte van 2022, maar is nog altijd hoog. Desondanks zetten centrale banken de renteverhogingen door. De bankensector is opgeschrikt door het faillissement van de Amerikaanse Silicon Valley Bank en de problemen bij Credit Suisse. De financiële positie van het fonds kent een grillig verloop in 2023 door deze onrust op de markten.

3.12.3. Verlenging tijdelijke maatregelen tot beoogde ingangsdatum Wet Toekomst Pensioenen

De tijdelijke regeling die bepaalt dat pensioenfondsen vrijstelling krijgen om de pensioenen niet te hoeven verlagen bij een dekkingsgraad onder de 104%, maar pas bij 90%, wordt verlengd tot 1 juli 2023. Dat staat in een Kamerbrief die minister Schouten op 23 december 2022 naar de Tweede Kamer stuurde.

De tijdelijke regeling die bepaalt dat pensioenfondsen al bij een dekkingsgraad van minimaal 105% mogen indexeren, wordt ook verlengd tot 1 juli 2023.

3.12.4. Eenmalige mogelijkheid tot aanpassing rendement op vastrentende waarden

De Minister van Armoedebelid, Participatie en Pensioenen heeft de Tweede Kamer op 23 februari geïnformeerd over het ontwerpbesluit tot wijziging van het Besluit financieel toetsingskader pensioenfondsen en het Besluit uitvoering Pensioenwet vanwege vaststelling van de parameters vanaf inwerkingtreding van de Wet toekomst pensioenen. Onderdeel van de wijziging is dat pensioenfondsen de ruimte krijgen om in het geval van een gedempte kostendekkende premie op basis van verwacht rendement bij de premievaststelling voor het jaar 2024 eenmalig het verwachte rendement op vastrentende waarden opnieuw vast te zetten voor een periode van vijf jaar. Op deze manier kan een fonds dat uitgaat van een gedempte kostendekkende premie de herijking van het rendement op beursgenoteerde aandelen en de inflatie in samenhang met het rendement op vastrentende waarden herijken. Zodoende sluiten alle parameters aan op de meest actuele inzichten en verwachtingen. Hierdoor hebben deze fondsen de ruimte om gedurende de transitie naar het nieuwe stelsel de premie stabiel te houden en wordt voorkomen dat fondsen nu worden geconfronteerd met een premiebijstelling als gevolg van de herijking van de parameters en later tijdens de transitie mogelijk opnieuw worden geconfronteerd met een premiebijstelling als gevolg van het aflopen van de vijfjaarsperiode voor vastrentende waarden.

4 Bestuursverslag - Uitvoering van de pensioenregeling

4.1. Inleiding

Dit hoofdstuk geeft een overzicht van de belangrijkste kenmerken van de pensioenregeling van het fonds. Daarnaast komen de wijzigingen in reglementen die in 2022 zijn doorgevoerd aan de orde.

4.2. De pensioenregeling

Pensioensysteem

Het pensioensysteem is een zogenaamde middelloonregeling. De pensioenuitkering is gebaseerd op het salaris dat gemiddeld verdiend wordt. De pensioenuitkering betreft een levenslange uitkering en gaat in op de eerste van de maand waarin de 68-jarige leeftijd wordt bereikt.

Toetredingsleeftijd

Een werknemer die in dienst is bij een werkgever die is aangesloten bij het pensioenfonds, neemt verplicht deel aan de pensioenregeling. De deelname gaat in op de eerste dag van de maand waarin de werknemer 20 jaar wordt.

Pensioenleeftijd

De normale pensioenleeftijd is 68 jaar; het is mogelijk de ingangsdatum van het pensioen te vervroegen tot op zijn vroegst 58 jaar. Uitstel van de ingangsdatum van het ouderdomspensioen is mogelijk tot maximaal 70 jaar.

Pensioengrondslag

Als pensioengrondslag geldt het pensioengevend loon verminderd met de franchise. De franchise bedroeg in 2022 EUR 13.518 (2021: EUR 13.256). Het maximum pensioengevend salaris in 2022 bedroeg EUR 71.634 (2021: EUR 70.244).

Opbouwpercentage ouderdomspensioen

Het opbouwpercentage voor de basisregeling per sector is afhankelijk van de hoogte van de premie en als volgt vastgesteld:

Sector	Opbouw percentage 2022
Vleeswaren	1,30%
Gemaksvoeding	1,22%
Versvlees	1,40%
Pluimveevlees	1,29%

Partnerpensioen

Het partnerpensioen bedraagt 70% van het te behalen ouderdompensioen. Op het voor 2014 opgebouwde levenslang partnerpensioen blijft het pensioenreglement 2006 van toepassing.

Tijdelijk partnerpensioen

Het tijdelijk partnerpensioen bedraagt 30% van het te behalen ouderdompensioen. Het tijdelijk partnerpensioen loopt door tot de AOW-leeftijd van de nabestaande.

Wezenpensioen

Het halfwezenpensioen bedraagt 14% van het te behalen partnerpensioen en wordt uitgekeerd tot 18 jaar of tot 27 jaar voor studerende kinderen. Als beide ouders zijn overleden, wordt het wezenpensioen verdubbeld.

Herschikken

Op de pensioendatum heeft de (gewezen) deelnemer het recht zijn (opgebouwde) partnerpensioen geheel of gedeeltelijk om te ruilen in een hoger ouderdompensioen of andersom. Daarnaast heeft de (gewezen) deelnemer het recht een deel van het ouderdompensioen te gebruiken om het ouderdompensioen eerder in te laten gaan dan op de pensioendatum. Uitstel van de ingangsdatum van het ouderdompensioen is mogelijk tot maximaal 70 jaar. Tot slot heeft de (gewezen) deelnemer bij wie het ouderdompensioen ingaat op de pensioendatum het recht de hoogte van het ouderdompensioen te variëren.

Premie

De premiepercentages verschillen per sector en bedragen in 2022.

Sector	Premie 2022
Vleeswaren	25,45%
Gemaksvoeding	23,99%
Versvlees	27,08%
Pluimveevlees	25,30%

Premievrijstelling

Als een deelnemer een WIA- of WAO-uitkering ontvangt, voorziet het reglement in een premievrije opbouw. Voor de voortzetting van de pensioenopbouw is over dit inkomensgedeelte geen bijdrage verschuldigd. Indien de deelnemer verzuimd heeft de arbeidsongeschiktheid tijdig te melden, is het fonds bereid alsnog premievrijstelling toe te kennen indien de deelnemer kan aantonen wel aan de overige voorwaarden te voldoen.

4.3. Schattingswijzigingen

In 2022 hebben wijzigingen van de actuariële grondslagen plaatsgevonden en een wijziging in de opbouw van de voorziening voor arbeidsongeschiktheid.

4.3.1. Wijziging actuariële grondslagen

Jaarlijks worden de actuariële grondslagen en/of methoden beoordeeld en mogelijk herzien ten behoeve van de berekening van de actuele waarde van de pensioenverplichtingen. Hierbij wordt gebruikgemaakt van interne en externe actuariële deskundigheid. Dit betreft onder meer de vergelijking van veronderstellingen ten aanzien van sterfte, lang leven, arbeidsongeschiktheid met werkelijke waarnemingen, zowel voor de gehele bevolking als voor de populatie van het fonds. De vaststelling van de toereikendheid van de

voorziening voor pensioenverplichtingen is een proces waarbij gebruik wordt gemaakt van schattingen en oordelen door het bestuur van het fonds. Het effect van deze wijzigingen wordt verantwoord in het resultaat op het moment dat de actuariële uitgangspunten worden herzien.

Het fonds heeft in 2022 uitgebreid onderzoek gedaan naar de fondsgrondslagen en heeft de volgende aanpassingen doorgevoerd:

- ◆ Overstap op de nieuwe Prognosetafel AG2022 (effect op de technische voorziening is +0,9%);
- ◆ Herijking ervaringssterfte (effect op de technische voorziening is +0,0%);
- ◆ Herijking partnerfrequenties (effect op de technische voorziening is -0,0%);
- ◆ Aanpassing van het veronderstelde leeftijdsverschil naar 2 jaar en 8 jaar voor mannen en 2 jaar en 10 maanden voor vrouwen effect op de technische voorziening is -0,4%);
- ◆ Verlaging wezenopslag van 3,5% naar 2% (effect op de technische voorziening is -0,2%);
- ◆ Wijziging van de voorziening IBNR van 0,9% naar 1,8% van de pensioengrondslagsom over de afgelopen twee boekjaren (effect op de technische voorziening is +0,4%) .

4.3.2. Wijziging in opbouw voorziening voor arbeidsongeschikten

Er heeft een wijziging plaatsgevonden in de voorziening arbeidsongeschikten als onderdeel van de mutatie uit arbeidsongeschiktheid. Het totaal effect van deze wijziging bedraagt EUR 18 miljoen stijging, waarvan EUR 7,1 miljoen betrekking heeft op de wijziging van het opbouwpercentage en de indexering van de pensioengrondslag per 1 januari 2022, dit was nog niet verwerkt in de technische voorziening per 31 december 2022. De wijziging in het opbouwpercentage en de indexering per 1 januari 2023 is extracomptabel verwerkt in de technische voorziening per 31 december 2022.

4.4. Wijzigingen statuten en reglementen

De statuten en reglementen van het fonds zijn in 2022 aangepast.

4.4.1. Statuten

In 2022 zijn de statuten gewijzigd. De wijzigingen betreffen de statutaire vastlegging van de rol van de sleutelfunctiehouders, de gewijzigde werkingssfeer uit de verplichtstelling alsmede enkele bepalingen die ten doel hebben de continuïteit in de besturing van het fonds te borgen.

4.4.2. Pensioenreglement

Het pensioenreglement is in 2022 gewijzigd. De wijzigingen waren zowel inhoudelijk als redactioneel. De inhoudelijke wijzigingen met gevolgen voor de deelnemers zijn in een nieuwsbrief aan de actieve deelnemers van het fonds meegedeeld.

De wijzigingen betroffen de kerncijfers (franchise, opbouwpercentage etc.), de flexibiliserings- en afkoopfactoren, verduidelijking van de samenloop van inkomen uit dienstverband en premievrije pensioenopbouw wegens arbeidsongeschiktheid en enkele redactionele aanscherpingen.

4.4.3. Uitvoeringsreglement

Het uitvoeringsreglement is in 2022 gewijzigd. De wijziging betreft de toevoeging van een artikel waarin de kosten voor het behandelen van vrijstellingsverzoeken zijn opgenomen.

4.4.4. Verplichtstelling

De verplichtstelling van het fonds met daarin de beschrijving van de bedrijfstakken die verplicht zijn aangesloten is in 2022 aangepast. In de werkingssfeer van de pluimveeverwerkende industrie is een beperking opgenomen dat er sprake dient te zijn van ten minste 3.000 stuks respectievelijk 5.000 kg per week. Deze aanpassing is een gedeeltelijke intrekking, waardoor een beperkt aantal kleinere

werkgevers niet meer bij het fonds is aangesloten. De impact op het fonds is zeer minimaal. Daarnaast is een definitie van de directeur-groootaandeelhouder (dga) toegevoegd. Het besluit tot gedeeltelijke intrekking en wijziging van de verplichtstelling is door de Minister bekrachtigd en op 5 april 2022 in De Staatscourant gepubliceerd.

4.5. Slotopmerkingen

Hierna is het verslag opgenomen van de raad van toezicht en het verantwoordingsorgaan. Na deze rapportages volgt de jaarrekening waarin de financiële gegevens over het boekjaar 2022 staan vermeld.

Tot slot danken wij iedereen die in het verslagjaar heeft bijgedragen aan het goed functioneren van de stichting.

Vastgesteld te Woerden, 22 juni 2023.

Stichting Bedrijfstakpensioenfondsen voor Vlees, Vleeswaren, Gemaksvvoeding en Pluimveevlees

De heer J.R. Schepen
Werkgeversvoorzitter

Mevrouw I.M. van Eekelen
Werknemersvoorzitter

5 Verslag van de raad van toezicht

5.1. Inleiding

De raad van toezicht (hierna de raad) richt zich op het beleid van het bestuur en op de algemene gang van zaken in het pensioenfonds. De raad ziet in ieder geval toe op de risicobeheersing en evenwichtige belangenafweging door het bestuur. De raad vormt zich ook een oordeel over het functioneren van het bestuur.

Voor 2022 heeft de raad een toezichtplan 2022 opgesteld met daarin beschreven haar visie op toezichthouden, het toezichtkader en de toezichtthema's met een uitgewerkt normenkader. De werkwijze van de raad is gebaseerd op de Code Pensioenfonds en op de VITP-Toezichtcode. In deze samenvatting wordt ingezoomd op de meest materiële zaken. Daarbij is de materialiteit bepaald door de grootste impact op de risicobeheersing en/of op de strategie van het fonds. Op grond van deze scope komen de volgende onderwerpen in beeld, die in de navolgende paragrafen aan de orde komen.

- ◆ Voorbereiding overgang naar nieuwe pensioenstelsel;
- ◆ Strategie;
- ◆ Governance;
- ◆ Financiële opzet;
- ◆ Beleggingsbeleid inclusief klimaatbeleid;
- ◆ Communicatie;
- ◆ IT, informatiebeveiliging en datakwaliteit.

Daarnaast wordt ingegaan op de naleving en toepassing Code Pensioenfonds en het functioneren van de raad in 2022.

5.2. Voorbereiding overgang naar nieuwe pensioenstelsel

Het bestuur is al twee jaar zeer voortvarend aan de slag met het voorbereiden van de transitie naar het nieuwe pensioenstelsel. Het bestuur laat zich daarbij ondersteunen door een externe adviseur. De afhankelijkheid van sociale partners voor het bereiken van een eenvoudige en goed uitvoerbare pensioenregeling is groot. Het '1-loonbegrip' is daarbij een belangrijk en ook zeer complex aspect. Het bestuur besteedt hier veel aandacht aan en hoopt dit traject binnenkort af te ronden.

Op een aantal aspecten inzake de overgang naar de wet toekomst pensioenen zijn de eerste deelbesluiten door het bestuur genomen. Daarop heeft de raad gereflecteerd en enkele aanbevelingen met het bestuur gedeeld. Het gaat om:

- a. Planning van het transitieproject;
- b. Fonds governance ter versterking van een goede transitie en gegeven de overstap naar een premieregeling;
- c. Keuze van sociale partners voor de solidaire premieregeling;
- d. Risicobeheersing van alle risico's rond de transitie.

Het bestuur is met de aanbevelingen die de raad heeft gedaan voortvarend aan de slag gegaan door deze aandacht te geven of op te volgen. De raad heeft ook een aantal strategische vragen bij het bestuur neergelegd die onder andere relevant zijn het kader van de WTP voorbereidingen:

- a. Op welke wijze (middels welke criteria) gaat het bestuur de evenwichtigheid van te nemen besluiten/te maken keuzes in het kader van de WTP voor alle betrokkenen (deelnemers, pensioengerechtigden, slapers) onderbouwen?
- b. Het fonds heeft de ervaring dat een groot aantal deelnemers het pensioen niet opvraagt. Heeft het bestuur al nagedacht hoe ze hiermee om wil gaan tijdens de transitie? Momenteel wordt er gedurende 4 jaar een voorziening aangehouden voor niet-opgevraagde pensioenen. Na die 4 jaar vervalt de voorziening voor het niet opgevraagde pensioen aan de algemene reserve. Hoeveel ruimte houdt het bestuur aan voor de niet opgevraagde pensioenen in de Reserve Operationele kosten die onder de WTP ingericht gaat worden?

5.3. Strategie

In 2022 heeft het bestuur naast de voorbereiding van overgaan naar de WTP ook gericht onderzocht bij welke uitvoeringspartij dat het beste kan gebeuren. Inmiddels is besloten te transiteren bij AZL en is aan AZL laten weten dat het proces van voorbereiding meer tijd vergt en dat de transitiedatum daarom naar 1-1-2026 is verschoven. De raad complimenteert het fonds met de wijze waarop ze dit proces heeft vorm gegeven.

Het fonds heeft net als voorgaande jaren in haar jaarplan doelstellingen opgenomen. De al eerder door de raad meegegeven suggestie om deze doelstellingen SMART te formuleren is nog niet opgevolgd, reden dat de raad deze suggestie herhaalt. Door het SMART formuleren van de doelstelling kan de te ondernemen actie meer gefocust worden en kan het fonds scherper verantwoording afleggen over het al dan niet bereiken van het gewenste resultaat.

De raad heeft ook de volgende strategische vraag meegegeven: Gezien het grote aantal juridische procedures inzake de verplichtstelling adviseert de raad om dit aspect mee te nemen bij het bepalen van de strategie van het fonds.

5.4. Governance

De raad beoordeelt de wijze waarop het bestuur met governance issues omgaat over het algemeen als adequaat. Wel wijst de raad op het gevaar dat als er bij bestuursmutaties steeds naar alleen de situatie op dat moment wordt gekeken er mogelijk op langere termijn te verwachten problemen niet aan bod komen. Als voorbeeld schetst de raad het volgende: de bemensing van de Beleggingscommissie is afhankelijk van het beschikbaar hebben/krijgen van mensen die tenminste deskundigheidsniveau B kunnen bereiken op dit deskundigheidsgebied. De raad doet dan ook de aanbeveling om te zorgen voor een continuïteitsplanning voor het bestuur en specifiek voor de moeilijker te vervullen posities.

De raad geeft het bestuur ook de vraag mee of het huidige bestuursmodel (paritair) toekomstbestendig is. Tenslotte stelt de raad met plezier vast dat het in 2022 is gelukt het bestuur diverser te maken door het toetreden van een jonge vrouw.

5.5. Financiële opzet

Ondanks de slechte beleggingsrendementen in 2022 is door de stijgende rente de dekkingsgraad gestegen waardoor het mogelijk is geweest een bescheiden indexatie per 1-1-2023 te geven. Sociale partners besloten de 1% herstellapremie ter beschikking te stellen voor het verbeteren van het opbouwpercentage, dat ook daarmee echter nog steeds ver achter blijft bij de ambitie van 1,7%. Dat is de reden van de aanbeveling die de raad deed om de pensioenpremie conform de ambitie te berekenen en dit eerst te 'vragen' aan sociale partners. Het is verder van belang dat deelnemers begrijpen dat de lage opbouw te wijten is aan een te lage premie.

5.6. Beleggingsbeleid inclusief MVB beleid.

In 2022 zijn mooie stappen gezet op zowel beleggingsgebied als op de invulling van het MVB beleid. De ambitie van het bestuur om eind 2023 volledig conform het nieuwe MVB beleid te beleggen vereist wel dat er doorgepakt moet worden. Het fonds heeft in CTI een professionele partij. Juist dan is het van belang om de regie bij het fonds te houden. In dat kader heeft de raad de volgende aanbevelingen gedaan :

- ◆ Zorg voor een voldoende kritische houding ten opzichte van de fiduciair manager;
- ◆ Borg de volgorde van de beleggingscyclus goed;
- ◆ Overweeg beleid op transitie ten aanzien van kosten en/of terugverdientijd;
- ◆ Maak bij beoogde transitie een plan met de volledige ex ante risico's en kosten en beslis hier expliciet over; maak na afloop een eindrapport met ex post realisatie;
- ◆ Geef meer aandacht aan efficiency en kosten.

5.7. Communicatie

Het fonds beseft dat communiceren over pensioen in de sector waar ze voor werkt een uitdaging is. Ze zet daarom in op gebruik van eenvoudig taalniveau, meertalige uitingen en (animatie)filmpjes. Deze strategie zal bovendien getest worden met onder meer panels. De raad juicht deze ontwikkelingen toe. Ook ten aanzien van MVB nemen de communicatie eisen toe. De raad geeft als aanbeveling mee dat deelnemers meegenomen moeten worden in het volgende: tussen het opstellen van beleid en het aanpassen van de beleggingsportefeuille zit een tijdsvertraging.

5.8. IT, informatiebeveiliging en Datakwaliteit

Om een beter beeld te krijgen van de datakwaliteit bij AZL heeft het bestuur in 2022 Datatrust opdracht gegeven een onafhankelijk beeld van de datakwaliteit te geven. Hier komen geruststellende resultaten uit. Om een goed vervolg te geven aan het DNB onderzoek naar informatiebeveiliging bij fonds en AZL heeft het fonds Kouters van der Meer ingezet. De raad beseft dat op dit vlak specialistische kennis van toegevoegde waarde is. Doch acht het ook van belang dat het bestuur voldoende reflectie heeft op het borgen van voldoende kennis en kunde terzake binnen het bestuur en bestuurlijke commissies. De raad heeft daarom de volgende aanbevelingen gedaan:

- ◆ Toon meer regie, met name richting AZL, ten aanzien van de benodigde/gewenste datakwaliteit. Maak daarbij gebruik van de handreiking van de Pensioenfederatie, omdat accountants zich er voor de agreement upon procedures op richten.
- ◆ Evalueer de controles/resultaten door Datatrust en stel vast of doorgaan met Datatrust voldoende toegevoegde waarde heeft.
- ◆ Houd oog voor voldoende IT-/Informatiebeveiligingskennis en expertise in het bestuur.

5.9. Naleving en toepassing Code Pensioenfonds

Over 2022 constateert de raad als volgt :

- ◆ Het bestuur past met uitzondering van norm 33 en 34, alle normen onder de 8 thema's toe.
- ◆ Speciale vermelding krijgt het realiseren van de geambieerde diversiteit in het bestuur (norm 33). Dat is evenwel nog niet gelukt binnen het verantwoordingsorgaan.
- ◆ VLEP wijkt af op norm 34. De benoemingstermijn die VLEP voor bestuurders hanteert is 6 jaar in plaats van 4 jaar en er is geen harde beperking na 12 jaar. Het is geen regel, maar het komt voor dat een bestuurder die al 12 jaar bestuurder is, wordt herbenoemd. De verklaring daarbij is het belang dat het bestuur hecht aan een nauwe relatie met de sectoren en continuïteit in het bestuur; zeker in het licht van de voorbereiding naar de transitie WTP.

5.10. Functioneren van de raad van toezicht in 2022

De samenstelling van de raad is in 2022 gewijzigd. De raad bestaat uit: Marc Vijver (sinds januari 2022 lid), Han Zevenhuizen (sinds oktober 2019 lid) en Cathrin van der Werf (sinds oktober 2019 voorzitter). Alle leden van de raad zijn het gehele jaar actief geweest. De raad heeft haar werk op basis van het toezichtplan 2022 ingericht.

De raad heeft in september 2022 onder leiding van een onafhankelijke externe deskundige een zelfevaluatie gehouden. De raad heeft de ambitie zijn efficiency en effectiviteit van toezicht te verhogen, met nadruk op een rolvervulling die waarde toevoegt voor het bestuur in het bijzonder en Pensioenfonds VLEP in het algemeen.

Woerden, 22 juni 2023

Namens de raad van toezicht van de Stichting Bedrijfstakpensioenfondsen voor Vlees, Vleeswaren, Gemaksvoeding en Pluimveevlees

Mevrouw C.M. van der Werf
Voorzitter raad van toezicht

6 Verslag van het verantwoordingsorgaan

6.1. Het verantwoordingsorgaan in 2022

Het verantwoordingsorgaan van het fonds bestaat uit vertegenwoordigers van deelnemers, pensioengerechtigden en werkgevers. De verhouding tussen het aantal leden namens werknemers en pensioengerechtigden is een afspiegeling van hun vertegenwoordiging in het pensioenfonds. Het verantwoordingsorgaan bestaat sinds 1 juli 2014 uit 9 leden: 6 leden namens werknemers, 2 leden namens pensioengerechtigden en 1 lid namens werkgevers.

In hoofdstuk 1.5 is de samenstelling van het verantwoordingsorgaan opgenomen.

Werkwijze verantwoordingsorgaan

Bij de beoordeling van het bestuur van het pensioenfonds heeft het verantwoordingsorgaan, als vertegenwoordiger van deelnemers, gewezen deelnemers, gepensioneerden en werkgevers, met name oog voor deze thema's:

- ◆ evenwichtige belangenbehartiging;
- ◆ maatschappelijk verantwoord beleggen;
- ◆ communicatie;
- ◆ kwaliteit van besturen en werkwijze van het fonds.

Daar waar nuttig of nodig wijst het verantwoordingsorgaan het bestuur op deze belangrijke thema's. Als het verantwoordingsorgaan door het bestuur om advies wordt gevraagd, probeert het verantwoordingsorgaan dit advies tijdens de gezamenlijke vergadering met het bestuur te geven. Indien dit niet mogelijk is, wordt er schriftelijk advies uitgebracht. Het bestuur heeft een jaarplanning opgesteld, zodat het verantwoordingsorgaan tijdig weet wanneer een advies gevraagd wordt. Dit komt de effectiviteit van de samenwerking ten goede.

De raad van toezicht verricht belangrijk werk als intern toezichtorgaan. Het oordeel van de raad weegt voor het verantwoordingsorgaan zwaar. Het verantwoordingsorgaan heeft regelmatig formeel en informeel overleg met de raad. Het verantwoordingsorgaan heeft in het boekjaar 2 maal met de raad van toezicht vergaderd.

6.2. Terugblik op 2022

Financiële positie

De grootste zorg van het verantwoordingsorgaan gaat al geruime tijd uit naar de financiële positie, die aan het begin van 2022 met een dekkingsgraad van 100,0% aan de beterende hand was. In 2022 herstelde de financiële positie zich verder, eindigend op een dekkingsgraad van 110,5%. Eind 2022 heeft het fonds voor het eerst sinds 2008 besloten een toeslag te verlenen. Alle pensioenen zijn per 1 januari 2023 met 3% verhoogd. De tijdelijke versoepeling van de regels voor het verlenen van toeslagen maakte dit mogelijk. Het verantwoordingsorgaan is blij met de verbetering van de financiële positie en de eerste toeslagverlening sinds 2008.

COVID-19

De gevolgen van de Coronapandemie verdwenen gedurende 2022 steeds meer naar de achtergrond. De vergaderingen waren in het begin van het jaar nog digitaal, maar vanaf het voorjaar zijn er ook weer fysieke bijeenkomsten geweest. Het verantwoordingsorgaan is opgelucht dat de situatie is verbeterd. Het hervatten van de fysieke bijeenkomsten wordt door de leden van het verantwoordingsorgaan als prettig ervaren.

Wet Toekomst Pensioenen

In 2022 zijn de belangrijke stappen gezet op weg naar de transitie naar het nieuwe pensioenstelsel. Het verantwoordingsorgaan volgt de vorderingen van het bestuur en de werkgroep nauwlettend. Ook bereidt het verantwoordingsorgaan zich voor op de eigen rol in de transitie door middel van studiedagen en het bijwonen van diverse bijeenkomsten van De Pensioenfederatie.

Het verantwoordingsorgaan heeft in 2022 aandacht gevraagd voor de zorgvuldigheid van de voorbereiding van de te maken beleidskeuzes, waarbij voldoende ruimte moet zijn voor het gedegen voorbereiden van adviezen door het verantwoordingsorgaan.

Het verantwoordingsorgaan realiseert zich dat de overgang naar een geheel nieuw pensioenstelsel complex is en dat vooraf gewenste tijdslijnen niet altijd mogelijk blijken. Sociale partners, het fonds en de uitvoeringsorganisaties hebben nog veel werk te verzetten. Ook het langdurige wetgevingsproces zorgt ervoor dat de transitiedatum onder druk staat. De verbeterde financiële positie maakt een snelle overgang gelukkig minder urgent.

Voordracht nieuw lid raad van toezicht

De heer M.P. Vijver is na bindende voordracht door het verantwoordingsorgaan benoemd als lid van de raad van toezicht met ingang van 1 januari 2022. De heer Vijver volgt daarmee mevrouw Verheul op die in 2021 is afgetreden.

Vergaderingen en andere bijeenkomsten

Het verantwoordingsorgaan heeft in het verslagjaar 5 maal vergaderd, 4 maal overleg gehad met het bestuur en 2 maal met de raad van toezicht. Ook heeft er in het kader van het nieuwe pensioenstelsel regelmatig overleg met het dagelijks bestuur plaatsgevonden. Het verantwoordingsorgaan is ook aanwezig geweest bij een deel van de tweedaagse studiebijeenkomst van het bestuur in september 2022.

Geschiktheid

Het verantwoordingsorgaan vindt het belangrijk dat de leden over voldoende kennis beschikken voor hun rol en zich inspannen om de kennis verder te vergroten door middel van opleiding. Het fonds biedt de leden van het verantwoordingsorgaan de ruimte om opleidingen te volgen.

Het verantwoordingsorgaan heeft in 2022 twee eigen opleidingsdagen gehouden, onder begeleiding van een externe deskundige. Daarbij is onder andere aandacht besteed aan het nieuwe pensioenstelsel en vermogensbeheer.

Leden van het verantwoordingsorgaan bezoeken ook met regelmaat bijeenkomsten van de Pensioenfederatie en SPO. Naast het nieuwe pensioenstelsel gingen deze bijeenkomsten o.a. over maatschappelijk verantwoord beleggen, klachtenbeleid en de nieuwe servicedocumenten van de Pensioenfederatie zoals Besturen van een pensioenfonds.

Uitgebrachte adviezen

Het verantwoordingsorgaan heeft gedurende het jaar 2022 een aantal maal advies uitgebracht aan het bestuur. Onderwerpen waarover advies is uitgebracht, zijn:

- ◆ het herstelplan 2022, inclusief gebruik maken van de vrijstellingsregeling;
- ◆ de actuariële grondslagen en uitgangspunten voor de premie voor 2023;
- ◆ het beloningsbeleid;
- ◆ het communicatiejaarplan 2023; en
- ◆ de toeslag van 3% per 1 januari 2023.

Het bestuur heeft in alle gevallen het advies van het verantwoordingsorgaan opgevolgd.

6.3. Bevindingen, oordeel en aanbevelingen

Het verantwoordingsorgaan ziet dat het bestuur, de commissies, de raad van toezicht en het bestuursbureau er alles aan doen om de missie van het fonds te vervullen. Desondanks kijkt het verantwoordingsorgaan samen met het bestuur en de raad van toezicht voortdurend kritisch naar belangrijke onderwerpen, zoals de ontwikkeling van de financiële positie en de transitie naar het nieuwe pensioenstelsel.

Het verantwoordingsorgaan is van mening dat het bestuur in 2022:

- ◆ een degelijk en goed beleid heeft gevoerd;
- ◆ heeft gehandeld in overeenstemming met de statuten en reglementen;
- ◆ goede voortgang heeft geboekt met de transitie naar het nieuwe pensioenstelsel;
- ◆ een evenwichtige afweging heeft gemaakt inzake de premie en regeling;
- ◆ het besluit om per 1 januari 2023 een toeslag te verlenen evenwichtig heeft afgewogen;
- ◆ transparant communiceert over de financiële positie en de verleende toeslag per 1 januari 2023; en
- ◆ over het verslagjaar op degelijke wijze verantwoording aflegt in het jaarverslag.

Zoals uit het jaarverslag 2022 blijkt, blijft het fonds vol inzet aan de toekomst werken. Het verantwoordingsorgaan draagt hier graag een steentje aan bij.

Het verantwoordingsorgaan is blij met de stappen die het fonds zet op het gebied van het maatschappelijk verantwoord beleggen. In 2022 zijn belangrijke stappen gezet in de implementatie van het in 2021 vastgesteld MVB-beleid.

De transitie naar het nieuwe pensioenstelsel blijft de komende tijd als een rode draad door de activiteiten van het fonds heen lopen. Het in 2022 uitgevoerde risicopreferentieonderzoek biedt een basis voor de verdere uitwerking van het beleggingsbeleid. Het verantwoordingsorgaan heeft vanuit de eigen kennis van de (gewezen) deelnemers en pensioengerechtigden als klankbord gediend bij het opzetten van het onderzoek. Gelet op de grote diversiteit in nationaliteiten en de in het algemeen vrij lage pensioenbewustheid van de deelnemers dienen de uitkomsten van het onderzoek zorgvuldig behandeld te worden. Het verantwoordingsorgaan constateert dat het bestuur zich hiervan bewust is.

Het verantwoordingsorgaan bereidt zich grondig voor op de formele rol die het heeft in de transitie naar het nieuwe pensioenstelsel. Daarbij wordt ook gebruik gemaakt van een onafhankelijke adviseur. Het verantwoordingsorgaan ervaart dat het bestuur de rol van het

verantwoordingsorgaan serieus neemt en zich inzet voor het goed informeren van het verantwoordingsorgaan en andere stakeholders. De complexiteit van de materie vraagt om een goede onderlinge communicatie en transparante werkwijze. Zorgvuldige en evenwichtige besluitvorming door het bestuur zijn essentiële randvoorwaarden om de transitie te laten slagen. Speciale aandacht van het verantwoordingsorgaan gaat uit naar de uitlegbaarheid van de keuzes en de communicatie naar alle belanghebbenden. In 2023 zal het verantwoordingsorgaan de besluitvorming van het bestuur over het wel of niet gebruik maken van het transitie-FTK nauwlettend volgen. Indien het bestuur besluit gebruik te maken van het transitie-FTK heeft het verantwoordingsorgaan een adviesrecht bij het voor 1 september 2023 in te dienen overbruggingsplan.

Tot slot vraagt het verantwoordingsorgaan bijzondere aandacht voor de hoge inflatie en de impact daarvan op de (gewezen) deelnemers en gepensioneerden van het fonds. De toeslag per 1 januari 2023 is in de ogen van het verantwoordingsorgaan evenwichtig, rekening houdend met enerzijds de achterstand in toeslagverlening en anderzijds transitie naar het nieuwe pensioenstelsel. De verleende toeslag van 3% is echter beduidend lager dan de inflatie. Het is op het moment van schrijven van dit verslag nog onbekend of het mogelijk is om per 1 januari 2024 opnieuw een toeslag te verlenen. Het verantwoordingsorgaan vraagt het bestuur dit zorgvuldig te beoordelen in samenhang met het besluit over het transitie-FTK en helder te communiceren over de te maken keuzes.

Het verantwoordingsorgaan is het bestuur, met name de voorzitters, de raad van toezicht, het bestuursbureau, de pensioenuitvoeringsorganisatie en vermogensbeheerder erkentelijk voor de geleverde inspanningen ten bate van het pensioenfonds. De samenwerking is constructief en transparant. Het verantwoordingsorgaan zet de samenwerking graag op deze voet voort.

Woerden, 22 juni 2023,

Namens het verantwoordingsorgaan van de Stichting Bedrijfstakpensioenfonds voor Vlees, Vleeswaren, Gemaksvoeding en Pluimveevlees

De heer G.J. ter Schuur
Voorzitter verantwoordingsorgaan

7 Jaarrekening

In dit hoofdstuk presenteert het bestuur van de Stichting Bedrijfstakpensioenfonds voor Vlees, Vleeswaren, Gemaksvoeding en Pluimveevlees statutair gevestigd te 's-Gravenhage de jaarrekening over boekjaar 2022 eindigend op 31 december 2022. In hoofdstuk 8 Overige gegevens volgen de verklaringen van de certificerend actuaire en van de accountant van het pensioenfonds. De in dit hoofdstuk vermelde bedragen zijn in duizenden euro's, tenzij anders is aangegeven.

7.1 Balans per 31 december

(na bestemming saldo; in duizenden euro)

Activa	2022	2021
Beleggingen voor risico pensioenfondsen [1]		
Vastgoedbeleggingen	160.056	29
Aandelen	1.048.794	1.557.750
Vastrentende waarden	1.798.610	2.268.521
Derivaten	32.839	17.465
Overige beleggingen	5.807	103
	3.046.106	3.843.868
Vorderingen en overlopende activa [2]	48.791	40.944
Liquide middelen [3]	30.391	61.376
Totaal activa	3.125.288	3.946.188

[..] De tussen haken vermelde nummers verwijzen naar corresponderende nummers in de toelichting op de balans, die een integraal onderdeel uitmaakt van de jaarrekening.

Passiva	2022	2021
Stichtingskapitaal en reserves [4]		
Beleidsreserve	291.711	-1.482
Technische voorzieningen		
Voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds [5]	2.810.769	3.929.430
Langlopende schuld (uit hoofde van VPL) [6]	0	0
Kortlopende schulden en overlopende passiva [7]	22.808	18.240
Totaal passiva	3.125.288	3.946.188

[..] De tussen haken vermelde nummers verwijzen naar corresponderende nummers in de toelichting op de balans, die een integraal onderdeel uitmaakt van de jaarrekening.

7.2 Staat van baten en lasten

(in duizenden euro)

	2022	2021
Beleggingsopbrengsten voor risico pensioenfondsen [8]		
Directe beleggingsopbrengsten	26.148	22.289
Indirecte beleggingsopbrengsten	-948.681	89.044
Directe kosten van vermogensbeheer	-1.193	-1.606
	-923.726	109.727
Premiebijdragen van werkgevers en werknemers [9]	159.032	155.494
Saldo van overdrachten van rechten [10]	-2.829	-36.802
Pensioenuitkeringen [11]	-52.061	-48.823
Mutatie voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfondsen [12]		
Pensioenopbouw	-152.421	-162.904
Toevoeging voorziening kosten	-3.658	-3.910
Indexering en overige toeslagen	-118.468	0
Rentetoevoeging	19.745	22.745
Onttrekking voor pensioenuitkeringen	51.863	48.793
Onttrekking voor pensioenuitvoeringskosten	1.222	1.133
Wijzigen marktrente	1.356.583	294.771
Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten	2.654	33.772
Mutaties uit hoofde van sterfte	-1.334	1.748
Mutaties uit hoofde van arbeidsongeschiktheid	-18.014	-1.420
Reguliere mutaties	-477	1.374
Wijziging actuariële grondslagen	-19.034	0
Inkoop uit VPL	0	-58
	1.118.661	236.044

[..] De tussen haken vermelde nummers verwijzen naar corresponderende nummers in de toelichting op de staat van baten en lasten, die een integraal onderdeel uitmaakt van de jaarrekening.

	2022	2021
Pensioenuitvoerings- en administratiekosten [13]	-5.580	-5.665
Overige baten en lasten [14]	-304	485
Saldo van baten en lasten	293.193	410.460
Bestemming van het saldo		
Beleidsreserve	293.193	410.460
	293.193	410.460

[..] De tussen haken vermelde nummers verwijzen naar corresponderende nummers in de toelichting op de staat van baten en lasten, die een integraal onderdeel uitmaakt van de jaarrekening.

7.3 Kasstroomoverzicht

(in duizenden euro)

	2022	2021
Pensioenactiviteiten		
Ontvangsten		
Premiebijdragen van werkgevers en werknemers	154.518	140.801
Overgenomen pensioenverplichtingen	9.690	11.249
Overige	-252	486
	163.956	152.536
Uitgaven		
Uitgekeerde pensioenen	-51.996	-48.754
Overgedragen pensioenverplichtingen	-12.519	-48.054
Pensioenuitvoerings- en administratiekosten	-5.348	-6.067
Overige	-53	0
	-69.916	-102.875
Beleggingsactiviteiten		
Ontvangsten		
Verkopen en aflossingen beleggingen	1.387.905	435.948
Directe beleggingsopbrengsten	25.266	22.014
	1.413.171	457.962
Uitgaven		
Aankopen beleggingen	-1.537.003	-471.739
Kosten van vermogensbeheer	-1.193	-1.606
	-1.538.196	-473.345
Mutatie liquide middelen	-30.985	34.278
Saldo liquide middelen 1 januari	61.376	27.098
Saldo liquide middelen 31 december ¹⁾	30.391	61.376

1) Inclusief saldo depotbanken.

7.4 Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

Inleiding

Het doel van de Stichting Bpf voor Vlees, Vleeswaren, Gemaksvoeding en Pluimveevlees, ingeschreven in het handelsregister onder nummer 41150818, statutair gevestigd te 's Gravenhage (hierna het 'fonds') is het nu en in de toekomst verstrekken van uitkeringen aan gepensioneerden en nabestaanden ter zake van ouderdom en overlijden. Deze doelstelling is nader uitgewerkt in onder andere de statuten, het pensioenreglement, de uitvoeringsovereenkomst en de Actuariële en Bedrijfstechnische Nota. Het fonds geeft invulling aan de uitvoering van de pensioenregeling van de in de branche verplicht gestelde aangesloten werkgevers.

Overeenstemmingsverklaring

De jaarrekening heeft betrekking op het boekjaar 2022, dat is geëindigd op 31 december 2022. De jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met de wettelijke bepalingen zoals deze zijn opgenomen in Titel 9, Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek en met inachtneming van de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving in het bijzonder Richtlijn 610. De bedragen opgenomen in de jaarrekening zijn vermeld in duizenden euro's, tenzij anders is aangegeven. De jaarrekening wordt gepresenteerd in euro's, wat tevens de functionele valuta is. Het bestuur heeft op 23 juni 2023 de jaarrekening opgemaakt.

Continuïteitsveronderstelling

Deze jaarrekening is opgesteld op basis van continuïteitsveronderstellingen.

Schattingwijzigingen 2022

Prognosetafel

In 2022 heeft de Commissie Overlevingstafels van het AG een nieuwe prognosetafel gepubliceerd, zijnde de Prognosetafel AG2020, en heeft het fonds besloten over te gaan op deze nieuwe overlevingstafel. Dit is in 2022 verantwoord als een schattingswijziging. Ultimo 2022 is de voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds verhoogd met 25.282 als gevolg van deze schattingswijziging. Dit effect van deze schattingswijziging op de technische voorziening in 2022 is als mutatie in het resultaat verwerkt.

Partnerfrequentie

Tevens heeft het fonds ultimo 2022 besloten om de partnerfrequentie bij te stellen. Dit is in 2022 verantwoord als een schattingswijziging. Ultimo 2022 is de voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds verlaagd met 684 als gevolg van deze schattingswijziging. Het effect van deze schattingswijziging op de technische voorziening in 2022 is als mutatie in het resultaat verwerkt.

Leeftijdverschil partners

Verder heeft het fonds ultimo 2022 besloten om het leeftijdverschil tussen partners bij te stellen. Dit is in 2022 verantwoord als een schattingswijziging. Ultimo 2022 is de voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds verlaagd met 10.501 als gevolg van deze schattingswijziging. Het effect van deze schattingswijziging op de technische voorziening in 2022 is als mutatie in het resultaat verwerkt.

Wezenopslag

Ook heeft het fonds ultimo 2022 besloten om de wezenopslag te verlagen van 3,5% naar 2,0%. Dit is in 2022 verantwoord als een schattingswijziging. Ultimo 2022 is de voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds verlaagd met 5.556 als gevolg van deze schattingswijziging. Het effect van deze schattingswijziging op de technische voorziening in 2022 is als mutatie in het resultaat verwerkt.

Opslag IBNR

Als laatste heeft het fonds besloten om de opslag IBNR te verhogen van 0,9% naar 1,8 %. Dit is in 2022 verantwoord als een schattingswijziging. Ultimo 2022 is de voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds verhoogd met 10.493 als gevolg van deze schattingswijziging. Het effect van deze schattingswijziging op de technische voorziening is in 2022 is als mutatie in het resultaat verwerkt.

Het totaal van deze schattingswijzigingen heeft geresulteerd in een verhoging van de voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds van 19.034 als gevolg van deze schattingswijzigingen en is per saldo als last in het resultaat van 2022 verwerkt.

Algemene grondslagen

Opname van een actief of een verplichting

Een actief wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de toekomstige economische voordelen naar het fonds zullen toevloeien en de waarde daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld. Een verplichting wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de afwikkeling daarvan gepaard zal gaan met een uitstroom van middelen en de omvang van het bedrag daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld. Indien een transactie ertoe leidt dat nagenoeg alle of alle toekomstige economische voordelen en alle of nagenoeg alle risico's met betrekking tot een actief of een verplichting aan een derde zijn overgedragen, wordt het actief of de verplichting niet langer in de balans opgenomen. Verder worden activa en verplichtingen niet meer in de balans opgenomen vanaf het tijdstip waarop niet meer wordt voldaan aan de voorwaarden van waarschijnlijkheid van de toekomstige economische voordelen en betrouwbaarheid van de bepaling van de waarde. Dit betekent dat transacties worden verwerkt op handelsdatum en niet op afwikkelingsdatum. Als gevolg hiervan kan sprake zijn van een post "nog af te wikkelen transacties". Deze post kan zowel een actief als een passief zijn.

Verantwoording van baten en lasten

Baten worden in de staat van baten en lasten opgenomen wanneer een vermeerdering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermeerdering van een actief of een vermindering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld. Lasten worden verwerkt wanneer een vermindering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermindering van een actief of een vermeerdering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Saldering van een financieel actief en een verplichting

Een financieel actief en een financiële verplichting worden gesaldeerd als nettobedrag in de balans opgenomen indien sprake is van een wettelijke of contractuele bevoegdheid om het actief en de verplichting gesaldeerd en gelijktijdig af te wikkelen en bovendien de intentie bestaat om de posten op deze wijze af te wikkelen. De met de gesaldeerd opgenomen financiële activa en financiële verplichtingen samenhangende rentevorderingen en -verplichtingen worden gesaldeerd opgenomen.

Schattingen en veronderstellingen

De opstelling van de jaarrekening in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW vereist dat het bestuur oordelen vormt en schattingen en veronderstellingen maakt die van invloed zijn op de toepassing van grondslagen en de gerapporteerde waarde van activa en verplichtingen, en van baten en lasten. De schattingen en onderliggende veronderstellingen worden voortdurend beoordeeld. Herzieningen van schattingen worden opgenomen in de periode waarin de schatting wordt herzien, en in toekomstige perioden waarvoor de herziening gevolgen heeft. Dit betreft schattingen en veronderstellingen bij de vaststelling van de technische voorzieningen.

Verwerking van waardeveranderingen van beleggingen

Er wordt geen onderscheid gemaakt tussen gerealiseerde en ongerealiseerde waardeveranderingen van beleggingen. Alle waardeveranderingen van beleggingen, inclusief transactiekosten, provisies, valutakoersverschillen, e.d. worden als beleggingsopbrengsten in de staat van baten en lasten opgenomen.

Vreemde valuta

Activa en verplichtingen in vreemde valuta worden omgerekend naar euro's tegen de koers per balansdatum. Deze waardering is onderdeel van de waardering tegen reële waarde. Baten en lasten voortvloeiende uit transacties in vreemde valuta's worden omgerekend tegen de koers per transactiedatum. Alle valutakoersverschillen zijn verwerkt in de staat van baten en lasten.

Specifieke grondslagen

Beleggingen voor risico fonds

Algemeen

De beleggingen worden gewaardeerd tegen reële waarde, slechts indien de reële waarde van een belegging niet betrouwbaar kan worden vastgesteld, vindt waardering plaats op basis van geamortiseerde kostprijs.

Overlopende activa en passiva alsmede liquiditeiten vermogensbeheer worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Het verschil tussen reële waarde en nominale waarde is bij deze activa en passiva in het algemeen gering.

Participaties in beleggingspools en -instellingen die gespecialiseerd zijn in een bepaald soort beleggingen worden gerubriceerd en gewaardeerd volgens de grondslagen voor die onderliggende beleggingen (look-through benadering). Bij gemengde beleggingsfondsen wordt aangesloten bij de hoofdcategorie, bepaald op basis van reële waarde.

Financiële instrumenten worden gebruikt ter afdekking van beleggingsrisico's en het realiseren van het vastgelegde beleggingsbeleid. De derivatenposities zijn opgenomen als een afzonderlijke beleggingscategorie. Derivaten die deel uitmaken van een beleggingsfonds zijn opgenomen in de beleggingscategorie waarin dit beleggingsfonds is gerubriceerd.

Vastgoedbeleggingen

Beursgenoteerde vastgoedfondsen worden gewaardeerd tegen de reële waarde, zijnde de beurskoers per balansdatum. Niet-beursgenoteerde beleggingen in vastgoedfondsen worden gewaardeerd op het aandeel in de reële waarde van de onderliggende beleggingen. Indien de waarderingsgrondslagen van vastgoedfondsen afwijken, wordt de waardering zo mogelijk aangepast aan de waarderingsgrondslagen van het pensioenfonds.

Aandelen

Aandelen worden gewaardeerd tegen reële waarde. Van beursgenoteerde aandelen is dit de beurswaarde. Voor niet beursgenoteerde participaties in aandelenfondsen is dit de intrinsieke waarde, die de reële waarde van de onderliggende beleggingen representeert.

Vastrentende waarden

Vastrentende waarden worden gewaardeerd tegen reële waarde inclusief opgelopen rente. Van ter beurze genoteerde vastrentende waarden is dit de beurswaarde per balansdatum. Voor niet ter beurze genoteerde participaties in vastrentende waardenfondsen is dit de intrinsieke waarde, die de reële waarde van de onderliggende beleggingen representeert.

Participaties in niet beursgenoteerde beleggingsfondsen die beleggen in hypothecaire leningen worden gewaardeerd tegen reële waarde. De reële waarde is berekend door middel van de "discounted cash flow"-methode (hierna: DCFmodel). Bij de reële waarde berekening is uitgegaan van een aantal parameters c.q. veronderstellingen met betrekking tot de disconteringsvoet en de verwachte kasstroom.

De disconteringsvoet bestaat uit een basisrente gelijk aan de euroswapcurve plus opslagen voor type onderpand, soort financiering en risicocategorie. De verwachte kasstroom is de te ontvangen rente en aflossing op basis van het gewogen gemiddelde moment van ontvangst inclusief het vervroegd aflossingsrisico.

Derivaten

Derivaten worden gewaardeerd tegen reële waarde, te weten de relevante marktnotering of, als die er niet is, de waarde die wordt bepaald met behulp van marktconforme en toetsbare waarderingsmodellen.

Derivaatcontracten met een negatieve waarde worden in de balans onder de overige schulden en overlopende passiva verantwoord.

Overige beleggingen

De overige beleggingen zijn gewaardeerd tegen de marktwaarde, zijnde het aandeel in de intrinsieke waarde.

Vorderingen en overlopende activa

Vorderingen worden bij eerste verwerking gewaardeerd tegen de reële waarde van de tegenprestatie. Vorderingen worden na eerste verwerking gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs. Als de ontvangst van de vordering is uitgesteld op grond van een verlengde overeengekomen betalingstermijn, dan wordt de reële waarde bepaald aan de hand van de contante waarde van de verwachte ontvangsten en worden er op basis van de effectieve rente rente-inkomsten ten gunste van de staat van baten en lasten gebracht. Voorzieningen wegens oninbaarheid worden in mindering gebracht op de boekwaarde van de vordering.

Liquide middelen

Liquide middelen bestaan uit direct opvraagbare banktegoeden en deposito's met een looptijd korter dan twaalf maanden.

Rekeningcourantschulden bij banken zijn opgenomen onder schulden aan kredietinstellingen onder kortlopende schulden. Liquide middelen worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

Stichtingskapitaal en reserves

Algemeen

Stichtingskapitaal en reserves worden bepaald door het bedrag dat resteert nadat alle actiefposten en posten van het vreemd vermogen, inclusief de voorziening pensioenverplichtingen voor risico van het fonds en risico deelnemers en overige technische voorzieningen, volgens de van toepassing zijnde waarderingsgrondslagen in de balans zijn opgenomen. In de toelichting wordt opgenomen het krachtens de Pensioenwet minimaal vereiste eigen vermogen volgens de in het Besluit financieel toetsingskader voorgeschreven berekeningsmethodiek en het surplusvermogen.

Beleidsreserve

De beleidsreserve is bedoeld om risico's op te vangen en is een vrije reserve (overige reserve). Dit betreft onder andere operationele risico's, inflatierisico en actuariële risico's. Het jaarresultaat wordt toegevoegd danwel onttrokken aan deze reserve.

Technische voorzieningen voor risico fonds

Voorziening pensioenverplichtingen voor risico fonds

De voorziening pensioenverplichtingen voor risico fonds wordt gewaardeerd tegen reële waarde conform de grondslagen van het fonds. De reële waarde wordt bepaald op basis van de contante waarde van de beste inschatting van toekomstige kasstromen die samenhangen met de op balansdatum onvoorwaardelijke pensioenverplichtingen. Onvoorwaardelijke pensioenverplichtingen zijn de opgebouwde nominale aanspraken en de onvoorwaardelijke (toeslag)toezeggingen. De contante waarde wordt bepaald met gebruikmaking van de door DNB gepubliceerde rentetermijnstructuur.

Bij de berekening van de voorziening pensioenverplichtingen voor risico fonds is uitgegaan van het op de balansdatum geldende actuariële en bedrijfstechnische nota (Abtn) en van de over de verstreken deelnemersjaren verworven aanspraken. Jaarlijks wordt door het bestuur besloten of op de opgebouwde pensioenaanspraken toeslagverlening kan worden toegepast. Alle per balansdatum bestaande toeslagbesluiten (ook voor toeslagbesluiten na balansdatum voor zover sprake is van ex ante condities) zijn in de berekening begrepen. Er wordt geen rekening gehouden met toekomstige salarisontwikkelingen.

Bij de berekening van de voorziening wordt rekening gehouden met premievrije pensioenopbouw in verband met invaliditeit op basis van de contante waarde van de toekomstige opbouw waarvoor vrijstelling is verleend wegens arbeidsongeschiktheid.

Bij de bepaling van de actuariële uitgangspunten wordt uitgegaan van voor de toezichthouder acceptabele grondslagen, waarbij rekening wordt gehouden met de voorzienbare trend in overlevingskansen.

De berekeningen zijn uitgevoerd op basis van de volgende actuariële grondslagen en veronderstellingen per 31 december 2020:

Overlevingstafels

Prognosetafel AG2022 (startjaar 2023), waarbij de sterftekansen zijn vermenigvuldigd met een factor om het verschil tussen de ervaringssterfte van het fonds en de algehele sterfte in de generatietafel tot uitdrukking te brengen. De door het fonds gehanteerde ervaringssterfte is gebaseerd op de populatie van het fonds, jaarlijks gemonitord en is voor het laatst in 2022 herzien.

Partnerfrequentie

Vóór de pensioendatum wordt gereserveerd op basis van het onbepaalde partnersysteem, met fondsspecifieke partnerfrequenties. Na pensioendatum wordt gereserveerd op basis van het bepaalde partnersysteem.

Leeftijdsverschil man-vrouw

Het leeftijdsverschil voor mannen is op 2 jaar en 8 maanden gesteld (man ouder dan vrouw). Voor vrouwen wordt uitgegaan van een leeftijdsverschil van 2 jaar en 10 maanden (man ouder dan vrouw).

Voorziening voor uitgesteld wezenpensioen

De lasten van nog niet ingegaan wezenpensioen zijn gesteld op 2,0% van de lasten van het nog niet ingegaan pensioen. Bij de vaststelling van de lasten ter zake van ingegaan wezenpensioen wordt verondersteld dat het pensioen moet worden uitgekeerd tot de 18-jarige leeftijd, waarbij geen rekening wordt gehouden met sterftekansen.

Voorziening voor toekomstige excassokosten

Voor de dekking van toekomstige kosten wordt de netto voorziening verhoogd met 2,4% (2021: 2,4%).

Voorziening voor toekomstige pensioenopbouw arbeidsongeschikten

Voor (gewezen) deelnemers is 90% van de contante waarde van de toekomstige pensioenopbouw in de voorziening pensioenverplichtingen opgenomen.

IBNR

Deze bedraagt 1,8% van de som van de pensioengrondslagen van vorig jaar en van het huidige boekjaar.

Onvindbaren

Voor pensioen dat nog niet is ingegaan (ouderdomspensioen vanaf pensioeningangsdatum en partnerpensioen van reeds overleden deelnemers) omdat de deelnemer/partner onvindbaar is of niet reageert, wordt de reservering vanaf de beoogde ingangsdatum de eerste vier jaar volledig in stand gehouden. Na deze vier jaar valt de reservering vrij ten gunste van het fonds.

Prepensioen

Prepensioenrechten die door middel van een collectieve waardeoverdracht zijn overgenomen van Stichting Prepensionering Vleeswaren- en Gemaksvoedingindustrie (PPVGI). Deze prepensioenrechten zijn opgebouwd op grond van het voormalige reglement van PPVGI.

Overige schulden en overlopende passiva

Overige schulden en overlopende passiva worden bij de eerste verwerking gewaardeerd tegen reële waarde. Na de eerste verwerking worden schulden gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs (gelijk aan de nominale waarde indien geen sprake is van transactiekosten).

Dekkingsgraad

De (nominale) dekkingsgraad van het pensioenfonds wordt berekend door op balansdatum het balanstotaal minus de kortlopende schulden en minus de langlopende schulden uit hoofde van VPL te delen op de technische voorzieningen zoals opgenomen in de balans.

Reële beleidsdekkingsgraad

In de reële beleidsdekkingsgraad wordt de verwachte stijging van de prijzen meegenomen als pensioenverplichting. Een reële beleidsdekkingsgraad van 100% wil zeggen dat het fonds volledig kan indexeren met de prijsinflatie conform een toekomstbestendig indexatiebeleid. Een toekomstbestendig indexatiebeleid houdt in dat er mag geïndexeerd worden vanaf een beleidsdekkingsgraad van 110% en is alleen toegestaan als er voldoende vermogen is om deze indexatie ook in de toekomst te kunnen verlenen.

Beleidsdekkingsgraad

Onder het FTK is de beleidsdekkingsgraad leidend voor alle beleidsmaatregelen. De beleidsdekkingsgraad is het gemiddelde van de dekkingsgraad van de afgelopen twaalf maanden en is daarmee minder afhankelijk van dagkoersen.

Grondslagen voor de resultaatbepaling

Algemeen

Baten en lasten worden toegerekend aan het boekjaar waarop deze betrekking hebben. De in de staat van baten en lasten opgenomen posten zijn in belangrijke mate gerelateerd aan de in de balans gehanteerde waarderingsgrondslagen voor beleggingen en de voorzieningen pensioenverplichtingen. Zowel gerealiseerde als ongerealiseerde resultaten worden rechtstreeks verantwoord in het resultaat.

Premiebijdragen voor risico fonds (van werkgevers en werknemers)

Onder premiebijdragen van werkgevers en werknemers wordt verstaan de aan derden in rekening gebrachte c.q. te brengen bedragen voor de in het verslagjaar verzekerde pensioenen onder aftrek van kortingen. Premies zijn toegerekend aan de periode waarop ze betrekking hebben.

Beleggingsresultaten

(In)directe beleggingsresultaten zijn toegerekend aan de periode waarop ze betrekking hebben.

Indirecte beleggingsopbrengsten

Onder de indirecte beleggingsopbrengsten worden verstaan de gerealiseerde en ongerealiseerde waardeveranderingen en valutarisicobedragen. In de jaarrekening wordt geen onderscheid gemaakt tussen gerealiseerde en ongerealiseerde waardeveranderingen van beleggingen. Alle waardeveranderingen van beleggingen, inclusief valutakoersverschillen, worden als indirecte

beleggingsopbrengsten in de staat van baten en lasten opgenomen. Aankoopkosten zijn verwerkt in de reële waarde van de beleggingen. Verkoopkosten worden verantwoord als onderdeel van de herwaarderingen.

Directe beleggingsopbrengsten

Onder de directe beleggingsopbrengsten wordt in dit verband verstaan rentebaten en -lasten, dividenden en soortgelijke opbrengsten. Dividend wordt verantwoord op het moment van betaalbaarstelling.

Directe kosten van vermogensbeheer

Onder kosten van vermogensbeheer worden de externe en de daaraan toegerekende interne kosten verstaan.

Verrekening van kosten

Met de directe en indirecte beleggingsopbrengsten zijn verrekend de aan de opbrengsten gerelateerde transactiekosten, provisies, valutaverschillen, en dergelijke.

Pensioenuitkeringen

De pensioenuitkeringen betreffen de aan deelnemers uitgekeerde bedragen inclusief afkopen. De pensioenuitkeringen zijn berekend op actuariële grondslagen en toegerekend aan het verslagjaar waarop zij betrekking hebben.

Pensioenuitvoeringskosten

De pensioenuitvoeringskosten zijn toegerekend aan de periode waarop ze betrekking hebben.

Mutatie technische voorzieningen voor risico fonds

Pensioenopbouw

De pensioenopbouw is de contante waarde van de pensioenaanspraken die toegekend zijn in het boekjaar.

Toevoeging voorziening kosten

Voor de dekking van toekomstige kosten wordt de netto voorziening verhoogd met 2,4%.

Indexeringen en overige toeslagen

De toeslagen betreffen verhogingen van lopende uitkeringen.

Rentetoevoeging

De pensioenverplichtingen worden contant gemaakt tegen de nominale marktrente op basis van de door DNB gepubliceerde rentetermijnstructuur. De interesttoevoeging wordt tegen de rekenrente primo boekjaar berekend over de beginstand en de mutaties gedurende het jaar.

Onttrekking voor pensioenuitkeringen en pensioenuitvoeringskosten

Verwachte toekomstige pensioenuitkeringen worden vooraf actuariel berekend en opgenomen in de technische voorziening. De onder dit hoofd opgenomen afname van de voorziening betreft het bedrag dat vrijkomt ten behoeve van de financiering van de pensioenen in de verslagperiode.

Jaarlijks wordt 2,4% van de pensioenopbouw en de inkomende waardeoverdrachten toegevoegd aan de technische voorziening ten behoeve van de pensioenuitvoeringskosten. Daarnaast valt 2,4% van de uitkeringen, afkopen en uitgaande waardeoverdrachten vrij uit de technische voorziening ten behoeve van pensioenuitvoeringskosten (excassokosten).

Wijziging marktrente

Jaarlijks wordt per 31 december de actuele waarde van de technische voorzieningen herrekend door toepassing van de actuele rentetermijnstructuur. Het effect van de verandering van de rentetermijnstructuur wordt hieronder verantwoord.

Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten

Hieronder zijn opgenomen de aan het verslagjaar toe te rekenen overdrachtswaarde van de overgenomen respectievelijk overgedragen pensioenaanspraken met betrekking tot de actuariële waarde.

Mutaties uit hoofde van sterfte

Prognosetafel AG2022 (startjaar 2023) met toepassing van fondsspecifieke ervaringssterfte.

Mutaties uit hoofde van arbeidsongeschiktheid

Voor de arbeidsongeschikte deelnemers is de technische voorziening gebaseerd op de te bereiken pensioenaanspraken, waarbij voor de toekomstig op te bouwen premievrijgestelde aanspraken sprake is van 95% reservering (5% revalidatiekans).

Reguliere mutaties

De reguliere mutaties worden toegekend aan de periode waarop ze betrekking hebben.

Wijziging actuariële grondslagen

Mutatie technische voorzieningen uit hoofde van wijziging actuariële uitgangspunten heeft betrekking op aanpassing van de ervaringssterfte, wijziging partnerfrequentie en de verhoging van de kostenvoorziening. Voor verdere toelichting wordt verwezen naar de toelichting in de grondslagen inzake schattingswijzigingen.

Inkoop uit hoofde van VPL-regeling

De inkoop van de onvoorwaardelijke aanspraken vanuit de VPL-regeling vindt plaats op basis van de grondslagen voor de premie van de basisregeling, in 2020 zonder hantering van een solvabiliteitsopslag vanwege het feit dat de dekkingsgraad lager dan 100% was. In 2021 heeft de laatste inkoop plaatsgevonden.

Saldo overdrachten van rechten voor risico fonds

De post saldo overdrachten van rechten bevat het saldo van bedragen uit hoofde van overgenomen dan wel overgedragen pensioenverplichtingen.

Overige baten en lasten

De overige baten en lasten worden opgenomen voor de aan het verslagjaar toe te rekenen bedragen.

Grondslagen kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is opgesteld overeenkomstig de directe methode. Alle ontvangsten en uitgaven worden hierbij als zodanig gepresenteerd. Er wordt onderscheid gemaakt tussen kasstromen uit pensioenuitvoeringsactiviteiten en beleggingsactiviteiten. Kasstromen in vreemde valuta zijn omgerekend tegen (een geschatte gewogen gemiddelde koers van de verslagperiode/de koers op de datum dat de transacties hebben plaatsgevonden). Onder de liquide middelen worden verstaan de tegoeden bij banken inclusief depotbanken. De liquide middelen staan ter vrije beschikking van het fonds.

Gebeurtenissen na balansdatum

Gebeurtenissen die nadere informatie geven over de feitelijke situatie per balansdatum en die blijken tot aan de datum van het opmaken van de jaarrekening worden verwerkt in de jaarrekening. Gebeurtenissen die geen nadere informatie geven over de feitelijke situatie per balansdatum worden niet in de jaarrekening verwerkt. Als dergelijke gebeurtenissen van belang zijn voor de

oordeelsvorming van de gebruikers van de jaarrekening, worden de aard en de geschatte financiële gevolgen ervan toegelicht in de jaarrekening.

Verbonden partijen

Transacties met verbonden partijen (zie hoofdstuk 7.6 Toelichting op de staat van baten en lasten voor de geïdentificeerde verbonden partijen) worden toegelicht voor zover deze niet onder normale marktvoorwaarden zijn aangegaan. Van deze transacties wordt de aard en de omvang van de transactie en andere informatie die nodig is voor het verschaffen van het inzicht toegelicht.

7.5 Toelichting op de balans per 31 december

(in duizenden euro)

Activa

[1] Beleggingen voor risico pensioenfonds

Categorie	Stand ultimo 2021	Aankopen	Verkopen	Gerealiseerde en niet gerealiseerde koers- verschillen	Stand ultimo 2022
Vastgoedbeleggingen					
Vastgoed beleggingsfondsen	29	163.211	-28	-3.156	160.056
Aandelen					
Aandelen beleggingsfondsen	1.557.750	488.650	-801.001	-196.605	1.048.794
Vastrentende waarden					
Staatsobligaties	119.593	94.078	-146.820	-9.695	57.156
Bedrijfsobligaties	22.701	116.171	-33.353	-5.416	100.103
Vastrentende beleggingsfondsen	2.126.227	322.744	-108.548	-699.486	1.640.937
Inflation linked bonds	0	448	0	-34	414
	2.268.521	533.441	-288.721	-714.631	1.798.610
Derivaten					
Valutaderivaten	3.676	174.609	-125.052	-39.446	13.787
Rentederivaten	-387	3.726	-4.780	999	-442
Kredietderivaten	0	607	-607	0	0
Creditdefaultwaps	-7	77	-139	18	-51
Cashfutures	580	129	0	0	709
	3.862	179.148	-130.578	-38.429	14.003
Overige beleggingen					
Alternatieve investeringen	103	173.920	-167.902	-314	5.807
Totaal beleggingen voor risico pensioenfonds	3.830.265	1.538.370	-1.388.230	-953.135	3.027.270
Derivaten met een negatieve waarde (passiva zijde)					
Derivaten	13.603				18.836
Totaal beleggingen voor risico pensioenfonds passiva zijde	13.603				18.836
Totaal beleggingen voor risico pensioenfonds activa zijde	3.843.868	1.538.370	-1.388.230	-953.135	3.046.106

Er zijn geen directe beleggingen in gelieerde ondernemingen. Er is geen sprake van ontvangen of verstrekte zekerheden.

Methodiek bepaling marktwaarde

Niveau 1: Genoteerde marktprijzen. Beleggingen met genoteerde marktprijzen worden verhandeld op een actieve markt.

Niveau 2: Onafhankelijke taxaties. Onafhankelijke taxaties worden niet toegepast voor de waardering van het indirect onroerend goed.

Voor de belangrijkste uitgangspunten bij de waardering van het indirect vastgoed wordt verwezen naar de grondslagen van waardering en resultaatbepaling en de toelichting op de balans bij de post vastgoed.

Niveau 3: NCW-berekening. De netto contante waarde methode wordt gehanteerd voor de derivatenportefeuille.

Niveau 4: Andere methode. Voor fondsbeleggingen in vastrentende waarden, aandelen, vastgoed en hedgefondsen wordt de waardering bepaald op basis van de laatst ontvangen fondsrapportages.¹⁾

31 december 2022	Niveau 1	Niveau 2	Niveau 3	Niveau 4	Stand ultimo 2022
Vastgoedbeleggingen	0	0	0	160.056	160.056
Aandelen	0	0	0	1.048.794	1.048.794
Vastrentende waarden	157.259	0	0	1.641.351	1.798.610
Derivaten	0	0	14.003	0	14.003
Overige beleggingen	5.807	0	0	0	5.807
Totaal belegd vermogen	163.066	0	14.003	2.850.201	3.027.270

31 december 2021	Niveau 1	Niveau 2	Niveau 3	Niveau 4	Stand ultimo 2021
Vastgoedbeleggingen	0	0	0	29	29
Aandelen	0	0	0	1.557.750	1.557.750
Vastrentende waarden	142.294	0	0	2.126.227	2.268.521
Derivaten	0	0	3.862	0	3.862
Overige beleggingen	103	0	0	0	103
Totaal belegd vermogen	142.397	0	3.862	3.684.006	3.830.265

1) De in dit jaarverslag opgenomen marktwaarde van "Niveau 4 beleggingen" is in overeenstemming met door accountants gecontroleerde jaarrekeningen en rapportages van de beleggingsfondsen.

	2022	2021
[2] Vorderingen en overlopende activa		
Vorderingen op aangesloten ondernemingen ¹⁾	39.061	34.071
Vorderingen op deelnemers van het pensioenfonds	22	28
Overige debiteuren	0	407
Vorderingen inzake beleggingen		
◆ Lopende intrest en te vorderen dividend	5.034	4.132
◆ Te vorderen dividendbelasting	2.356	1.438
◆ Nog af te wikkelen beleggingstransacties	1.064	0
◆ Collateral	1.254	868
Subtotaal	9.708	6.438
Totaal vorderingen en overlopende activa	48.791	40.944
Alle vorderingen hebben een resterende looptijd van korter dan één jaar.		
[3] Liquide middelen		
Depotbanken	17.277	50.157
ING Bank N.V.	13.114	11.219
	30.391	61.376
De liquide middelen staan ter vrije beschikking van het fonds. Pensioenfonds VLEP heeft een kredietfaciliteit bij ING van € 2,5 miljoen die ultimo boekjaar niet benut is.		
Totaal activa	3.125.288	3.946.188

1) Er is rekening gehouden met het debiteurenrisico.

[4] Stichtingskapitaal en reserves

Algemene reserve

Stand per 1 januari

Saldobestemming boekjaar

Stand per 31 december

De minimaal vereiste dekkingsgraad bedraagt

De vereiste dekkingssgraad bedraagt

De beleidsdekkinggraad is

De aanwezige dekkinggraad is

De dekkingsgraad is als volgt berekend: (Totale activa -/- schulden) / Technische voorzieningen * 100%.

Het pensioenvermogen bedraagt:

Onder het nFTK is de beleidsdekkingsgraad leidend voor alle beleidsmaatregelen. De beleidsdekkingsgraad is het gemiddelde van de dekkingsgraad van de afgelopen twaalf maanden en is daarmee minder afhankelijk van dagkoersen.

Als de beleidsdekkingsgraad lager is dan de dekkingsgraad op basis van het vereist eigen vermogen is er sprake van een tekort.

De solvabiliteit van het pensioenfonds is niet toereikend. Er is sprake van een tekort. Voor de berekening van het vereist eigen vermogen wordt gebruik gemaakt van het standaard model van DNB.

Het fonds heeft in 2021 een herstelplan ingediend bij DNB, waarin wordt aangetoond dat de beleidsdekkingsgraad binnen de gekozen hersteltermijn van tien jaar herstelt tot het niveau van de vereiste dekkingsgraad. Dit herstelplan voorzag voor ultimo 2022 een beleidsdekkingsgraad van 101,4%, terwijl de werkelijke beleidsdekkingsgraad van 106,7% hoger is. Het fonds heeft in het eerste kwartaal van 2023 het herstelplan geactualiseerd. Uit deze actualisatie blijkt dat het fonds naar verwachting binnen de gekozen hersteltermijn herstelt naar de vereiste dekkingsgraad, mits er gedurende de gehele hersteltermijn van twaalf jaar geen toeslagen worden verleend. Voor het fonds geldt daarnaast de situatie dat de beleidsdekkingsgraad zich voor het vijfde opeenvolgende meetmoment onder het niveau van de minimaal vereiste dekkingsgraad bevindt. Er geldt de regel dat de beleidsdekkingsgraad

niet langer dan zes achtereenvolgende meetmomenten lager dan de minimaal vereiste dekkingsgraad mag zijn. Dit betekent dat de beleidsdekkingsgraad uiterlijk op 31 december 2022 hoger dan of gelijk moet zijn aan de minimaal vereiste dekkingsgraad ad 104,4%. Op basis van de actualisatie van het herstelplan wordt dit naar verwachting zonder aanvullende maatregelen binnen de gekozen hersteltermijn van tien jaar herstelt tot het niveau van de vereiste dekkingsgraad.

Technische voorzieningen

[5] Voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds

	2022	2021
Stand per 1 januari	3.929.430	4.165.474
Het verloop van de voorziening is als volgt:		
Pensioenopbouw	152.421	162.904
Toevoeging voorziening kosten	3.658	3.910
Indexering en overige toeslagen	118.468	0
Rentetoevoeging	-19.745	-22.745
Onttrekking voor pensioenuitkeringen	-51.863	-48.793
Onttrekking voor pensioenuitvoeringskosten	-1.222	-1.133
Wijzigen marktrente	-1.356.583	-294.771
Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten	-2.654	-33.772
Mutaties uit hoofde van sterfte	1.334	-1.748
Mutaties uit hoofde van arbeidsongeschiktheid	18.014	1.420
Reguliere mutaties	477	-1.374
Wijziging actuariële grondslagen	19.034	0
Inkoop uit VPL	0	58
Stand per 31 december	2.810.769	3.929.430

De voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds is als volgt opgebouwd:

Actieve deelnemers
Gewezen deelnemers
Pensioengerechtigden
IBNR

	2022	2021
	1.211.312	1.823.151
	909.070	1.309.412
	669.400	786.779
	20.987	10.088
	2.810.769	3.929.430
Totaal technische voorzieningen	2.810.769	3.929.430

Naar hun aard hebben de technische voorzieningen in het algemeen een langlopend karakter.

Korte beschrijving van de pensioenregeling

Voor een korte beschrijving van de pensioenregeling wordt verwezen naar hoofdstuk 4 van dit jaarverslag.

Pensioenopbouw

Onder pensioenopbouw is opgenomen de actuariel berekende waarde van de diensttijdopbouw. Dit is het effect op de voorziening pensioenverplichtingen van de in het verslagjaar opgebouwde nominale rechten ouderdomspensioen en nabestaandenpensioen. Verder is hierin begrepen het effect van de individuele salarisontwikkeling. Toekomstige pensioenuitvoeringskosten (in het bijzonder excassokosten) worden vooraf actuariel berekend en opgenomen in de voorziening pensioenverplichtingen. De onder dit hoofd opgenomen afname van de voorziening betreft het bedrag dat vrijkomt ten behoeve van de financiering van de verwachte uitvoeringskosten in de verslagperiode.

Indexering en overige toeslagen

De toeslagen op pensioenrechten en pensioenaanspraken worden jaarlijks vastgesteld door het bestuur van het fonds. Er bestaat een ambitie om jaarlijks de pensioenrechten en pensioenaanspraken aan te passen. De daadwerkelijke toeslag in een jaar is voorwaardelijk en is afhankelijk van de hoogte van de beschikbare middelen. Er is geen recht op toekomstige toeslagen. Het is niet zeker of en in hoeverre in de toekomst wordt geïndexeerd. Het fonds heeft geen geld gereserveerd voor toekomstige toeslagen. Toeslagen zijn afhankelijk van de middelen van het fonds, en daarvoor zijn beleggingsresultaten een belangrijk element. Onder het FTK worden strengere eisen gesteld aan de toeslagverlening door pensioenfondsen. Meer informatie over de toeslagverlening is terug te vinden in hoofdstuk 3.4 van dit jaarverslag.

Het bestuur heeft in de vergadering van december 2022 besloten over toeslagverlening op de pensioenaanspraken per 1 januari 2023. Bij de bepaling van de voorziening voor pensioenverplichtingen is met dit besluit rekening gehouden. Het fonds heeft hierbij gebruikgemaakt van de tijdelijke regeling zoals opgenomen in artikel 15c van het Besluit FTK om een toeslag te verlenen bij een beleidsdekkingsgraad vanaf 105%. De toeslagverlening per 1 januari 2023 is verwerkt in de technische voorziening en de dekkingsgraad per 31 december 2022.

Rentetoevoeging

De pensioenverplichtingen zijn opgerend met -0,486% (2021: -0,533%), op basis van de éénjaarsrente op de interbancaire swapmarkt aan het begin van het verslagjaar.

Onttrekking pensioenuitkeringen en pensioenuitvoeringskosten

Verwachte toekomstige pensioenuitkeringen worden vooraf actuariëel berekend en opgenomen in de voorziening pensioenverplichtingen. De onder dit hoofd opgenomen afname van de voorziening betreft het bedrag dat vrijkomt ten behoeve van de financiering van de verwachte pensioenuitkeringen in de verslagperiode.

bedrag dat vrijkomt ten behoeve van de financiering van de verwachte pensioenuitkeringen in de verslagperiode.

Wijziging marktrente

Jaarlijks wordt per 31 december de marktwaarde van de technische voorzieningen herrekend door toepassing van de actuele rentetermijnstructuur. Per 1 januari 2022 zijn de door DNB voorgeschreven UFR-parameters verder aangepast. Het effect hiervan per 1 januari 2022 bedraagt EUR 5.887. Het effect in de ontwikkeling in de rentetermijnstructuur zelf bedraagt over het boekjaar EUR -1.362.470. Beide effecten zijn verantwoord onder het hoofd 'Wijziging marktrente'.

Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten

De waarde van de pensioenverplichtingen is lager geworden als gevolg van actuariële inkomende en uitgaande waardeoverdrachten. Pensioenfonds VLEP is wettelijk verplicht om op verzoek van een werknemer mee te werken aan waardeoverdracht, als de werknemer gaat deelnemen in een andere pensioenregeling. Deze overdracht betreft de waarde van de tot dan toe bij de huidige pensioenuitvoerder opgebouwde pensioenaanspraken. De ontvangende pensioenuitvoerder is verplicht om de overgedragen gelden aan te wenden voor de toekenning van pensioenaanspraken die minimaal gelijkwaardig zijn aan de oorspronkelijk opgebouwde aanspraken.

Wijziging actuariële grondslagen

Jaarlijks worden de actuariële grondslagen en/of methoden beoordeeld en mogelijk herzien ten behoeve van de berekening van de actuele waarde van de pensioenverplichtingen. Hierbij wordt gebruikgemaakt van interne en externe actuariële deskundigheid. Dit betreft onder meer de vergelijking van veronderstellingen ten aanzien van sterfte, lang leven, arbeidsongeschiktheid met werkelijke waarnemingen, zowel voor de gehele bevolking als voor de populatie van het fonds. De vaststelling van de toereikendheid van de voorziening voor pensioenverplichtingen is een proces waarbij gebruik wordt gemaakt van schattingen en oordelen door het bestuur van het fonds. Het effect van deze wijzigingen wordt verantwoord in het resultaat op het moment dat de actuariële uitgangspunten worden herzien.

Het fonds gebruikt de meest recente informatie over de overlevingskansen van de Nederlandse bevolking bij het berekenen van de technische voorzieningen. Voor het boekjaar 2022 wordt gebruikgemaakt van de AG-prognosetafels 2022, die in september 2022 door het Actuariële Genootschap zijn gepubliceerd.

Mutaties uit hoofde van arbeidsongeschiktheid

Er heeft een wijziging plaatsgevonden in de voorziening arbeidsongeschikten als onderdeel van de mutatie uit arbeidsongeschiktheid. Het totaal effect van deze wijziging bedraagt EUR 18 miljoen stijging, waarvan EUR 7,1 miljoen betrekking heeft op de wijziging van het opbouwpercentage en de indexering van de pensioengrondslag per 1 januari 2022, dit was nog niet verwerkt in de technische voorziening per 31 december 2022. De wijziging in het opbouwpercentage en de indexering per 1 januari 2023 is extracomptabel verwerkt in de technische voorziening per 31 december 2022.

	2022	2021
[6] Langlopende schuld (uit hoofde van VPL)		
Stand per 1 januari	0	12.625
Toekenningen (aanspraken)	0	-12.419
Uitvoeringskosten	0	-24
Rendement	0	-182
Stand per 31 december	0	0
[7] Kortlopende schulden en overlopende passiva		
Negatieve derivaten	18.836	13.603
Nog af te wikkelen beleggingstransacties	439	0
Collateral	928	2.392
Schulden aan aangesloten ondernemingen	494	17
Belastingen en sociale premies	1.060	1.001
Schulden inzake pensioenuitvoerings- en administratiekosten	1.043	1.219
Schulden aan deelnemers van het pensioenfonds	8	8
	22.808	18.240
De kortlopende schulden en overlopende passiva hebben een resterende looptijd van korter dan één jaar.		
Totaal passiva	3.125.288	3.946.188

Niet in de balans opgenomen rechten en verplichtingen:

Contractuele verplichtingen

Het pensioenfonds heeft een uitbestedingovereenkomst afgesloten met AZL N.V. voor de pensioenuitvoering. De overeenkomst loopt tot en met 31 december 2025. Over boekjaar 2022 is hiervoor in totaal EUR 3.798 betaald.

Verder heeft het fonds overeenkomsten van vermogensbeheer gesloten met BMO Asset Management Netherlands B.V. met een onbepaalde looptijd. Daarnaast is er een overeenkomst voor de administratie- en custodiadienstverlening met Northern Trust. Met het bestuur zijn afspraken gemaakt over de vergoedingensystematiek. Deze systematiek bestaat uit variabele componenten die afhankelijk zijn van het belegd vermogen. Aan Columbia Threadneedle Netherlands B.V. is over 2022 EUR 956 betaald en aan Northern Trust EUR 572.

Investerings- en stortingsverplichtingen

Er zijn geen investerings- of stortingsverplichtingen.

Voorwaardelijke verplichtingen

Per jaareinde lopen er geen juridische procedures tegen het pensioenfonds en heeft het pensioenfonds tevens geen juridische procedures aangespannen tegenover derden.

Gebeurtenissen na balansdatum

UFR

Conform de Pensioenwet toetst de Commissie Parameters uiterlijk iedere vijf jaar de voorgeschreven economische en rekenkundige uitgangspunten en komt vervolgens met haar oordeel. Het vorige advies dateert van 2019. Met de mogelijke inwerkingtreding van de Wtp per 1 juli 2023 is de Commissie gevraagd om eerder met een nieuw advies te komen.

Onderdeel van het advies is het vaststellen van de parameters van de zogeheten Ultimate Forward Rate (UFR)-methode. Met het advies heeft DNB besloten een aanpassing door te voeren in de UFR-methode die vanaf 1 januari 2021 stapsgewijs werd doorgevoerd. De belangrijkste wijziging is dat de nieuwe UFR-methode leidt tot een DNB-curve die tot een looptijd van 50 jaar gelijk is aan de swapcurve.

In de per 31 december 2022 berekende voorzieningen en dekkingsgraden is rekening gehouden met de tot dat moment geldende stapsgewijze invoering van de UFR-methode. De meest recente aanpassing hierin dateert van 1 januari 2022. De wijziging volgens het advies van de Commissie van 30 november 2022 gaat in per 1 januari 2023. De impact van de verschillende aanpassingen in de DNB-rentetermijnstructuren op de voorzieningen en dekkingsgraden is in de volgende tabel weergegeven.

	DNB huidig 50% UFR/ 50% nUFR	DNB RTS nieuw Methodiek 2023
Technische voorziening (risico fonds)	2.810.769	2.826.710
Dekkingsgraad	110,4%	109,8%
Strategisch vereiste dekkingsgraad	119,8%	119,7%

Overige gebeurtenissen na balansdatum

Verder hebben zich geen gebeurtenissen na balansdatum voorgedaan.

7.6 Toelichting op de staat van baten en lasten

(in duizenden euro)

Bezoldiging bestuursleden

In de kosten is in 2022 een bedrag ad EUR 443 (2021: EUR 422) aan bestuursvergoedingen opgenomen. De Raad van Toezicht heeft over boekjaar 2022 een vergoeding ontvangen van EUR 44 (2021: EUR 33).

Personeel

Gedurende het boekjaar 2022 als in 2021 had het fonds geen personeelsleden in dienst.

Verbonden partijen

Identiteit van verbonden partijen

Er is sprake van een relatie tussen ons, de bij ons aangesloten ondernemingen en de werknemers daarvan.

Transacties met (voormalige) bestuurders

Voor de beloning van onze bestuurders verwijzen we naar de toelichting op de staat van baten en lasten. We hebben geen leningen verstrekt aan (voormalige) bestuurders. Er zijn op hen ook geen vorderingen.

Overige transacties met verbonden partijen

We hebben een Uitvoeringsreglement afgesloten met de verplicht aangesloten werkgevers en een Uitvoeringsovereenkomst met de vrijwillig aangesloten werkgevers. Er zijn, anders dan reguliere premiebetalingen, geen overige transacties met verbonden partijen.

Belastingen

De activiteiten van het fonds zijn vrijgesteld van belastingheffing in het kader van de vennootschapsbelasting.

Baten en lasten	2022	2021
[8] Beleggingsopbrengsten voor risico pensioenfonds		
Directe beleggingsopbrengsten		
Vastgoedbeleggingen	2.623	0
Aandelen	6.002	3.936
Vastrentende waarden	15.236	18.056
Derivaten	-21	50
Liquide middelen	2.347	291
Rente aangesloten ondernemingen	-38	-42
Overige	-1	-2
Totaal directe beleggingsopbrengsten	26.148	22.289

	2022	2021
Indirecte beleggingsopbrengsten		
<i>Gerealiseerde en niet gerealiseerde koersverschillen</i>		
Vastgoedbeleggingen	-3.156	-1
Aandelen	-196.605	324.266
Vastrentende waarden	-714.631	-187.157
Derivaten	-38.429	-48.304
Overige beleggingen	-314	394
Valutaverschillen	4.454	-154
	-948.681	89.044
In de indirecte beleggingsopbrengsten zijn de indirecte kosten opgenomen die via de beleggingsfondsen rechtstreeks ten laste van het beleggingsrendement zijn gebracht. Deze kosten zijn verdisconteerd in de koersen van de betreffende beleggingsfondsen.		
Directe kosten van vermogensbeheer		
◆ Vastgoedbeleggingen	1.390	246
◆ Fiduciair kosten	-1.692	-1.288
◆ Toerekening vanuit uitvoeringskosten	-826	-652
◆ Beleggingsadviseur	-44	-54
◆ Overige kosten	-21	142
Totaal directe kosten vermogensbeheer	-1.193	-1.606
De directe kosten vermogensbeheer omvatten de zichtbare ('directe') kosten die het fonds op factuurbasis betaalt. De transactiekosten zijn gesaldeerd met de beleggingsopbrengsten. De transactiekosten zijn verrekend in de aan- en verkoopprijzen en bedragen over het verslagjaar EUR 3.833 (2021: EUR 2.922).		
Totaal beleggingsopbrengsten voor risico pensioenfondsen	-923.726	109.727
[9] Premiebijdragen van werkgevers en werknemers		
Pensioenpremie werkgevers en werknemers	159.032	143.015
Inkoopsommen toekenning VPL aanspraken	0	12.418
Inkoopsommen toekenning	0	61
	159.032	155.494

	2022	2021
De totale bijdrage van werkgevers en weknemers aan de basisregeling bedraagt per sector het volgende percentage van de loonsom:		
Feitelijke premies Gemaksvoeding	23,99%	22,99%
Feitelijke premies Versvlees	27,08%	27,08%
Feitelijke premies Pluimvee	25,30%	24,30%
Feitelijke premies Vleeswaren	25,45%	24,45%
De aan het boekjaar toe te rekenen feitelijke premie is als bate verantwoord.		
Zuiver kostendekkende premie	198.844	212.869
Gedempte kostendekkende premie	148.765	147.680
Feitelijke premie	159.032	155.433
De zuiver kostendekkende premie is als volgt samengesteld:		
Actuarieel benodigd	166.590	178.822
Opslag in stand houden vereist vermogen	27.654	29.147
Opslag voor uitvoeringskosten	4.600	4.900
Voorwaardelijke onderdelen	0	0
	198.844	212.869
De gedempte premie is als volgt samengesteld:		
Actuarieel benodigd	83.283	83.062
Opslag in stand houden vereist vermogen	13.825	13.539
Opslag voor uitvoeringskosten	4.600	4.900
Voorwaardelijke onderdelen	47.057	46.179
	148.765	147.680
De feitelijke premie is als volgt samengesteld:		
Actuarieel benodigd	83.283	83.062
Opslag in stand houden vereist vermogen	13.825	13.539
Opslag voor uitvoeringskosten	4.600	4.900
Voorwaardelijke onderdelen	47.057	46.179
Premiemarge	10.267	7.753
	159.032	155.433

	2022	2021
[10] Saldo van overdrachten van rechten		
Overgenomen pensioenverplichtingen	351	0
Overgenomen pensioenverplichtingen kleine pensioenen	9.339	11.252
Overgedragen pensioenverplichtingen	-5.779	0
Overgedragen pensioenverplichtingen kleine pensioenen	-6.740	-48.054
	-2.829	-36.802
[11] Pensioenuitkeringen		
Ouderdomspensioen	-41.222	-38.167
Partnerpensioen	-9.622	-8.924
Wezenpensioen	-220	-206
Afkoopsommen	-997	-1.526
	-52.061	-48.823
[12] Mutatie voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds		
Pensioenopbouw	-152.421	-162.904
Toevoeging voorziening kosten	-3.658	-3.910
Indexering en overige toeslagen	-118.468	0
Rentetoevoeging	19.745	22.745
Onttrekking voor pensioenuitkeringen	51.863	48.793
Onttrekking voor pensioenuitvoeringskosten	1.222	1.133
Wijzigen markttrente	1.356.583	294.771
Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten	2.654	33.772
Mutaties uit hoofde van sterfte	-1.334	1.748
Mutaties uit hoofde van arbeidsongeschiktheid	-18.014	-1.420
Reguliere mutaties	-477	1.374
Wijziging actuariële grondslagen	-19.034	0
Inkoop uit VPL	0	-58
	1.118.661	236.044

	2022	2021
[13] Pensioenuitvoerings- en administratiekosten		
Administratiekosten	-3.798	-4.048
Governancekosten	-1.393	-1.269
Accountantkosten KPMG - Onderzoek van de jaarrekening en verslagstaten (boekjaar 2022 en 2021)	-83	-75
Accountantskosten KPMG - Fiscale adviesdiensten	-24	-66
Accountantskosten KPMG - Overige controleopdrachten	0	-1
Accountantskosten Mazars - Andere niet-controlediensten	-40	-20
Overige contolekosten	-30	-17
Advieskosten	-716	-478
Overige kosten	-322	-343
	-6.406	-6.317
Toerekening uitvoeringskosten aan vermogensbeheer	826	652
	-5.580	-5.665
[14] Overige baten en lasten		
Mutatie voorziening dubieuze debiteuren	-252	158
Door het fonds in rekening gebrachte boetes bij aangesloten ondernemingen	-2	76
Doorbelasting invorderingskosten en proceskosten ¹⁾	0	251
Overige	-50	0
	-304	485
Saldo van baten en lasten	293.193	410.460

Bestemming saldo van baten en lasten

Ten aanzien van de bestemming van het saldo van baten en lasten is geen bepaling opgenomen in de statuten van het fonds. De bestemming is nader uitgewerkt in de ABTN. Het voorstel voor de bestemming van het saldo van baten en lasten 2022 is opgenomen in de paragraaf van de staat van baten en lasten in de jaarrekening.

1) Dit betreft een vergoeding van de tegenpartij voor eerder gemaakte invorderingskosten en proceskosten bij een gerechtelijke procedure.

7.7 Risicoparaagraaf

(bedragen in duizenden euro)

Solvabiliteitsrisico

In de risicoparaagraaf binnen het bestuursverslag is het beleid rond risicobeheersing uiteengezet. Hierna wordt een aantal specifieke risico's nader toegelicht en gekwantificeerd.

Het belangrijkste risico dat het fonds loopt is het risico dat het niet over genoeg solvabiliteit beschikt. Indien het fonds niet solvabel is, bestaat het risico dat het fonds de premie moet verhogen of dat een beperkte of geen toeslagverlening kan plaatsvinden voor (delen van) het deelnemersbestand. In het uiterste geval dient het fonds verworven pensioenaanspraken en pensioenrechten te verminderen. Hoe solvabel het pensioenfonds is, wordt getoetst aan de hand van de beleidsdekkingsgraad. De beleidsdekkingsgraad wordt berekend als de 12-maands voortschrijdend gemiddelde dekkingsgraad. Hoeveel eigen vermogen het fonds aan dient te houden, gegeven de financiële risico's die het loopt (na afdekking) op de balans, komt tot uitdrukking in de door DNB voorgeschreven solvabiliteitstoets. Onder het huidige FTK geldt hierbij dat de vereiste dekkingsgraad op basis van de strategische verdeling afgezet wordt tegen de beleidsdekkingsgraad om te bepalen of het pensioenfonds in een tekortsituatie verkeert.

De verschillende standaardrisicofactoren hierin worden benoemd onder de noemer S1 tot en met S6 en de S10. Hierna zijn de uitkomsten weergegeven voor de verschillende risicocategorieën op basis van de strategische beleggingsmix ultimo 2022 van 120,2% en 2021 van 116,6%.

Hierbij dient opgemerkt te worden dat bij de procentuele buffers rekening gehouden wordt met de veronderstelde positieve samenhang (correlatie) tussen renterisico, aandelen- en vastgoedrisico en kredietrisico. Daarnaast wordt rekening gehouden met het gegeven dat niet alle risico's zich tegelijk zullen manifesteren (diversificatie).

	2022		2021	
	€	%	€	%
Renterisico (S1)	208.425	5,2	88.195	1,2
Aandelen- en vastgoed risico (S2)	357.697	11,1	488.037	11,4
Valutarisico (S3)	106.910	0,7	167.684	1,1
Grondstoffenrisico (S4)	0	0,0	0	0,0
Kredietrisico (S5)	115.095	2,7	141.529	2,3
Verzekeringstechnisch risico (S6)	86.875	0,5	125.585	0,6
Actief beheer risico (S10)	0	0,0	17.176	0,0
Correlatie- en diversificatie-effect	-306.131		-377.311	
Vereist eigen vermogen risico fonds	568.871	20,2	650.895	16,6
Dekkingsgraad		110,4		100,0
Beleidsdekkingsgraad		106,7		96,2
Minimaal vereiste dekkingsgraad		104,4		104,3
Strategisch vereiste dekkingsgraad		120,2		116,6

De beleidsdekkingsgraad van het Pensioenfonds is per 31 december 2022 lager dan de vereiste dekkingsgraad op basis van de strategische verdeling volgens het standaardmodel, waardoor het pensioenfonds in een tekort verkeert. Ultimo boekjaar 2022 bedraagt de beleidsdekkingsgraad 106,7%. Afgezet tegen de beleidsdekkingsgraad van 2021 van 96,2%, is de beleidsdekkingsgraad toegenomen met 10,5%-punt.

Reclassificatie beleggingen ten behoeve van risicoparagraaf

Bij toepassing van het Look Through-principe wordt door de betreffende beleggingsfondsen heen gekeken en vervolgens worden deze componenten toebedeeld naar hun desbetreffende beleggingscategorie.

	Stand ultimo 2022 conform balans	Liquide middelen	Over- lopende intrest	Te vorderen dividend- belasting voor risico fonds	Collateral en overige vorderingen m.b.t. beleggingen	Toepassing Look Through	Stand ultimo 2022 na Look Through
Onroerende zaken	160.056	0	0	0	0	11.991	172.047
Zakelijke waarden	1.048.794	0	0	0	0	-19.045	1.029.749
Vastrentende waarden	1.798.610	0	0	0	0	-46.737	1.751.873
Derivaten	14.003	0	0	0	0	-143.813	-129.810
Overige beleggingen	5.807	17.277	5.034	2.356	951	197.604	229.029
	3.027.270	17.277	5.034	2.356	951	0	3.052.888

Renterisico

Het Pensioenfonds dekt strategisch 40% van het renterisico af op basis van de swapcurve. Onder het Financieel Toetsingskader dient te worden uitgegaan van de DNB-methodiek voor de berekening van het renterisico. Het renterisico wordt daarbij vastgesteld door middel van looptijdafhankelijke renteschokken die worden toegepast op de DNB-rentetermijnstructuur (inclusief UFR). Dit wijkt aldus af van hoe het Pensioenfonds de (strategische) afdekking in de praktijk vormgeeft.

De strategische renteafdekking van 40,0% op basis van de swapcurve is eind 2022 equivalent met een renteafdekking van 46,6% op basis van de DNB-methodiek. De feitelijke renteafdekking op basis van de DNB-methodiek bedraagt 44,1% eind 2022.

Hoogte buffer

Op basis van de vereist eigen vermogen berekeningen bedraagt de buffer voor het feitelijk renterisico 218.121 (5,4%) en voor het strategisch renterisico 208.425 (5,2%).

Aandelen- en vastgoedrisico

Het pensioenfonds loopt het risico dat haar beleggingen in aandelen en vastgoedaandelen in waarde dalen. In het beleggingsbeleid wordt met dergelijke risico's rekening gehouden door ondermeer een toepassing van voldoende spreiding in de beleggingsportefeuille naar categorieën, markten en dergelijke. De volatiliteit van de marktwaarden (prijsrisico's) van beleggingen wordt periodiek geëvalueerd en kan leiden tot bijstellingen in het vermogensbeheer. In onderstaande tabel wordt de verdeling naar de verschillende aandelen en vastgoedcategorieën getoond.

	2022		2021	
	€	%	€	%
<i>Verdeling Aandelen en Vastgoed per categorie:</i>				
Niet-beursgenoteerd vastgoed	172.047	14,4	31.663	2,0
Ontwikkelde markten (Mature markets)	851.408	70,8	1.324.090	85,5
Opkomende markten (Emerging markets)	14.413	1,2	193.934	12,5
Private equity	3.707	0,3	0	0,0
Beleggingsfondsen	160.221	13,3	457	0,0
	1.201.796	100,0	1.550.144	100,0

Hoogte buffer

Bij de berekening van het vereist eigen vermogen wordt voor het feitelijk en strategisch aandelen- en vastgoedrisico rekening gehouden met de door DNB voorgeschreven schokken die variëren overeenkomstig de risicograad van het type belegging. De buffer voor het feitelijk aandelen- en vastgoedrisico bedraagt 378.667 (11,9%) en voor het strategisch aandelen- en vastgoedrisico 357.697 (11,1%).

Valutarisico

Het valutarisico wordt veroorzaakt doordat de verplichtingen van het pensioenfonds in euro's luiden terwijl een gedeelte van de beleggingen van het pensioenfonds in niet-euro luidt. Het pensioenfonds loopt het risico dat haar buitenlandse beleggingen dalen in waarde als gevolg van valutakoersontwikkelingen. Het pensioenfonds kiest er daarom voor om (een gedeelte) van haar buitenlandse valuta's af te dekken. Zonder afdekking van valutarisico loopt het pensioenfonds risico bij een daling van vreemde valuta ten opzichte van de euro. Indien de afdekking van het risico hoger dan 100% is loopt het fonds juist risico bij een stijging van vreemde valuta ten opzichte van de euro. Strategisch streeft het fonds naar een afdekking van 53,8% van de valuta-exposure naar de Amerikaanse dollar, de Britse pond en de Japanse yen. Andere buitenlandse valuta worden niet afgedekt. Eind 2022 zou dit betekenen dat strategisch 46,2% van de niet-euro belangen wordt afgedekt.

	2022		2021	
	€	%	€	%
<i>Totaal beleggingen naar valuta:</i>				
Euro	1.944.157	63,6	2.489.046	64,1
Amerikaanse dollar	670.167	22,0	788.525	20,3
Britse pound sterling	54.059	1,8	88.929	2,3
Japanse yen	2.011	0,1	114.457	2,9
Overige valuta	382.494	12,5	403.539	10,4
	3.052.888	100,0	3.884.496	100,0

Derivaten

Ter afdekking van de valutarisico's op de effectenportefeuille zijn er door de vermogensbeheerders valutatermijntransacties afgesloten. De post valutatermijntransacties bestaat uit de volgende transacties, omgerekend in euro per 31 december 2022:

	aankooptransacties	verkooptransacties
Euro	737.016	-96.126
Amerikaanse dollar	98.253	-609.507
Britse ponden	32.871	-88.175
Singapore dollar	28	0
Japanse yen	25.450	-99.591
Overige valuta	75.695	-62.127
	969.313	-955.526

Hoogte buffer

Bij de berekening van het vereist eigen vermogen wordt voor het feitelijk en strategisch valutarisico rekening gehouden met een door DNB voorgeschreven schok van 20% voor valuta in ontwikkelde landen en van 35% voor valuta in opkomende markten die berekend wordt op de niet-euro beleggingen na afdekking. De buffer voor het feitelijk valutarisico bedraagt 104.618 (0,7%) en voor het strategisch valutarisico 106.910 (0,7%).

Grondstoffenrisico

Het pensioenfonds belegt niet in grondstoffen.

Kredietrisico

Het pensioenfonds loopt het risico dat één of meerdere van haar tegenpartijen niet aan de voorafgesproken betalingen kan voldoen. Bij de berekening van het kredietrisico dient het effect van de kredietwaardigheid van de partijen, waarin belegd wordt, tot uitdrukking te komen. Het kredietrisico komt tot uitdrukking in de zogenaamde creditspread. Deze creditspread is het verschil tussen de uitkering die afhangt van de kredietwaardigheid van de tegenpartij en een uitkering die met volledige zekerheid (risicovrij) tot uitkering zal komen. Het kredietrisico verbonden aan derivatentransacties wordt beheerst door het afsluiten van standaardovereenkomsten met tegenpartijen, het beoordelen van de kredietwaardigheid van tegenpartijen, het spreiden van het transactievolume over verschillende tegenpartijen, het eisen van voldoende onderpand en een adequate monitoring met betrekking tot de gestelde eisen inzake het onderpand.

Het kredietrisico binnen de vastrentende-waardenportefeuille kan naast de creditspread eveneens gemeten worden aan de hand van de ratingverdeling van de rentegevoelige beleggingsportefeuille. Deze ratingverdeling wordt afgegeven door een kredietbeoordelaar. Een Europese staatsobligatie met een AAA-rating wordt in het standaardmodel als kredietrisicovrij beschouwd. Daarentegen worden beleggingen die geclassificeerd staan onder 'lager dan BBB' als zeer risicovol beschouwd. Cash wordt als kredietrisicovrij beschouwd. Beleggingen die geen rating ontvangen worden als risicovol beschouwd.

	2022		2021	
	€	%	€	%
<i>Rating vastrentende waarden:</i>				
AAA	696.459	39,8	915.750	40,6
AA	431.080	24,6	543.545	24,2
A	280.689	16,0	296.501	13,2
BBB	193.148	11,0	246.438	11,0
Lager dan BBB	147.274	8,4	93.343	4,1
Geen rating ¹⁾	3.223	0,2	154.958	6,9
	1.751.873	100,0	2.250.535	100,0
<i>Verdeling vastrentende waarden naar looptijd:</i>				
Resterende looptijd < 5 jaar	1.100.232	62,8	1.359.547	60,4
Resterende looptijd > 5 jaar, < 10 jaar	287.399	16,4	381.096	16,9
Resterende looptijd >= 10 jaar	364.242	20,8	509.892	22,7
	1.751.873	100,0	2.250.535	100,0

Hoogte buffer

Binnen de berekening van het standaardmodel wordt een kredietrisico becijferd conform de ratingverdeling van de vastrentende waardenportefeuille. Naar mate de rating slechter wordt neemt de te hanteren buffer toe. Afgaande op de hierboven genoemde ratingverdeling resulteert dit in een buffer voor het feitelijk kredietrisico van 96.423 (2,2%) en voor het strategisch kredietrisico van 115.095 (2,7%).

Verzekeringstechnisch risico

Binnen het verzekeringstechnische risico worden in principe alleen risico's meegenomen die verband houden met sterfte. Het omvat de risico's als gevolg van afwijkingen ten opzichte van de verwachte sterfte en afwijkingen van de verwachte sterftetrend (langlevenrisico). Tot het verzekeringstechnische risico worden gerekend: procesrisico, risico-opslag voor afwijkingen ten opzichte van de sterftetrend en negatieve stochastische afwijkingen van de verwachtingswaarde. Deze drie risico's bedragen een percentage van de op actuele waarde berekende technische voorziening. Het procesrisico neemt af naarmate het deelnemersbestand toeneemt, omdat het sterfteproces dan beter kan worden geschat. De beide andere risicofactoren houden respectievelijk rekening met de onzekerheid in de sterftetrend en met de negatieve stochastische afwijkingen.

Hoogte buffer

De buffer voor het feitelijk verzekeringstechnisch risico bedraagt 86.875 (0,5%) en voor het strategisch verzekeringstechnisch risico 86.875 (0,5%).

1) Geen slechtere rating, maar niet gerate. Dit betreft structured credit.

Concentratierisico

Concentratierisico's kunnen optreden bij een concentratie van de portefeuille in regio's, economische sectoren of tegenpartijen. De spreiding van de portefeuille is in de toelichting op de balans nader toegelicht. Ook "grote posten" zijn aan te duiden als een vorm van concentratierisico. Om te bepalen welke posten hieronder vallen, moeten per beleggingscategorie alle instrumenten met dezelfde debiteur worden gesommeerd.

Onroerende zaken

Verdeling onroerende zaken per sector:

Participaties in vastgoed beleggingsfondsen

2022		2021	
€	%	€	%
172.047	100,0	31.663	100,0
172.047	100,0	31.663	100,0
<i>Verdeling onroerende zaken per regio:</i>			
Europa	83,2	4.355	13,8
Noord-Amerika	10,3	18.636	58,8
Midden en Zuid-Amerika	0,3	0	0,0
Azië	0,0	67	0,2
Oceanië	6,2	8.605	27,2
172.047	100,0	31.663	100,0

Aandelen

Verdeling aandelen per regio:

2022		2021	
€	%	€	%
251.186	24,4	449.865	29,6
153	0,0	0	0,0
503.973	49,0	711.168	46,9
3.651	0,4	1.558	0,1
1.388	0,1	0	0,0
153	0,0	12.415	0,8
105.317	10,2	162.988	10,7
163.928	15,9	180.487	11,9
1.029.749	100,0	1.518.481	100,0

	2022		2021	
	€	%	€	%
<i>Verdeling aandelen per sector:</i>				
Financiële instellingen	304.797	29,6	386.849	25,5
Informatietechnologie	135.778	13,2	209.035	13,8
Industriële ondernemingen	100.078	9,7	142.352	9,4
Cyclische consumentengoederen	65.035	6,3	166.485	11,0
Niet-cyclische consumentengoederen	99.686	9,7	309.736	20,4
Energie	43.950	4,3	47.313	3,1
Telecommunicatie	85.207	8,3	160.858	10,6
Materialen en basisindustrieën	36.917	3,6	68.912	4,5
Nutsbedrijven	26.338	2,6	26.941	1,8
Farmacie en gezondheidszorg	131.963	12,8	0	0,0
	1.029.749	100,0	1.518.481	100,0

Vastrentende waarden

	2022		2021	
	€	%	€	%
<i>Verdeling vastrentende waarden per regio:</i>				
Europa	1.435.717	82,1	1.928.125	85,7
Noord-Amerika	159.784	9,1	171.172	7,6
Midden- en Zuid-Amerika	60.312	3,4	43.447	1,9
Afrika	17.892	1,0	20.823	0,9
Azië	38.773	2,2	55.328	2,5
Oceanië	16.352	0,9	18.993	0,8
Midden Oosten	22.987	1,3	10.507	0,5
Overig	56	0,0	2.140	0,1
	1.751.873	100,0	2.250.535	100,0

Vastrentende waarden

	2022		2021	
	€	%	€	%
Grote posten: vastrentende waarden van eenzelfde uitgevende instelling groter dan 5% van de totale beleggingen in vastrentende waarden				
France Treasury Bill BTF	189.561	10,8%	276.973	12,3%
Staatsobligaties Nederland	175.916	10,0%	284.965	12,7%
BMO Euro Liquidity Fund	0	0,0%	105.160	4,7%
Kreditanstalt fuer Wiederaufbau	154.346	8,8%	185.192	8,2%
Aeam Dutch Mortgage Fund 2	102.207	5,8%	119.742	5,3%
NN Dutch Residential Mortgage Fund	84.274	4,8%	0	0,0%

Actief beheer risico

Actief beheer risico ontstaat doordat vermogensbeheerders actief beheer voeren op (delen van) de beleggingsportefeuille. Onder actief beheer worden afwijkende posities in portefeuilles verstaan die worden ingenomen ten opzichte van strategische benchmarks. De mate van actief beheer wordt bepaald aan de hand van de tracking error. Een lage tracking error impliceert dat het feitelijke rendement dicht bij de gekozen benchmark ligt, terwijl een hoge tracking error aangeeft dat het rendement duidelijk van de benchmark afwijkt. Een hogere tracking error impliceert een hoger actief beheer risico.

Hoogte buffer

Bij de berekening van het vereist eigen vermogen wordt alleen een actief beheer risico becijferd voor de aandelenportefeuille (inclusief vastgoedbeleggingen) indien de tracking error groter is dan 1%. Voor het pensioenfonds resulteert een buffer voor het feitelijk actief beheer risico van 0 (0,0%) en voor het strategisch actief beheer risico van 0 (0,0%).

Vastgesteld te Woerden, 22 juni 2023.

Stichting Bedrijfstakpensioenfondsen voor Vlees, Vleeswaren, Gemaksvlees en Pluimveevlees

De heer J.R. Schepen
Werkgeversvoorzitter

Mevrouw I.M. van Eekelen
Werknemersvoorzitter

8 Overige gegevens

8.1 Statutaire regeling omtrent de bestemming van het saldo van baten en lasten

Ten aanzien van de bestemming van het saldo van baten en lasten is geen bepaling opgenomen in de statuten van het fonds. De bestemming is nader uitgewerkt in de ABTN.

Het bestuur heeft in de bestuursvergadering van 22 juni 2023 besloten om het positieve resultaat van € 293.193.000,- toe te voegen aan de Beleidsreserve.

8.2 Actuariële verklaring

Opdracht

Door Stichting Bedrijfstakpensioenfonds voor Vlees, Vleeswaren, Gemaksvoeding en Pluimveevlees te 's-Gravenhage is aan Aon Nederland cv de opdracht verleend tot het afgeven van een actuariële verklaring als bedoeld in de Pensioenwet over het boekjaar 2022.

Onafhankelijkheid

Als waarmerkend actuaire ben ik onafhankelijk van Stichting Bedrijfstakpensioenfonds voor Vlees, Vleeswaren, Gemaksvoeding en Pluimveevlees, zoals vereist conform artikel 148 van de Pensioenwet. Ik verricht geen andere werkzaamheden voor het pensioenfonds, anders dan de werkzaamheden uit hoofde van de actuariële functie. Omdat Aon Nederland cv beschikt over een door de toezichthouder goedgekeurde gedragscode, is het toegestaan dat andere actuarissen en deskundigen aangesloten bij Aon Nederland cv wel andere werkzaamheden verrichten voor het pensioenfonds.

Gegevens

De gegevens waarop mijn onderzoek is gebaseerd, zijn verstrekt door en tot stand gekomen onder de verantwoordelijkheid van het bestuur van het pensioenfonds. Voor de toetsing van de technische voorzieningen en voor de beoordeling van de vermogenspositie heb ik mij gebaseerd op de financiële gegevens die ten grondslag liggen aan de jaarrekening.

Afstemming accountant

Op basis van de door mij en de accountant gehanteerde Handreiking heeft afstemming plaatsgevonden over de werkzaamheden en de verwachtingen bij de controle van het boekjaar. Voor de toetsing van de technische voorzieningen en voor de beoordeling van de vermogenspositie als geheel heb ik de materialiteit bepaald op EUR 15.500.000. Met de accountant ben ik overeengekomen om geconstateerde afwijkingen boven EUR 775.000 te rapporteren. Deze afspraken zijn vastgelegd en de uitkomsten van mijn bevindingen zijn met de accountant besproken.

Ik heb voorts gebruik gemaakt van de door de accountant in het kader van de jaarrekeningcontrole onderzochte basisgegevens. De accountant van het pensioenfonds heeft mij geïnformeerd over zijn bevindingen ten aanzien van de betrouwbaarheid (materiële juistheid en volledigheid) van de basisgegevens en de overige uitgangspunten die voor mijn oordeel van belang zijn.

Werkzaamheden

Ter uitvoering van de opdracht heb ik, conform mijn wettelijke verantwoordelijkheid zoals beschreven in artikel 147 van de Pensioenwet, onderzocht of is voldaan aan de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet. De door het pensioenfonds verstrekte basisgegevens zijn zodanig dat ik die gegevens als uitgangspunt van de door mij beoordeelde berekeningen heb aanvaard.

Als onderdeel van de werkzaamheden voor de opdracht heb ik onder meer onderzocht of:

- ◆ toereikende technische voorzieningen zijn vastgesteld met betrekking tot het geheel van pensioenverplichtingen;
- ◆ het minimaal vereist eigen vermogen en het vereist eigen vermogen conform de wettelijke bepalingen zijn vastgesteld;
- ◆ de kostendekkende premie voldoet aan de gestelde wettelijke vereisten;
- ◆ het beleggingsbeleid in overeenstemming is met de prudent-person regel.

Voorts heb ik mij een oordeel gevormd over de vermogenspositie van het pensioenfonds. Daarbij heb ik mij gebaseerd op de tot en met balansdatum aangegane verplichtingen en de op dat moment aanwezige middelen en is mede het financieel beleid van het pensioenfonds in aanmerking genomen.

Mijn onderzoek heb ik zodanig uitgevoerd, dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de resultaten geen onjuistheden van materieel belang bevatten.

De beschreven werkzaamheden en de uitvoering daarvan zijn in overeenstemming met de binnen het Koninklijk Actuarieel Genootschap geldende normen en gebruiken, en vormen naar mijn mening een deugdelijke grondslag voor mijn oordeel.

Oordeel

Overeenkomstig de beschreven berekeningsregels en uitgangspunten zijn toereikende technische voorzieningen vastgesteld met betrekking tot het geheel van pensioenverplichtingen.

Het eigen vermogen van het pensioenfonds is op de balansdatum lager dan het wettelijk vereist eigen vermogen, maar hoger dan het wettelijk minimaal vereist eigen vermogen.

Met inachtneming van het voorafgaande heb ik mij ervan overtuigd dat is voldaan aan de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet, met uitzondering van artikel 132 (Vereist eigen vermogen).

De beleidsdekkingsgraad van het pensioenfonds op balansdatum is lager dan de dekkingsgraad bij het vereist eigen vermogen, doch hoger dan de dekkingsgraad bij het minimaal vereist eigen vermogen.

Mijn oordeel over de vermogenspositie van Stichting Bedrijfstakpensioenfonds voor Vlees, Vleeswaren, Gemaksvoeding en Pluimveevlees is gebaseerd op de tot en met balansdatum aangegane verplichtingen en de op dat moment aanwezige middelen. De vermogenspositie is naar mijn mening niet voldoende, omdat het aanwezig eigen vermogen lager is dan het vereist eigen vermogen.

Het pensioenfonds heeft in 2022 gebruik gemaakt van het 'Besluit toeslagverlening in bijzondere omstandigheden' van 7 juni 2022 (Staatsblad 2022, 211) bij het besluit tot toeslagverlening per 1 januari 2023 (3%). Daarbij heeft het pensioenfonds onderbouwd dat is voldaan aan de in het Besluit gestelde voorwaarden.

Eindhoven, 22 juni 2023

Drs. J.A.M. Dankers, AAG
verbonden aan Aon Nederland cv

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan: het bestuur en de raad van toezicht van Stichting Bedrijfstakpensioenfonds voor Vlees, Vleeswaren, Gemaksvlees en Pluimveevlees

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening 2022

Ons oordeel

Naar ons oordeel geeft de in dit jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Stichting Bedrijfstakpensioenfonds voor Vlees, Vleeswaren, Gemaksvlees en Pluimveevlees per 31 december 2022 en van het saldo van baten en lasten over 2022, in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 van het in Nederland geldende Burgerlijk Wetboek (BW).

Wat we gecontroleerd hebben

Wij hebben de jaarrekening 2022 van Stichting Bedrijfstakpensioenfonds voor Vlees, Vleeswaren, Gemaksvlees en Pluimveevlees ('de Stichting' of 'het fonds') te 's-Gravenhage gecontroleerd.

De jaarrekening bestaat uit:

- 1 de balans per 31 december 2022;
- 2 de staat van baten en lasten over 2022;
- 3 het kasstroomoverzicht over 2022; en
- 4 de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en overige toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van de Stichting zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de

opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij hebben onze controlewerkzaamheden bepaald in het kader van de jaarrekeningcontrole als geheel en bij het vormen van ons oordeel hierover. De informatie en onze bevindingen ten aanzien van continuïteit, fraude en niet-naleving van wet- en regelgeving en de kernpunten van onze controle moeten in dat kader worden gezien en niet als afzonderlijke oordelen of conclusies.

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Informatie ter ondersteuning van ons oordeel

Samenvatting

Materialiteit

- Materialiteit van EUR 15,5 miljoen
- circa 0,5% van het pensioenvermogen

Risico's gerelateerd aan fraude & Noclar en continuïteit

- Risico's gerelateerd aan fraude en niet-naleving van wet- en regelgeving (Noclar): verondersteld risico van doorbreken interne beheersing door het bestuur geïdentificeerd
- Risico's gerelateerd aan continuïteit: geen continuïteitsrisico's geïdentificeerd

Kernpunten

- Waardering van beleggingen voor risico pensioenfonds
- Waardering van de voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds

Oordeel

Goedkeurend

Materialiteit

Op basis van onze professionele oordeelsvorming hebben wij de materialiteit voor de jaarrekening als geheel bepaald op EUR 15,5 miljoen (2021: EUR 19 miljoen). Voor de bepaling van de materialiteit wordt uitgegaan van het pensioenvermogen per 31 december 2022 (circa 0,5%). De materialiteit voor de jaarrekening in 2022 is gewijzigd ten opzichte van vorig jaar als gevolg van de ontwikkelingen in het pensioenvermogen. Wij beschouwen het pensioenvermogen als de meest geschikte benchmark, omdat het pensioenvermogen een bepalende factor is in de berekening van de (beleids)dekkingsgraad die de financiële positie van de Stichting weergeeft. Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening voor de gebruikers van de jaarrekening om kwalitatieve redenen materieel zijn.

Wij hebben met het bestuur en de raad van toezicht afgesproken dat wij tijdens onze controle geconstateerde afwijkingen boven EUR 775 duizend rapporteren aan het bestuur en

de raad van toezicht alsmede kleinere afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve redenen relevant zijn.

Reikwijdte van de controle

Uitbesteding van bedrijfsprocessen aan dienstverleners

De Stichting heeft het beheer van de beleggingen uitbesteed aan Northern Trust Global Services Limited. De pensioenadministratie is uitbesteed aan AZL N.V.

De jaarrekening wordt opgesteld op basis van informatie over de beleggingen en beleggingsopbrengsten die is verstrekt door Northern Trust Global Services Limited en informatie over de voorziening pensioenverplichtingen, premiebijdragen, pensioenuitkeringen en overige financiële posten die is verstrekt door AZL N.V.

Gegeven onze eindverantwoordelijkheid voor het oordeel zijn wij verantwoordelijk voor het verwerven van inzicht in de aard en de significantie van de door de dienstverleners verleende diensten en in het effect ervan op de voor de controle relevante interne beheersing van de Stichting. Op basis hiervan identificeren wij de risico's op een afwijking van materieel belang en zetten wij controlewerkzaamheden op en voeren wij deze uit om op deze risico's in te spelen.

Bij de uitvoering van onze controle maken wij gebruik van de werkzaamheden en bevindingen van andere onafhankelijke accountants inzake de voor de Stichting relevante interne beheersingsmaatregelen van Northern Trust Global Services Limited en AZL N.V., zoals weergegeven in de specifiek daarvoor opgestelde ('System and Organization Controls 1 (SOC1)-' en 'Standaard 3402 type II-') rapportages.

Onze controlewerkzaamheden bestaan uit het bepalen van de minimaal verwachte interne beheersingsmaatregelen. Op basis daarvan evalueren wij de in de SOC1- respectievelijk Standaard 3402-rapportage beschreven interne beheersingsmaatregelen, de verrichte werkzaamheden ter toetsing van de effectieve werking gedurende 2022 en de uitkomsten daarvan. Ook beoordelen wij de evaluatie door het bestuur van de kwaliteit van de uitbesteding aan Northern Trust Global Services Limited en AZL N.V.

Wij hebben eigen gegevensgerichte analyses ten aanzien van premiebijdragen en pensioenuitkeringen uitgevoerd, waarbij wij de uitkomsten hebben getoetst op basis van verwachtingen die wij zelf hiervoor hebben ontwikkeld. Wij hebben door middel van deelwaarnemingen beleggingen, beleggingsstromen, mutaties in de pensioenadministratie, premiebijdragen en pensioenuitkeringen aan de hand van brondocumentatie bij de dienstverlener onderzocht.

Door bovengenoemde werkzaamheden op de uitbestede bedrijfsprocessen en aanvullende eigen werkzaamheden hebben wij voldoende en geschikte controle-informatie met betrekking tot de beleggingen, beleggingsstromen en -opbrengsten, (mutaties in) deelnemergegevens en aanspraken die resulteren in (wijzigingen in) de voorziening pensioenverplichtingen, premiebijdragen en pensioenuitkeringen verkregen.

Controleaanpak ten aanzien van risico's op fraude en niet-naleving van wet- en regelgeving

In hoofdstuk 3.11 van het bestuursverslag beschrijft het bestuur de procedures ten aanzien van de risico's op fraude en niet-naleving van wet- en regelgeving en neemt de raad van toezicht deze beschrijving in beschouwing.

In het kader van onze controle hebben wij inzicht verkregen in de Stichting en de bedrijfsomgeving, en hebben wij de opzet en de implementatie beoordeeld en, waar van toepassing, de effectieve werking getoetst van het risicomanagement van de Stichting met betrekking tot fraude en niet-naleving van wet- en regelgeving. Dit betreft tevens de interne beheersmaatregelen die aanwezig zijn bij de externe dienstverleners van de Stichting (zie paragraaf 'Reikwijdte van de controle').

Onze werkzaamheden omvatten onder andere het evalueren van de gedragscode, de klokkenluidersregeling en de procedures van de Stichting om aanwijzingen van mogelijke fraude en niet-naleving van wet- en regelgeving te onderzoeken. Bovendien hebben wij inlichtingen ter zake ingewonnen bij het bestuur en de raad van toezicht. Wij hebben onder meer de volgende controlewerkzaamheden uitgevoerd:

- inzicht verkrijgen in hoe de Stichting het gebruik van informatietechnologie (IT) beheerst en de invloed daarvan op de jaarrekening, inclusief het risico van cybersecurity-incidenten die een materieel effect hebben op de jaarrekening;
- evaluatie van nevenfuncties van bestuursleden, met speciale aandacht voor procedures en governance met betrekking tot mogelijke belangenconflicten;
- evaluatie van correspondentie met regelgevende en toezichthoudende instanties (inclusief DNB en AFM);

Daarnaast hebben wij werkzaamheden uitgevoerd om inzicht te verkrijgen in de wet- en regelgeving die op de Stichting van toepassing is. Wij hebben de volgende rechtsgebieden geïdentificeerd die de meest waarschijnlijke oorzaak zouden kunnen zijn voor een materieel effect op de jaarrekening:

- Pensioenwet;
- Wet verplichte deelneming in een bedrijfstakpensioenfonds (Wet Bpf 2000);
- Besluit Financieel toetsingskader pensioenfondsen (Bftp);
- Algemene verordening gegevensbescherming (AVG)..

Wij hebben de risicofactoren voor fraude en niet-naleving van wet- en regelgeving geëvalueerd om na te gaan of deze factoren duiden op een risico op een afwijking van materieel belang in de jaarrekening.

Wij beoordelen het veronderstelde frauderisico met betrekking tot de opbrengstverantwoording (waaronder premieopbrengsten, directe beleggingsopbrengsten en indirecte beleggingsopbrengsten) als niet relevant gezien de aard van de opbrengsten, de aanwezige uitbestedingsrelaties en de beperkte mogelijkheden tot het materieel beïnvloeden van de opbrengstverantwoording.

In overeenstemming met het bovenstaande en met de controlestandaarden hebben wij het volgende risico geïdentificeerd ten aanzien van fraude dat relevant is voor onze controle, inclusief de relevante veronderstelde risico's vastgelegd in de controlestandaarden. Wij hebben hierop als volgt ingespeeld:

Doorbreken van interne beheersing door het bestuur (een verondersteld risico)

Risico:

- Het bestuur is in een unieke positie om fraude te plegen door de mogelijkheid het proces van financiële verslaggeving en resultaten te manipuleren door middel van het doorbreken van de interne beheersing die anderszins effectief lijkt te werken, zoals schattingen gerelateerd aan de waardering van de voorziening pensioenverplichtingen en de waardering van de beleggingen

Controleaanpak:

- Wij hebben de opzet en de implementatie geëvalueerd en, waar passend geacht, de werking getoetst van de interne beheersingsmaatregelen die het frauderisico dienen te mitigeren, inclusief de interne beheersingsmaatregelen die aanwezig zijn bij de dienstverleners waaraan de Stichting bedrijfsprocessen heeft uitbesteed.
- Wij hebben een analyse uitgevoerd om te identificeren of er sprake is van (administratieve) journaalposten met een hoger frauderisico. De uitkomst van deze evaluatie is dat wij geen (administratieve) journaalposten met een hoger frauderisico hebben geïdentificeerd.
- Wij hebben significante schattingen alsook oordeelsvormingen en veronderstellingen van het bestuur met betrekking tot de waardering van de voorziening pensioenverplichtingen en de waardering van de beleggingen geëvalueerd. Voor een omschrijving van onze werkzaamheden hieromtrent, verwijzen wij naar de kernpunten met betrekking tot de waardering van de voorziening pensioenverplichtingen en de waardering van beleggingen.
- Wij hebben elementen van onvoorspelbaarheid in onze controleaanpak opgenomen, zoals het uitvoeren van de deelwaarneming op de juistheid van de afkopen.

Zoals hierboven vermeld, heeft onze evaluatie van uitgevoerde procedures ten aanzien van fraude en niet-naleving van wet- en regelgeving niet geleid tot een extra kernpunt van de controle.

Wij hebben onze risico-inschatting en controleaanpak en resultaten gecommuniceerd aan het bestuur en aan de raad van toezicht.

Onze controlewerkzaamheden leidden niet tot aanwijzingen en/of andere redelijke vermoedens van fraude en niet-naleving van wet- en regelgeving die van materieel belang zijn voor onze controle.

Controleaanpak continuïteit

Zoals toegelicht op pagina 47 van het bestuursverslag, heeft het bestuur een herstelplan ingediend bij De Nederlandsche Bank waarin is uitgewerkt hoe de beleidsdekkingsgraad binnen de wettelijk gestelde termijnen weer op het vereiste niveau kan worden gebracht. Dit is onderdeel van de continuïteitsrisicoanalyse door het bestuur. Omdat de Stichting de ultieme mogelijkheid heeft om de pensioenaanspraken en pensioenrechten te korten en daarmee de continuïteit van de Stichting te allen tijde te waarborgen, heeft het bestuur geen continuïteitsrisico's geïdentificeerd. Onze procedures omvatten onder andere:

- overwegen of de continuïteitsrisicoanalyse door het bestuur en het herstelplan dat is ingediend bij De Nederlandsche Bank alle relevante elementen bevatten en consistent zijn met onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole;
- overwegen of actuariële ontwikkelingen (inclusief de voorzienbare trend in overlevingskansen) en de ontwikkelingen op financiële markten (inclusief ontwikkeling in de rentetermijnstructuur) aanleiding geven tot continuïteitsrisico;
- analyse van de ontwikkeling van de financiële positie van de Stichting gedurende het boekjaar ten opzichte van wettelijke solvabiliteitseisen op indicatoren die kunnen duiden op continuïteitsrisico's en vaststellen dat de toelichting in de jaarrekening hieromtrent en de toelichting ten aanzien van de realisatie van het herstelplan zoals opgenomen op pagina 23 van het bestuursverslag adequaat zijn.

De resultaten van onze procedures hebben geen aanleiding gegeven om additionele controlewerkzaamheden op de continuïteitsbeoordeling uit te voeren.

De kernpunten van onze controle

In de kernpunten van onze controle beschrijven wij zaken die naar ons professionele oordeel het belangrijkst waren tijdens onze controle van de jaarrekening. De kernpunten van onze controle hebben wij aan het bestuur en de raad van toezicht gecommuniceerd, maar vormen geen volledige weergave van alles wat is besproken.

Waardering van beleggingen voor risico pensioenfonds

Omschrijving

De beleggingen voor risico pensioenfonds (hierna: 'de beleggingen') vormen een significante post op de balans van de Stichting.. De beleggingen dienen conform de Pensioenwet te worden gewaardeerd op reële waarde (marktwaaarde). Uit noot 1 van de toelichting op de jaarrekening blijkt dat de waardering van de beleggingen van de Stichting voor circa 5% is gebaseerd op marktnoteringen en voor circa 95% op basis van netto contante waarde berekeningen en andere geschikte waarderingsmodellen op afgeleide marktnoteringen. De waardering van de beleggingen is in belangrijke mate bepalend voor de financiële resultaten van het fonds.

Vanwege de omvang van de beleggingen in relatie tot de jaarrekening als geheel beschouwen wij de waardering van de beleggingen als een kernpunt van onze controle.

Onze aanpak

Wij hebben de waardering van de beleggingen gebaseerd op marktnoteringen onderzocht met gebruikmaking van een eigen waarderingsspecialist. Onze waarderingsspecialist heeft de gehanteerde waarderingsmethoden vergeleken met zelfstandig in de markt waarneembare prijzen.

Voor zover wij de waardering niet rechtstreeks via onze waarderingsspecialist hebben gecontroleerd, hebben wij de waardering van beleggingen gebaseerd op netto contante waarde-berekeningen en andere geschikte waarderingsmethoden getoetst aan de hand van (door een andere onafhankelijke accountant gecontroleerde) jaarrekeningen of fondsrapportages. Wij hebben hierbij onder meer aandacht besteed aan consistentie met de waarderingsgrondslagen van de Stichting ten opzichte van die van het beleggingsfonds alsmede de strekking van de verklaring van de andere onafhankelijke accountant..

Voorts hebben we de toereikendheid van de toelichting onder noot 1 van de toelichting geëvalueerd.

Onze observatie

Wij hebben geconstateerd dat de gehanteerde waarderingsgrondslagen en gehanteerde waarderingsmethodieken voor de beleggingen in overeenstemming zijn met de geldende verslaggevingsregels en geschikt zijn om te kunnen komen tot een marktwaaarde van deze beleggingen.

Wij vinden dat de waardering van de beleggingen in de jaarrekening op aanvaardbare wijze is bepaald. De toelichting op de samenstelling en het verloop van de beleggingen is toereikend.

Waardering van de voorziening pensioenverplichtingen voor risico van het pensioenfonds

Omschrijving

De voorziening pensioenverplichtingen voor risico van het pensioenfonds (hierna: 'de voorziening pensioenverplichtingen') is een significante post op de balans van de Stichting

die wordt gewaardeerd op reële waarde (marktwaarde). De waardering van de voorziening pensioenverplichtingen komt tot stand door middel van een berekening waarin aanspraakgegevens van deelnemers met behulp van belangrijke schattingen over levensverwachtingen, kostenniveaus en arbeidsongeschiktheid worden vertaald naar verwachte toekomstige kasstromen (uitkeringen). De kasstromen worden contant gemaakt met gebruikmaking van de rentetermijnstructuur ultimo boekjaar zoals gepubliceerd door De Nederlandsche Bank.

Het maken van de schattingen vergt een hoge mate van oordeelsvorming door het bestuur, waarbij gebruik wordt gemaakt van actuariële modellen en het bestuur zich laat adviseren door actuariel deskundigen. Gezien de complexiteit en de invloed hiervan op de hoogte van de voorziening pensioenverplichtingen, het saldo van baten en lasten, het eigen vermogen en de beleidsdekkingsgraad vormt de waardering van de voorziening pensioenverplichtingen een kernpunt van onze controle.

Het bestuur heeft in de 'Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling' de waarderingsgrondslagen en veronderstellingen voor de voorziening pensioenverplichtingen opgenomen. Uit deze toelichting blijkt dat schattingswijzigingen hebben plaatsgevonden.

Onze aanpak

Bij onze controle maken wij gebruik van de werkzaamheden van de certificerend actuaaris die door de Stichting is aangesteld. Wij hebben bij aanvang van de controle en bij afronding ervan afstemming gehad met de certificerend actuaaris over de te volgen aanpak, de attentiepunten en de uitkomsten.

Wij hebben de door het bestuur gehanteerde schattingsmethoden en veronderstellingen geëvalueerd. Hierbij hebben wij de consistentie, prudentie en actualiteit van de schattingsmethode en veronderstellingen betrokken. Wij hebben de onderbouwing van de veronderstellingen door het bestuur geëvalueerd aan de hand van een toetsing van de historische betrouwbaarheid daarvan en algemeen geactualiseerde uitgangspunten zoals overlevingskansen. De gehanteerde schattingsmethoden en veronderstellingen hebben wij besproken met de certificerend actuaaris. Wij hebben de actuariële verklaring zoals opgenomen in de overige gegevens en de werkzaamheden van de certificerend actuaaris geëvalueerd.

Onze werkzaamheden omvatten verder het evalueren van de uitkomst van de actuariële analyse van het saldo van baten en lasten in relatie tot eerder gemaakte schattingen en kasstroomprojecties. Bij de uitvoering van deze werkzaamheden hebben wij gebruikgemaakt van een eigen actuaaris. Tevens hebben wij de waarderingsgrondslagen en de juistheid en toereikendheid van de toelichtingen in de jaarrekening geëvalueerd.

Onze observatie

Wij vinden dat de waardering van de voorziening pensioenverplichtingen in de jaarrekening op aanvaardbare wijze is bepaald. De toelichting op de samenstelling en het verloop van de voorziening pensioenverplichtingen is toereikend.

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarverslag andere informatie.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van Titel 9 Boek 2 BW is vereist voor het bestuursverslag en de overige gegevens.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in Titel 9 Boek 2 BW en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben een mindere diepgang dan onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder de informatie die op grond van Titel 9 Boek 2 BW is vereist.

Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het bestuur en de raad van toezicht voor de jaarrekening

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en het getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW. In dit kader is het bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing als het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude. Daarbij is het bestuur, onder toezicht van de raad van toezicht, verantwoordelijk voor het voorkomen en ontdekken van fraude en de niet-naleving van wet- en regelgeving en het nemen van maatregelen om de gevolgen, voor zover mogelijk, ongedaan te maken en herhaling te voorkomen.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de Stichting in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van de genoemde verslaggevingsstelsels moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de Stichting te liquideren of de bedrijfsactiviteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is. Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de Stichting haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

De raad van toezicht is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de Stichting.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze doelstelling is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel-kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de entiteit;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de Stichting haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om in onze controleverklaring aandacht te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een entiteit haar continuïteit niet langer kan handhaven;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Wij communiceren met het bestuur en de raad van toezicht onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Wij bepalen de kernpunten van onze controle van de jaarrekening op basis van alle zaken die wij met het bestuur en de raad van toezicht hebben besproken. Wij beschrijven deze kernpunten in onze controleverklaring, tenzij dit is verboden door wet- of regelgeving of in buitengewoon zeldzame omstandigheden wanneer het niet vermelden in het belang van het maatschappelijk verkeer is.

Utrecht, 22 juni 2023

KPMG Accountants N.V.

A.R.B. de Bruin RA

Bijlagen

Verzekerdenbestand

(Aantallen)

	Actieve deelnemers	Gewezen deelnemers	Pensioen- gerechtigden	Totaal
Stand per 31 december 2021	26.845	75.849	15.109	117.803
Mutaties door:				
Nieuwe toetredingen	11.111	0	0	11.111
Ontslag met premievrije aanspraak	-11.260	11.260	0	0
Waardeoverdracht	0	-2.703	0	-2.703
Overlijden	-77	-224	-447	-748
Ingang pensioen	-196	-799	1.374	379
Afkoop	0	-2	-257	-259
Andere oorzaken ¹⁾	1.247	-2.944	-23	-1.720
Mutaties per saldo	825	4.588	647	6.060
Stand per 31 december 2022	27.670 ²⁾	80.437	15.756	123.863

Specificatie pensioengerechtigden	2022	2021
Ouderdomspensioen	12.655	12.164
Partnerpensioen	2.908	2.760
Wezenpensioen	193	185
Totaal	15.756	15.109

1) In de andere oorzaken zijn alle overige mutaties opgenomen die niet in de opsomming staan, denk hierbij aan bijvoorbeeld expiratie, revalideren/invalideren, wijziging onderneming etc.

2) Waarvan deelnemers met (gedeeltelijke) vrijstelling van premiebetaling: 1.447.

Begrippenlijst

ABTN (Actuariële en bedrijfstechnische nota)

Pensioenfondsen dienen te werken volgens een ABTN. Hierin zijn de financiële opzet van een pensioenfonds en de grondslagen waarop deze berust, gemotiveerd omschreven.

ALM (Asset Liability Management)

Een methode om modelmatig de samenstelling van de strategische beleggingsportefeuille te bepalen, rekening houdend met de pensioenverplichtingen.

Benchmark

Vergelijkingsmaatstaf. Representatieve herbeleggingsindex waartegen de prestaties van een beleggingsportefeuille worden afgezet.

Corporate Governance

Goed ondernemerschap; onder andere integer en transparant handelen door het bestuur, alsmede goed toezicht hierop. Ook het afleggen van verantwoording over het uitgevoerde beleid en het toezicht hierop valt eronder.

Dekkingsgraad

De waarde van het pensioenvermogen uitgedrukt als percentage van de waarde van de pensioenverplichtingen. De dekkingsgraad wordt als graadmeter beschouwd voor de mate van zekerheid dat de toegezegde pensioenen ook daadwerkelijk kunnen worden uitbetaald.

Deposito

Tegoed bij een bankinstelling, waarover eerst na verloop van een overeengekomen tijdsduur (maximaal twee jaar) kan worden beschikt.

Derivaat

Financieel contract waarvan de waarde is afgeleid van een andere (onderliggende) waarde, zoals een aandeel, obligatie of grondstof. Bijvoorbeeld: futures, swaps.

Duration

Gewogen gemiddelde looptijd van een lening. Maatstaf om de prijsgevoeligheid van de lening te bepalen voor renteveranderingen.

Franchise

Vrijgesteld bedrag. Over dit deel van het pensioengevend loon worden geen aanspraken opgebouwd.

FTK (Financieel Toetsingskader)

Stelsel van De Nederlandsche Bank voor in de toekomst te hanteren waarderingsmethoden.

High Yield

Hoogrenderende obligaties, uitgegeven door ondernemingen met een lage kredietwaardigheid.

Outperformance

Er wordt een beter resultaat behaald dan de benchmark.

Pensioenresultaat

Een maatstaf voor koopkrachtbehoud van het pensioen: som van de verwachte uitkeringen conform het beleid van het pensioenfonds gedeeld door de som van de verwachte uitkeringen zonder korten en altijd indexeren.

Premiedekkingsgraad

De premiedekkingsgraad is de verhouding tussen de feitelijke premie en de actuariel benodigde koopsom voor de op te bouwen aanspraken (exclusief de component voor uitvoeringskosten). Bij een premiedekkingsgraad lager dan de actuele dekkingsgraad draagt de premie niet bij aan herstel en vice versa.

Rekenrente

Fictief rendementspercentage dat het belegde vermogen in de toekomst wordt geacht op te brengen.

Rentedekking

Financieringsvorm waarin de betaalde premies gelijk zijn aan de contante waarde van de aanspraak die in dat jaar begint.

Solvabiliteit

Het vermogen dat op langere termijn aanwezig moet zijn om de verplichtingen te kunnen nakomen.

STAR (Stichting van de Arbeid)

Een landelijk overlegorgaan van de centrale organisaties van zowel werkgevers als werknemers in Nederland.

Sterftegrondslag

Berekeningsmethode gebaseerd op een statisch overzicht van sterftekansen per leeftijd van een bepaalde groep personen.

Swap

Ruil van het rendement op een vastgestelde referentiewaarde tegen een variabele rente gedurende een vastgestelde looptijd.

Underperformance

Er wordt een slechter resultaat behaald dan de benchmark.

Vastrentende waarden

Beleggingssoort waarover in beginsel een vaste rentevergoeding en een vaste looptijd geldt, zoals obligaties, onderhandse leningen en hypotheekleningen.

VPV (Voorziening Pensioen Verplichtingen)

De passiva van het pensioenfonds, gelijk aan de waarde van de pensioenverplichtingen.

Vrijstelling

Vrijstelling van de verplichte deelneming aan de pensioenregeling van het bedrijfstakpensioenfonds.

Waardeoverdracht

Het naar een andere pensioenregeling overdragen van de waarde van een tot zeker moment opgebouwde pensioenaanspraak, in het geval de deelnemer verandert van werkgever of verzekeraar.

Z-score

Mate waarin het werkelijke rendement van een pensioenfonds afwijkt van het rendement van de door het bestuur vastgestelde normportefeuille.

Annex 8

Template periodieke informatieverschaffing voor de financiële producten, als bedoeld in artikel 8, leden 1, 2 en 2 bis, van Verordening (EU) 2019/2088 en artikel 6, lid 1, van Verordening (EU) 2020/852

Productnaam: Stichting Bedrijfstakpensioenfondsen voor Vlees, Vleeswaren, Gemaksvoeding en Pluimveevlees

Identificatiecode juridische entiteiten (LEI): 724500E6TIZKOGXH0V91

Duurzame belegging: een belegging in een economische activiteit die bijdraagt aan het behalen van een ecologische of een sociale doelstelling, mits deze belegging geen ernstige afbreuk doet aan ecologische of sociale doelstellingen en de ondernemingen waarin is belegd, praktijken op het gebied van goed bestuur toepassen.

De **EU-taxonomie** is een classificatiesysteem dat is vastgelegd in Verordening (EU) 2020/852. Het gaat om een lijst van **ecologisch duurzame economische activiteiten**. Die verordening bevat geen lijst van sociaal duurzame economische activiteiten. Duurzame beleggingen met een ecologische doelstelling kunnen wel of niet op de taxonomie zijn afgestemd.

Ecologische en/of sociale kenmerken (E/S-kenmerken)

Heeft dit financieel product een duurzame beleggingsdoelstelling?

☒ ☒ ☐ **Ja**

☐ Dit product heeft de volgende duurzame beleggingen met een ecologische doelstelling gedaan: ____%

☐ in economische activiteiten die volgens de EU-taxonomie als ecologisch duurzaam gelden

☐ in economische activiteiten die volgens EU-taxonomie niet als ecologisch duurzaam gelden

☐ Dit product heeft de volgende duurzame beleggingen met een sociale doelstelling gedaan: ____%

☐ ☐ ☒ **Nee**

☐ Dit product **promootte ecologische/sociale (E/S) kenmerken**.
Hoewel duurzaam beleggen niet het doel ervan was, had het een minimum van ____% duurzame beleggingen

☐ met een ecologische doelstelling in economische activiteiten die volgens de EU-taxonomie als ecologisch duurzaam gelden

☐ met een ecologische doelstelling in economische activiteiten die volgens de EU-taxonomie niet als ecologisch duurzaam gelden

☐ met een sociale doelstelling

☒ Dit product promootte E/S-kenmerken, maar heeft niet duurzaam belegd.

In hoeverre is voldaan aan de ecologische en/of sociale kenmerken die dit financiële product promoot?

Stichting Bedrijfstakpensioenfondsen voor Vlees, Vleeswaren, Gemaksvoeding en Pluimveevlees (Pensioenfondsen VLEP) heeft de volgende ecologische en sociale kenmerken gepromoot:

1. Niet bijdragen aan controversieel gedrag en activiteiten door middel van uitsluitingen

Pensioenfondsen VLEP heeft bedrijven uitgesloten waar engagement op voorhand niet zinvol was, geen (positieve) respons op engagement activiteiten waarneembaar was en bedrijven die uitzonderlijk slecht scoren op MVB-gebied.

Duurzaamheids-indicatoren meten hoe de ecologische of sociale kenmerken die het financiële product promoot, worden verwezenlijkt.

Dit heeft geleid tot uitsluitingen in een aantal productgroepen die niet bij Pensioenfonds VLEP passen, namelijk:

- Controversiële wapens (inclusief clustermunitie en landmijnen);
- Bedrijven die meer dan 5% van hun omzet behalen uit de productie of distributie van tabak;
- Bedrijven die meer dan 1% van hun omzet behalen uit kolen en teerzanden; en
- Zeer ernstige schenders van internationale standaarden zoals de OESO-richtlijnen voor Multinationale Ondernemingen, VN Global Compact en VN Guiding Principles for Business and Human Rights.

Verder heeft Pensioenfonds VLEP niet belegd in staatsobligaties van landen die onderworpen zijn aan sancties door de VN Veiligheidsraad en/of de Europese Unie.

Welke entiteiten hieronder vallen is bepaald aan de hand van MSCI data.

De prestaties van Pensioenfonds VLEP ten aanzien van dit kenmerk zijn gemeten aan de hand van duurzaamheidsindicator 1. De resultaten zijn opgenomen in de volgende vraag.

2. Bedrijven stimuleren om een positieve bijdrage te leveren aan duurzame ontwikkeling en in lijn te handelen met internationale verdragen en gedragscodes

Pensioenfonds VLEP wil invloed uitoefenen op de bedrijven waarin het heeft belegd. De instrumenten die hierbij worden ingezet zijn stemmen (voting) en het aangaan van constructieve, kritische gesprekken met het bedrijf over wat voor Pensioenfonds VLEP belangrijk is (engagement). Daarbij wordt waar mogelijk samengewerkt met andere partijen en initiatieven.

Via actief aandeelhouderschap zijn ondernemingen aangespoord transparant te zijn en zich te houden aan internationale normen voor arbeidsomstandigheden en mensenrechten. Daarnaast zijn middels engagement vermogensbeheerders en ondernemingen aangespoord een beter klimaatbeleid te voeren.

Om deze positieve bijdrage meetbaar en inzichtelijk te maken, zoekt Pensioenfonds VLEP aansluiting bij het breed gedragen raamwerk van de "Sustainable Development Goals" (SDG's) van de Verenigde Naties. Pensioenfonds VLEP bespreekt met haar fiduciair, die ook de engagement uitvoert, hoe de (netto) positieve impact van engagement inzichtelijk gemaakt kan worden op alle relevante SDG's, waarbij een nadruk gelegd wordt op SDG's die betrekking hebben op de focusgebieden van Pensioenfonds VLEP. Dat zijn de volgende SDG's:

- SDG 8 (waardig werk en economische groei);
- SDG 12 (verantwoorde consumptie en productie); en
- SDG 13 (klimaatactie).

Actief aandeelhouderschap is uitbesteed aan Columbia Threadneedle Investments (CTI). CTI selecteert bedrijven die in aanmerkingen komen voor engagement op basis van een ESG-beoordeling.

De prestaties van Pensioenfonds VLEP ten aanzien van dit kenmerk zijn gemeten aan de hand van duurzaamheidsindicatoren 2 en 3. De resultaten zijn opgenomen in de volgende vraag.

3. Het meenemen van MVB criteria (Maatschappelijk Verantwoord Beleggen criteria)

Pensioenfonds VLEP verlangt van de fiduciair vermogensbeheerder dat ze MVB-criteria meeneemt bij de advisering en dat de onderliggende vermogensbeheerders MVB-criteria meenemen in de beleggingsbeslissingen. Pensioenfonds VLEP heeft bij het vaststellen van de prioriteiten voor het MVB-beleid gekeken naar de relevantie en urgentie voor zowel de portefeuille als de maatschappij.

Belangrijke randvoorwaarde hierbij waren dat ondernemingen waarin Pensioenfonds VLEP heeft belegd niet structureel betrokken waren bij bijvoorbeeld ernstige milieuvervuiling, corruptie of mensenrechtenschendingen. Daarnaast is het onderwerp ‘arbeidsomstandigheden’ aangemerkt als een van de speerpunten in het MVB-beleid.

Voor de belegging in hypotheek en vastgoed ligt de nadruk op de keuze voor een manager. Pensioenfonds VLEP beoordeelt beleid, proces en resultaten van de manager ten aanzien van MVB. Dit verschilt per vermogensbeheerder. De criteria voor het selecteren van de vermogensbeheerders zijn o.a. het hanteren van en de resultaten uit de Global Real Estate Sustainability Benchmark (GRESB) en de SFDR-productclassificaties.

De prestaties van Pensioenfonds VLEP ten aanzien van dit kenmerk zijn gemeten aan de hand van duurzaamheidsindicatoren 4 en 5. De resultaten zijn opgenomen in de volgende vraag.

4. Mitigatie van klimaatverandering

Vanuit meerdere perspectieven is klimaatverandering één van de belangrijkste aandachtsgebieden voor Pensioenfonds VLEP. De gevolgen van klimaatverandering zijn nu reeds waar te nemen en nemen volgens de klimaatwetenschap alleen maar verder toe. Daarom is in 2015 het Akkoord van Parijs opgesteld, waarin landen zich hebben gecommitteerd de opwarming van de aarde onder de 2 graden Celsius te houden, met als ambitie 1,5 graden. Om dit te realiseren is het nodig dat de netto CO₂e-uitstoot in 2050 nul is ('net zero'). De ambitie om een net-zero portefeuille te verwezenlijken wordt vooralsnog alleen op aandelen van bedrijven in ontwikkelde markten toegepast, maar ook andere allocaties kennen ambitieuze klimaatdoelstellingen:.

- Aandelen van bedrijven in ontwikkelde markten: een initiële CO₂e-reductie van 30% , gevolgd door 7% reductie op jaarbasis om in 2050 op netto nul uit te komen;
- Hoogrentende bedrijfsobligatie portefeuille: een 30% lagere carbon footprint dan de benchmark;
- Bedrijfsobligatieportefeuille: een streefallocatie van 25% naar het totaal van green, social en sustainable bonds;
- Staatsobligatieportefeuille: een streefallocatie van 10% naar green, social en sustainable bonds.

De prestaties van Pensioenfonds VLEP ten aanzien van dit kenmerk zijn gemeten aan de hand van duurzaamheidsindicatoren 6, 7, 8 en 9. De resultaten zijn opgenomen in de volgende vraag.

● Hoe hebben de duurzaamheidsindicatoren gepresteerd?

1. Aantal beleggingen in uitgesloten bedrijven en landen	0 Per 31/12/2022. Alleen voor discretionaire mandaten.
2. Aantal bedrijven waarmee de vermogensbeheerders in een engagementtraject zitten	207
3. Verdeling engagement activiteiten naar onderliggende SDG doelstellingen	SDG 1 – Geen armoede: 0% SDG 2 – Geen honger: 4% SDG 3 – Goede gezondheid en welzijn: 3% SDG 4 – Kwaliteitsonderwijs: 0% SDG 5 – Gendergelijkheid: 4% SDG 6 – Schoon water en sanitair: 3%

	SDG 7 – Betaalbare en duurzame energie: 2% SDG 8 – Eerlijk werk en economische groei: 14% SDG 9 – Industrie, innovatie en infrastructuur: 1% SDG 10 – Ongelijkheid verminderen: 7% SDG 11 – Duurzame steden en gemeenschappen: 1% SDG 12 – Verantwoorde consumptie en productie: 19% SDG 13 – Klimaatactie: 19% SDG 14 – Leven in het water: 2% SDG 15 – Leven op het land: 10% SDG 16 – Vrede, justitie en sterke publieke diensten: 4% SDG 17 – Partnerschap om doelstellingen te bereiken: 0% Geen SDG – 9%
4. GRESB score van vastgoedfondsen waarin VLEP belegt	- Achmea Dutch Residential Fund: GRESB-score van 91, 5 sterren; - CBRE Eurosiris: dit fonds is in liquidatie en rapporteert geen data
5. Percentage hypotheekfondsen waarin VLEP belegt die ecologische en/of sociale kenmerken promoot	100% • PVF Particuliere Hypothekenfonds: art. 8 SFDR • AeAM Dutch Mortgage Fund (1 en 2): art. 8 SFDR • NN Dutch Residential Mortgage Fund: art. 8 SFDR
6. CO ₂ e-intensiteit van de aandelenportefeuille in ontwikkelde markten (weighted average carbon intensity)	Portefeuille: 104 Benchmark: 137 Per 31/12/2022.
7. Carbon footprint van de hoogrentende bedrijfsobligatie portefeuille vergeleken met de benchmark	Portefeuille: 265 Benchmark: 398 Per 31/12/2022.
8. Percentage van de bedrijfsobligatieportefeuille belegd in green, social en sustainable bonds	Portefeuille: 17,3% Streefpercentage: 25%
9. Percentage van de staatsobligatieportefeuille belegd in green, social en sustainable bonds	Portefeuille: 4,9% Streefpercentage: 10%

● ...en in vergelijking tot voorafgaande perioden?

Dit is de eerste periodieke rapportage conform de vereisten van SFDR. Een vergelijking met voorafgaande periodes kan gemaakt worden in de volgende periodiek rapportage.

In de EU-taxonomie is het beginsel “geen ernstige afbreuk doen” vastgelegd. Dit houdt in dat op de taxonomie afgestemde beleggingen geen ernstige afbreuk mogen doen aan de doelstellingen van de EU-taxonomie, en dat een en ander vergezeld gaat van specifieke Uniecriteria.

Het beginsel “geen ernstige afbreuk doen” is alleen van toepassing op de onderliggende beleggingen van het financiële product die rekening houden met de EU-criteria voor ecologisch duurzame economische activiteiten. De onderliggende beleggingen van het resterende deel van dit financiële product houden geen rekening met de EU-criteria voor ecologisch duurzame economische activiteiten.

Andere duurzame beleggingen mogen evenmin ernstige afbreuk doen aan ecologische of sociale doelstellingen.

Hoe is in dit financiële product rekening gehouden met de belangrijkste ongunstige effecten op duurzaamheidsfactoren?

Pensioenfonds VLEP heeft niet alle belangrijkste ongunstige effecten van beleggingsbeslissingen op duurzaamheidsfactoren in aanmerking genomen. Deze zijn gedefinieerd in de wet en kunnen door pensioenfonds zelf worden aangevuld. Pensioenfonds VLEP heeft de volgende ongunstige effecten wel meegenomen, tussen haakjes is opgenomen hoe Pensioenfonds VLEP het ongunstige effect heeft meegenomen en de toelichting staat onder de eerste vraag:

- Broeikasgas emissies bedrijven (reductiedoelstelling bepaalde activaklassen en actief aandeelhouderschap);
- CO₂-voetafdruk bedrijven (reductiedoelstelling bepaalde activaklassen en actief aandeelhouderschap);
- Broeikasgasintensiteit bedrijven (reductiedoelstelling bepaalde activaklassen en actief aandeelhouderschap);
- Blootstelling aan bedrijven actief in de fossiele brandstofsector (uitsluitingsbeleid);
- Aandeel in verbruik en productie van niet-hernieuwbare energie (actief aandeelhouderschap);
- Intensiteit energieverbruik per klimaatsector met hoge impact (reductiedoelstelling bepaalde activaklassen en actief aandeelhouderschap);
- Schendingen van UN Global Compact-principes (uitsluitingenbeleid en actief aandeelhouderschap);
- Gebrek aan processen en nalevingsmechanismen om de compliance van de UN Global Compact principes en de OESO-richtlijnen voor multinationale bedrijven te controleren (uitsluitingenbeleid);
- Blootstelling aan controversiële wapens (antipersoonsmijnen, clustermunities, chemische wapens en biologische wapens) (uitsluitingenbeleid).

De belangrijkste ongunstige effecten zijn de belangrijkste negatieve effecten van beleggingsbeslissingen op duurzaamheidsfactoren die verband houden met ecologische en sociale thema's en arbeidsomstandigheden, eerbiediging van de mensenrechten en bestrijding van corruptie en omkoping.

Wat waren de grootste beleggingen van dit financiële product?

De lijst bevat de beleggingen die het **grootste aandeel** beleggingen van het financiële product vormen tijdens de referentieperiode, te weten: **01-01-2022 tot 31-12-2022**

Grootste beleggingen	Sector	% activa	Land
<i>PVF Particuliere Hypotheken Fonds</i>	<i>Overige</i>	<i>6,50%</i>	<i>Nederland</i>
<i>Achmea Dutch Residential Fund</i>	<i>Overige</i>	<i>4,49%</i>	<i>Nederland</i>
<i>Aegon AM Dutch Mortgage Fund 2</i>	<i>Overige</i>	<i>3,11%</i>	<i>Nederland</i>
<i>NN Dutch Residential Mortgage Fund</i>	<i>Overige</i>	<i>2,77%</i>	<i>Nederland</i>
<i>Nederlandse Staat 2.75 15JAN47</i>	<i>Overheid</i>	<i>2,21%</i>	<i>Nederland</i>
<i>Aegon AM Dutch Mortgage Fund</i>	<i>Overige</i>	<i>2,20%</i>	<i>Nederland</i>
<i>Nederlandse Staat 3.75 42</i>	<i>Overheid</i>	<i>1,85%</i>	<i>Nederland</i>
<i>Duitse Staat 15AUG50</i>	<i>Overheid</i>	<i>1,62%</i>	<i>Duitsland</i>
<i>Duitse Staat 15SEP27</i>	<i>Overheid</i>	<i>1,03%</i>	<i>Duitsland</i>
<i>Nederlandse Staat 15JAN37</i>	<i>Overheid</i>	<i>0,91%</i>	<i>Nederland</i>
<i>KfW 30SEP26</i>	<i>Overheid</i>	<i>0,85%</i>	<i>Duitsland</i>
<i>KfW 0.375 9MAR26</i>	<i>Overheid</i>	<i>0,65%</i>	<i>Duitsland</i>
<i>KfW 0.125 4OCT24</i>	<i>Overheid</i>	<i>0,61%</i>	<i>Duitsland</i>
<i>Microsoft</i>	<i>Techniek</i>	<i>0,55%</i>	<i>Verenigde Staten</i>
<i>Apple Inc</i>	<i>Techniek</i>	<i>0,55%</i>	<i>Verenigde Staten</i>

De

percentages zijn gebaseerd op de stand per 31-12-2022 en gebaseerd op de totale portefeuille van Pensioenfonds VLEP. Derivaten en contanten zijn niet opgenomen in de tabel. Er is niet doorgekeken in beleggingsfondsen.

De **activa-allocatie** beschrijft het aandeel beleggingen in specifieke activa.

Wat was het aandeel duurzaamheidsgerelateerde beleggingen?

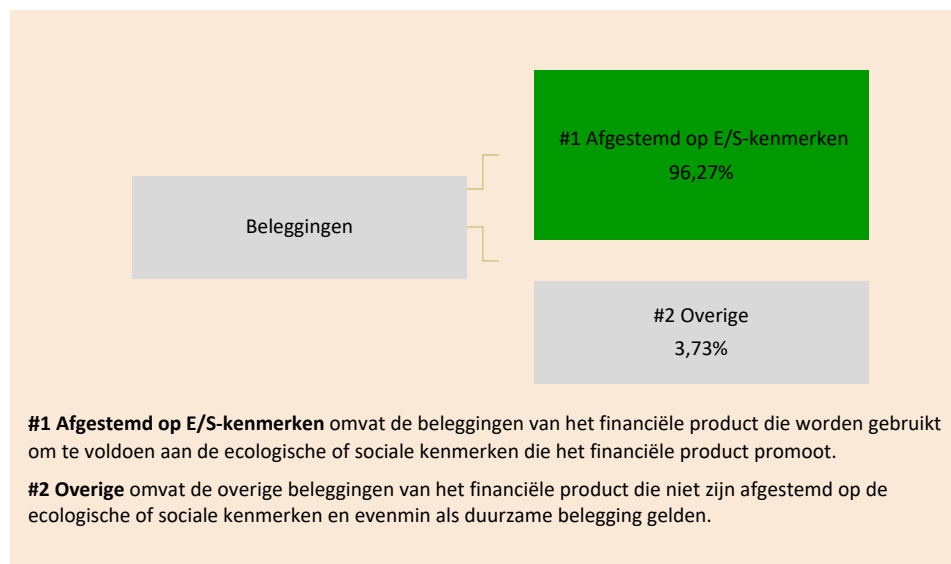
Pensioenfonds VLEP promootte ecologische en sociale kenmerken zonder dat het een duurzame beleggingsdoelstelling nastreeft. Pensioenfonds VLEP heeft geen minimumallocatie naar duurzame beleggingen gemaakt in de zin van SFDR of beleggingen in ecologisch duurzame activiteiten in de zin van de Taxonomie-Verordening. Het overgrote deel van de beleggingen van Pensioenfonds VLEP was afgestemd op de ecologische en of sociale kenmerken. Deze beleggingen hadden betrekking op aandelen, bedrijfsobligaties, beleggingen in vastgoed, hypotheek en staatsobligaties en is inclusief de LDI-portefeuille. De overige beleggingen waren niet afgestemd op deze kenmerken en gingen naar hoogrentende obligaties, derivaten of liquide middelen. Daarvoor waren geen ecologische of sociale minimumwaarborgen van toepassing.

● Hoe zag de activa-allocatie eruit?

Om te bepalen of aan de EU-taxonomie wordt voldaan, bevatten de criteria voor **fossiel gas** emissiegrenswaarden en de omschakeling naar hernieuwbare energie of koolstofarme brandstoffen tegen eind 2035. Voor **kernenergie** bevatten de criteria uitgebreide regels inzake veiligheid en afvalbeheer.

Faciliterende activiteiten maken het rechtstreeks mogelijk dat andere activiteiten een substantiële bijdrage leveren aan een ecologische doelstelling.

Transitieactiviteiten zijn activiteiten waarvoor nog geen koolstofarme alternatieven beschikbaar zijn en die onder meer broeikasgasemissieniveaus hebben die overeenkomen met de beste prestaties.

● In welke economische sectoren werd belegd?

Economische Sector	Som marktwaarde (%)
Overheid	24,76%
Overige	22,46%
Financiële Sector	11,93%
Technologie	7,46%
Gezondheidszorg	5,61%
Consumptiegoederen discretionair	5,26%
Industrie	5,03%
Basisconsumptiegoederen	4,63%
Communicatie	4,47%
Materialen	2,59%
Energie	2,53%
Nutsbedrijven	2,02%
Vastgoed	1,25%

De percentages zijn gebaseerd op de stand per 31-12-2022. De sectorverdeling is gemaakt op basis van doorkijk in onderliggende beleggingsfondsen voorzover er data hierover beschikbaar was (hetgeen doorgaans voor alle liquide beleggingen het geval is).

In hoeverre waren de duurzame beleggingen met een ecologische doelstelling afgestemd op de EU-taxonomie?

0%.

- Heeft het financiële product belegd in activiteiten in de sectoren fossiel gas en/of kernenergie die aan de EU-taxonomie voldoen¹?

☐ Ja:

☐ In fossiel gas

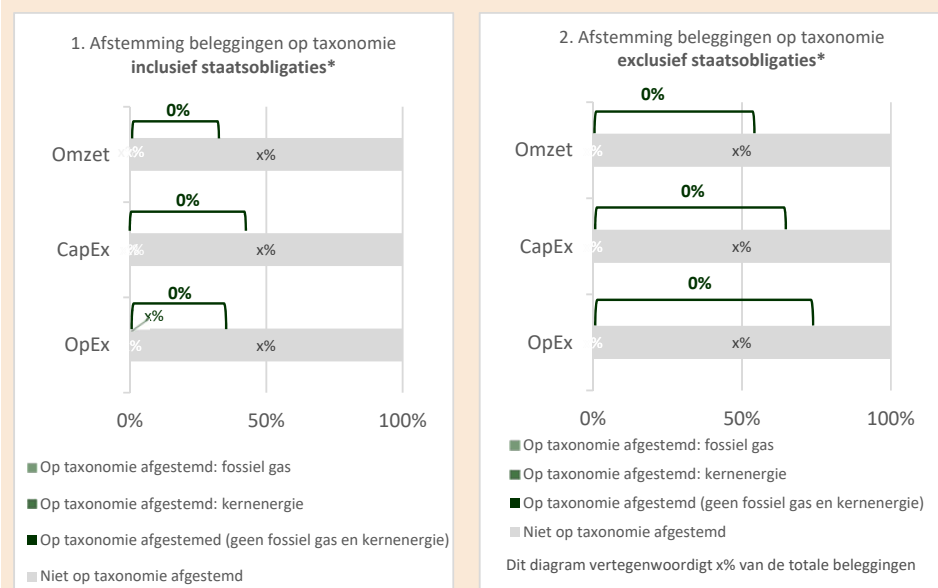
☐ In kernenergie

☒ Nee

Op de taxonomie afgestemde activiteiten worden uitgedrukt als aandeel van:

- de **omzet** die het aandeel van de opbrengsten uit groene activiteiten van ondernemingen waarin is belegd, weergeeft;
- de **kapitaaluitgaven** (CapEx) die laten zien welke groene beleggingen worden gedaan door de ondernemingen waarin is belegd, bv. voor een transitie naar een groene economie;
- de **operationele uitgaven** (OpEx) die groene operationele activiteiten van ondernemingen waarin is belegd, weergeven.

De onderstaande diagrammen geven in het groen het percentage op de EU-taxonomie afgestemde beleggingen. Er is geen geschikte methode om te bepalen in hoeverre staatsobligaties* op de taxonomie zijn afgestemd. Daarom geeft het eerste diagram de mate van afstemming voor alle beleggingen van het financiële product inclusief staatsobligaties, terwijl het tweede diagram alleen voor de beleggingen van het financiële product in andere producten dan staatsobligaties aangeeft in hoeverre die op de taxonomie zijn afgestemd.

* In deze diagrammen omvat 'staatsobligaties' alle blootstellingen aan overheden.

¹ Activiteiten in de sectoren fossiel gas en/of kernenergie zullen alleen aan de EU-taxonomie voldoen indien zij bijdragen aan het beperken van de klimaatverandering ("klimaatmitigatie") en geen ernstige afbreuk doen aan de doelstellingen van de EU-taxonomie – zie de toelichting in de linkermarge. De uitgebreide criteria voor economische activiteiten in de sectoren fossiel gas en kernenergie die aan de EU-taxonomie voldoen, zijn vastgesteld in Gedelegeerde Verordening (EU) 2022/1214 van de Commissie.

 zijn duurzame beleggingen met een ecologische doelstelling die **geen rekening houden met de criteria** voor ecologisch duurzame economische activiteiten in het kader van de Verordening (EU) 2020/852.

● **Wat was het aandeel beleggingen in transitie- en faciliterende activiteiten?**

0%

● **Hoe verhiel het percentage op de EU-taxonomie afgestemde beleggingen zich tot eerdere referentieperiodes?**

Dit betreft de eerste rapportage. Volgend jaar kan er een vergelijking worden opgenomen.

Wat was het aandeel duurzame beleggingen met een ecologische doelstelling die niet op de EU-taxonomie waren afgestemd?

Niet van toepassing. Pensioenfonds VLEP heeft zich gedurende de referentieperiode niet gecommitteerd aan duurzame beleggingen en heeft daarom niet gemeten of het belegd heeft in duurzame beleggingen conform SFDR.

Wat was het aandeel sociaal duurzame beleggingen?

Niet van toepassing. Pensioenfonds VLEP heeft zich gedurende de referentieperiode niet gecommitteerd aan duurzame beleggingen en heeft daarom niet gemeten of het belegd heeft in duurzame beleggingen conform SFDR.

Welke beleggingen zijn opgenomen in “overige”? Waarvoor waren deze bedoeld en waren er ecologische of sociale minimumwaarborgen?

De beleggingen die zijn opgenomen in #2 Overige waren de belegging in hoogrentende obligaties, derivaten en liquide middelen. Daarvoor waren geen ecologische of sociale minimumwaarborgen van toepassing. Derivaten worden gebruikt om grote financiële risico's mee af te dekken. Liquide middelen worden gebruikt om te kunnen voldoen aan korte-termijn verplichtingen, zoals onderpandverplichtingen en pensioenuitkeringen.

Welke maatregelen zijn er in de referentieperiode getroffen om aan de ecologische en/of sociale kenmerken te voldoen?

Pensioenfonds VLEP heeft de volgende maatregelen getroffen:

- In opdracht van Pensioenfonds VLEP heeft een externe partij een lijst opgesteld waarin niet belegd mag worden op basis van de uitsluitingscriteria. Deze lijst werd ter uitvoering aan alle onderliggende vermogensbeheerders gecommuniceerd en tweemaal geactualiseerd. Eventuele overschrijdingen zijn door de externe vermogensbeheerders gemeld aan Pensioenfonds VLEP en de fiduciaire vermogensbeheerder van Pensioenfonds VLEP. De fiduciaire vermogensbeheerder van Pensioenfonds VLEP heeft periodiek gecontroleerd of er niet in deze beleggingen belegd is.
- Pensioenfonds VLEP is periodiek geïnformeerd over de GRESB-score van de vastgoedfondsen waarin ze heeft belegd en heeft op basis daarvan waar nodig bijgestuurd.

- Pensioenfonds VLEP heeft periodiek beleid, proces en resultaten van de vermogensbeheerders ten aanzien van maatschappelijk verantwoord beleggen beoordeeld.
- Pensioenfonds VLEP heeft de afgesproken vereisten ten aanzien van reductie van gefinancierde emissies meegegeven aan de externe vermogensbeheerders als beleggingsrestricties. Er is gekozen voor MSCI benchmarks die voldoen aan de Europese eisen voor EU *Climate Transition Benchmarks* voor de aandelenportefeuille en de bedrijfsobligatieportefeuille. Pensioenfonds VLEP is periodiek geïnformeerd over de uitvoering van het beleggingsbeleid en of de portefeuilles nog binnen de afgesproken kaders zijn beheerd. De broeikasgasemissies van de betreffende beleggingsportefeuilles werden tweemaal gerapporteerd als onderdeel van de ESG-risico-rapportage.
- Pensioenfonds VLEP heeft de doelallocatie meegegeven aan de externe vermogensbeheerder en is periodiek geïnformeerd over de daadwerkelijke allocatie.

Referentie-benchmarks zijn indices waarmee wordt gemeten of het financiële product de ecologische of sociale kenmerken verwezenlijkt die dat product promoot.

Hoe heeft dit financiële product gepresteerd ten opzichte van de referentiebenchmark?

Niet van toepassing. Pensioenfonds VLEP heeft geen referentiebenchmark om te voldoen aan de ecologische of sociale kenmerken voor de gehele pensioenregeling.

● *Waarin verschilt de referentiebenchmark van een brede marktindex?*

Niet van toepassing.

● *Hoe heeft dit financiële product gepresteerd wat betreft de duurzaamheidsindicatoren voor het bepalen van de afstemming van de referentiebenchmark op de gepromote ecologische en sociale kenmerken?*

Niet van toepassing.

● *Hoe heeft dit financiële product gepresteerd ten opzichte van de referentiebenchmark?*

Niet van toepassing.

● *Hoe heeft dit financiële product gepresteerd ten opzichte van de brede marktindex?*

Niet van toepassing.